ERDÉLYI
BÁNYÁSZ KALENDÁRIOM
1844re.

Szerkeszti 's kiadja

KOMJÁTSZEGI

SZENTKIRÁLYI ZSIGMOND

Tart. bányász t-széki Ülnök.

Sz. L.

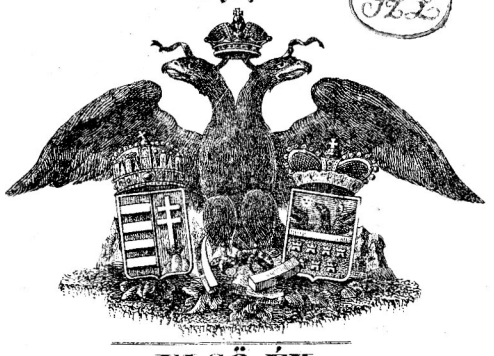

ELSÖ ÉV.

KOLO'SVÁRTT,
a' Kir. Lyceum' betüivel.

I. RÉSZ.

NAPTÁR.

Az Istent félni és szeretni,
Embertársát megbecsülni,
Keresztény kötelessége.

A' Királynak hiven szolgálni
A' hazáért élni 's halni
A' magyarnak dicsősége.
Régi Vers.

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, oh magyar!
Bölcsőd az, 's majdon sírod is,
Mely ápol 's eltakar.

A nagy világon e' kivül
Nincsen számodra hely;
Áldjon, vagy verjen sors' keze:
Itt élned, halnod kell!

Erőre kél a társaság,
Ha népe összeforr;
Hazát, melly egység-elven 'áll,
Kor 's vész el nem sodor.

De hol vad párt-dűh háborog,
'S fajult viszálkodás:
Nincs ott jelen', nincs ott jövő'
Üdvére áldomás.

Hónap és hét napjai		Kath. Kalendár.	Protest. Kalend.	Görög v. Ó December 1843.
1	H.	Új Év. 1844.	Új Év	20 Ignácz.
2	K.	Makárius.	Abel.	21 Julian M.
3	Sz.	Genoveva.	Dániel Proph.	22 Anast.
4	Cs.	Titus Püspök.	Mathusalem.	23 40 Mártyr.
5	P.	Telesphor. ☺	Simon.	24 Eugen.
6	Sz.	Vízkereszt	Vizkereszt.	25 N. Karács
1) Midőn Jézus 12 eszt. volt. Luk. 2.				Gör. Máté 2.
7	V.	Rajmond.	Julian.	26 B. Már. elj.
8	H.	Szörény.	Erhárd.	27 István M.
9	K.	Julian.	Filémon.	28 12000 M.
10	Sz.	Remete Pál.	Remete Pál.	29 Apró szent.
11	Cs.	Hygin.	Tivador.	30 Anysia.
12	P.	Erneszt. ☾	Ernèszt.	31 Melania.
13	Sz.	Hilarius.	Vidor.	1 Jan. 1844.
2) A' Kánáni menyegzőről. Ján. 2.				Gör. Márk. 2.
14	V.	Jézus N. N.	Boldog.	2 B Silvest.
15	H.	Maurus.	Habakuk.	3 Malachias.
16	K.	Marczel P.	Marczal.	4 70 Apost.
17	Sz.	Remete Antal.	Remete Antal.	5 Theoph.
18	Cs.	Piroska.	Piroska.	6 Vízkereszt.
19	P.	Kanut. ☻	Sára.	7 K. Ján.
20	Sz.	Gyéza.	Fáb. Sebestyén.	8 György.
3) A' Kapitány szolgájáról Mát. 8.				Gör. Mát. 4.
21	V.	Agnesz.	Agnesz.	9 B Polyk.
22	H.	Vincze.	Vincze.	10 N. Gergely
23	K.	Mária eljegyz.	Emerenczia.	11 Theod.
24	Sz.	Timote.	Timote.	12 Tatiana.
25	Cs.	Pál fordulása.	Pál megtér.	13 Hermil.
26	P.	Polycarp.	Polycarp.	14 Sabb.
27	Sz.	Ar. Sz. Ján. ☽	Chris. Ján.	15 Th. Sz. Pál
4) A' Krisztus hajócskájáról. Mát. 8.				Gör. Luk. 18.
28	V.	N. Károly.	N. Károly.	16 B Trisdia.
29	H.	Sales. Ferencz.	Valerius.	17 Antal R.
30	K.	Martina.	Agunda.	18 Athanas.
31	Sz.	Nolai Péter.	Cyrus.	19 Makariás.

Hóld jár.	Nap kél ó. m.	Nap nyug ó. m.
	7 49	4 11
	7 48	4 12
	7 47	4 13
	7 47	4 13
	7 46	4 14
	7 46	4 14
	7 45	4 15
	7 44	4 16
	7 43	4 17
	7 43	4 17
	7 42	4 18
	7 41	4 19
	7 40	4 20
	7 39	4 21
	7 38	4 22
	7 37	4 23
	7 36	4 24
	7 35	4 25
	7 34	4 26
	7 33	4 27
	7 32	4 28
	7 31	4 29
	7 29	4 31
	7 28	4 32
	7 27	4 33
	7 26	4 34
	7 24	4 36
	7 23	4 37
	7 22	4 38
	7 20	4 40
	7 19	4 41

Nap a' Vizöntőbe lépik Januar 20-án 10 óra 50 pertz estve.

Hóld negyedei.

☺ Megtelik a' hold 5-én 7 óra 8 m. d. u. havas idővel.

☾ Az utolso negyed béáll 12-én 11 ór. 5 m. du. tiszta idővel.

☻ Megujul a' hold 19-én 7 ó. 52 m. d. u. tiszta idővel.

☽ Az első negyed lészen 27n 2 ór. 5 m. d. u. változó idővel.

Erdélyben és Magyarország nevezetesb városaiban esni szokott VÁSÁROK holnaponként 1844-diki évre.

A' magyaroszági helyek * csillaggal jegyeztettek, de csak a' legnevezetesebbek tétettek fel.

Új év ut. v. n. Algyogy, Alparét, Csucs, Makfalva, Egerbáta, Mocs.

6 *Jan.* Kraszna, Szi. Cseh.

7 *Jan.* Kutyfalva, Vásárhely. *F.Bánya, *N.Várad,

Vizker. ut. hétf. Szeben. Kőhalom, Kükülővár, *N. Falu, *Piskolt, Radnot. Csokmán. *Kis-Marja. Csernátfaluban minden hétfőn héti vásár.

9 Kolozsvár. 12 SajóUdvarhely. 13 Oláh-Lápos.

Ósz ujév. Hadad N. Lupsa, Sülelmed, Zilah.

Jézus NN. Déva Gernyeszeg, Kö-Bóldogfalva.

16 Szamos-Goroszló.

17 M. Vásárhely, N. Falu *Debreczen.

Ósz. Vizker. Gyeke, Maros-Illye M. Lápos, Sibó, Korond, Örményes.

után v. Péntek. Berkes.

20 Kol. Monostor, M. N. 'Sombor. *Kassa.

22 Kál, Kerelő Sz. Pál, *Nagyszombat.

25 K. Lóna, Keresd. N. Almás.

Pálford. B. Hunyad, Bereczk, Cs. Kozmás, Enyed, Gyalakuta, Rosnyó, Sz. Benedek, *Gyula, *N. Szalonta

27 Balos. 28 Hodos, Mikeszásza, Zámon.

Pálford. ut. hétf. Körpöd

29 Szász-Sebes. 30 Méhes.

Hónap és hét napjai.	Kath. Kalendár.	Protest. Kalen.	Görög v. Ó Januarius.
1 Cs.	Ignácz.	Brigitta.	20 Euthym.
2 P.	Gy. Sz. B. A.	Mária tiszt.	21 Maxim.
3 Sz.	Balázs.	Balázs.	22 Timoteus.

5) A' szőllő müves emberről. Mát. 20. Gör. Luk. 15.

4 V.	GSept.	Vero. ☽	Veronika.	23 B. Kelem.
5 H.		Agota.	Agota.	24 Xenia.
6 K.		Dorottya.	Dorottya.	25 Gergely.
7 Sz.		Romulus.	Richárd.	26 Xenoph.
8 Cs.		M. János.	Salamon.	27 Chrysost.
9 P.		Apollonia.	Apollonia.	28 Eufros.
10 Sz.		Scholastica.	Scholastica.	29 Ignácz.

6) A' szántóvetőről és a' magról Luk. 8. Gör. Mát. 25.

11 V.	GSex.	Dezső. ☾	Euphrosina.	30 B. Gerg. I.
12 H.		Eulalia.	Eulalia.	31 Cyrus.
13 K.		N. Katharina.	Benigna.	1 Febr. Trif.
14 Sz.		Bálint.	Bálint.	2 Gy. sz. B. A.
15 Cs.		Faustin.	Faustina.	3 Simeon.
16 P.		Juliana.	Julianna.	4 Isidor.
17 Sz.		Julianus.	Polyxena.	5 Agota.

7) A' Jérikói világtalanról. Luk. 18. Gör. Mát. 6.

18 V.	GQuinq.	Sim. ☉	Concordia.	6 B. Bukol.
19 H.		Suzsánna.	Suzsánna.	7 Parthen.
20 K.		Eleuth. húshagy.	Patientia.	8 Theodor.
21 Sz.		Eleonora hamv.	Sophon.	9 Nicefas.
22 Cs.		Üsz. Sz. Péter.	Üsz. sz. Péter.	10 Charalam.
23 P.		Romana.	Lázár.	11 Balázs.
24 Sz.		Szökő nap.	Szökő nap.	12 Meletius.

8) Krisztust megkisérti az ördög. Mát. 4. Gör. Mát. 15.

25 V.	[illegible]	Mátyás.	Mátyás.	13 B. Mart.
26 H.		Valburga. ☽	Victorin.	14 Auxent.
27 K.		Nestor.	Claud.	15 Onesim.
28 Sz.		Leander †	Marc.	16 Pamfil.
29 Cs.		Renata.	Renata.	17 Theodor.

Hóld jár.	Nap kél ó. m.	Nap nyug ó. m.
	7 18	4 42
	7 16	4 44
	7 15	4 45
	7 13	4 47
	7 12	4 48
	7 11	4 49
	7 9	4 51
	7 7	4 53
	7 6	4 54
	7 4	4 56
	7 3	4 57
	7 1	4 59
	7 0	5 0
	6 58	5 2
	6 57	5 3
	6 55	5 5
	6 53	5 7
	6 52	5 8
	6 50	5 10
	6 48	5 12
	6 46	5 14
	6 45	5 15
	6 44	5 16
	6 42	5 18
	6 40	5 20
	6 39	5 21
	6 37	5 23
	6 35	5 25
	6 34	5 26

Nap a' halak jegyébe lépik Febr. 19-kén 1 óra. 7 pertzkor délut.

Hold negyedei.

☽ Holdtölte lészen 4-kén 10 ó. 17 m. reg. hideg és szeles idővel.

☾ Az utolsó negyed beáll 11-én 6 ór. 56 m. reg. zavaros idővel.

☉ Holdujsága lészen 18-kán 10 ór. 20 m. reggel havas idővel.

☽ Első negyed beáll 26-án 11 ó. 32 m. reg. havas és szeles idővel.

VÁSÁROK.

1 *Febr.* N. Ekemező.
Gyer. sz. Boldogassz. ut. v. n. Baróth, *Szath.-Németi, Etéd Gyalu, Katona, Prázmár, Somkerék, *Diószeg.
Ágota. Szamosujvár Szász Nádos, *Belényes.
6 *Febr.* *N. Károly.
9 *Febr.* Köszvényes.
11 *Febr.* Kóvászna, Szász-Banyitza.
Sexa. vas. ut. Kedd. M. Gorbó.
Salamon ut. Kedd. Tasnád-Szarvad.
Bálint Eczel, Hátszeg, Homoród Sz. Márton, Papoltz Csik-Kartzfalva.
Ósz. Gyer. sz. 'Sibó.
ut. v. Pént. Hosszufalva.
Juliánna. N. Ajta, *Miskolcz.
Bálint héti Pént Tasnád.
Hamv. szer. előtti Pént. Zabola.
Sexag. után Pént. Csik-Szereda.
'Su'sánna. *Székelyhid.
20 Olczina Ujegyház.
Hushagyó Kedd. Bajom. Zalathná.
23 Sóósmező.
Mátyás héti Pént. Király Darocz.
Mátyás. Bontzhida, Borsa, Kövespatak, Marosszeda, Szerdahely, Szék.
Hushagyó ut. Szombat. Ziłah, Torda.
Invoc. ut. v. n. Segesvár Czege.
Bőjt 1 vas. ut. Kedd. Csáki-Gorbó.
Hamv. ut. Szerd. Dées.
Invoc. ut. csöt. Medgyes, Szilágy-Csch.
29 Szász-Régen, Brád.

III. Tavaszelő MARTIUS.

Hónap és hét napjai		Kath. Kalendár.	Prot. Kalend.	Görög v. Ó Februarius.
1	P.	Albinus. †	Albinus.	18 Leo P.
2	Sz.	Simplic. †	Simplicius.	19 Archip.
9) Krisztus Urunk szine változásáról. Mát. 17.				Gör. Márk 2.
3	V.	F2 Rem. Kuneg.	Kinga.	20 B. Leo P.
4	H.	Kazimir. ☺	Lidia.	21 Timoth.
5	K.	Fridrik.	Friderica.	22 Péterszék.
6	Sz.	Godofred.	Gottfrid.	23 Polykárp.
7	Cs.	Aq. Tamás.	Perpetua.	24 Szökőnap.
8	P.	Ist. János.	Filemon.	25 János f. t.
9	Sz.	Francziska.	Prudentia.	26 Taras.
10) Jézus ördögöt üz ki. Luk. 11.				Gör. Márk 8.
10	V.	F3 Oculi 40 M.	Ciprian.	27 Ab. Porph.
11	H.	Konstantin. ☾	Constant.	28 Procop.
12	K.	Gergely P.	Gergely.	29 Basilius.
13	Sz.	Rozina.	Erneszt.	1 Mart. Eud.
14	Cs.	Mathild.	Mathild.	2 Theod.
15	P.	Longin.	Kristof.	3 Eutr.
16	Sz.	Kamillus.	Gábor.	4 Gerasim.
11) Jézus 5000 embert táplál. Ján. 6.				Gör. Márk 9.
17	V.	F4 Laet. Már. 7	Getrudis.	5 A. Konon.
18	H.	Sándor.	Sándor Edu,	6 42 Martyr.
19	K.	József. ☺	József.	7 Basilius.
20	Sz.	Joákim.	Matro.	8 Theoph.
21	Cs.	Benedek.	Benedek.	9 40 Martyr.
22	P.	Octavian.	Raphael.	10 Kodrat.
23	Sz.	Otto.	Theod.	11 Sofronius.
12) A' zsidók Jézust megakarják kövezni. Ján. 8. Gör. Márk. 10.				
24	V.	F5 Jud. Gábor.	Débora.	12 Aš. Theop.
25	H.	Gyümöltsoltó.	Gyümöltsoltó.	13 Nicephor.
26	K.	Emanuel.	Emanuel.	14 Benedek.
27	Sz.	Rupertus. ☽	Rupert.	15 Agapius.
28	Cs.	Vilmos.	Malch.	16 Sabinus.
29	P.	Cyrill.	Eustach.	17 Alexi.
30	Sz	Quirinus.	Adonia.	18 Cyrillus.
13) Krisztus bémenetele Jeruzálembe. Mát 21.				Gör. Ján 12.
31	V.	F6 Virág vasár.	Amos.	19 Ag. Krisant.

Hóld jár.	Nap kél ó.	m.	Nap nyug ó.	m.
	6	32	5	28
	6	30	5	30
	6	29	5	31
	6	27	5	33
	6	25	5	35
	6	24	5	36
	6	22	5	38
	6	20	5	40
	6	19	5	41
	6	17	5	43
	6	15	5	45
	6	14	5	46
	6	12	5	48
	6	10	5	50
	6	9	5	51
	6	7	5	53
	6	5	5	55
	6	3	5	57
	6	2	5	58
	6	0	6	0
	5	58	6	2
	5	57	6	3
	5	56	6	4
	5	54	6	6
	5	52	6	8
	5	50	6	10
	5	49	6	11
	5	47	6	13
	5	45	6	15
	5	43	6	17
	15	42	16	18

Nap a' Kos jegyébe lép Martius 20-án 1 ór. 21 percz d. u.

Hold negyedei.

☺ Megtelik a' hóld 4-én 10 ó. 39 m. estve tiszta idővel.

☾ Az utolsó negyed lészen 11. 2 ó. 54 m. d. u. változó idővel.

☺ Az uj hóld beáll 19-kén 1 ór. 52 m. reg. esös idővel.

☽ Első negyed lészen 27-kén 6 ór. 36 m. reggel mely esős v. szeles időt hoz.

VÁSÁROK.

1 *Mart.* Lekencze. *Arad. *Ósz. nagyböjt első héti szomb.* Szászváros. *Remin. vas.* Kézdi Vásárhely.

4 *Mart.* Nagy-Sink. *Fridrik* Alamor *Körös. *Rem. ut. v. csöt.* Sepsi-Szentgyörgy. *Oculi előtt val. Szombat* Somkut, *Erdőszáda, *N. Bánya. *Böjt 3 vas.* V. Hunyad. *Oculi ut v. n.* Felvincz. *Gergely P.* Almakerék, Kolozsvár, Gyéres, Haraszt-kerék, Oláhfalu.

13. Zámon. *Böjt 3 vas. ut. Szerdán* Székely-Udvarhely. *Böjt közep.* Brád, *Diószeg, *Margita.

18 Bolkáts. *Laet. ut. v. n.* Kis-Sink, Radnot. *Poson. *József* Görcsön, N. Apold Parajd, Trapold, Uzon, V. Kamarás, Egerbegy *Pest.

21 Vajdaháza, Vásárhely. *Laet. ut. v. csöt.* N. Falu. *Judica vas. ut. v. n.* Sz. Agota.

25 Erzébethváros Földvár

26 K Fejérvár, Sz. Miklós *Virágvas. el. csöt* Maros-Vásárhely. *Ósz. Virágvas. el. csöt.* Brád. *Virágvas. el. Szombaton* Balásfalva, Gyergyó Szent Miklós, Topánfalva. *Ósz. Virvas. el. Szomb.* Órallya-Bóldogfalva.

31 Alsó-Rákos.

Hónap és hét napjai		Kath. Kalendár.	Prot. Kalend.	Görög v. Ó Martius.
1	H.	Hugo.	Hugo.	20 Sab. Sz. M.
2	K.	Paulai Fer.	Epiphan.	21 Jakab P.
3	Sz.	Richard ♋	Rikárd.	22 Basil.
4	Cs.	Izidor.	Ambrus.	23 Nicon.
5	P.	N. Péntek. Vin.	N. Péntek. Abig.	24 Zachar.
6	Sz.	Coelestin.	Coelestin.	25 Gyüm. ol.

14) Krisztus feltámadásáról. Márk 16. Gör. Ján. 1.

7	V.	V. Husvét. Her.	V. Husvét Herm.	26 A. Husvét.
8	H.	Husvét II. Dén.	Husvét h. Libor.	27 Husvét h.
9	K.	Demeter. ☾	Husvét k. Akos.	28 Husvét k.
10	Sz.	Ezechiel.	Ezechiel.	29 Mark sz.
11	Cs.	Leo.	Arsz.	30 János.
12	P.	Julius.	Gyula.	31 Hypat.
13	Sz.	Justinus.	Ida.	1 Apr. Mária

15) Jézus béjön a' zárt ajtókon. Ján. 20. Gör. Ján. 20.

14	V.	V. Quasim. Tib.	Neszte.	A. Titus.
15	H.	Anastasia.	Charis.	3 Nicetas.
16	K.	Aron.	Malac.	4 József.
17	Sz.	Rudolf. ♍	Rudolf.	5 Theod.
18	Cs.	Apolon.	Eneas.	6 Eutich.
19	P.	Antonia.	Hermán.	7 György.
20	Sz.	Marcel.	Absolon.	8 Herodot.

16) A' jó Pásztorról. Ján. 10. Gör. Márk 15.

21	V.	V. Miser. Anse.	Fortun.	A. Eupsic.
22	H.	Sotér Cajétán.	Gustáv.	10 Terentius.
23	K.	Albert.	Béla.	11 Antipas.
24	Sz.	Sz. György.	Sz. György.	12 Basil.
25	Cs.	Márk Evang. ☽	Márk Evang.	13 Artem.
26	P.	Kletus.	Ezechias.	14 Márt.
27	Sz.	Peregrinus.	Anastasius.	15 Arist.

17) Egy kevéssé fogtok engem látni. Ján. 16. Ján. 5.

28	V.	V. Isp. Vitálj.	Vitályos.	A. Agap.
29	H.	Péter M.	Raymond.	17 Simeon.
30	K.	Sen. Katalin.	Erastus.	18 János T.

Hóld jár.	Nap kél ó. m.	Nap nyug ó. m.
♈	5 40	6 20
♉	5 38	6 22
♊	5 37	6 23
♋	5 35	6 25
♌	5 33	6 27
♍	5 32	6 28
♎	5 31	6 29
♎	5 28	6 32
♏	5 27	6 33
♏	5 25	6 35
♐	5 24	6 36
♐	5 22	6 38
♑	5 20	6 40
♑	5 18	6 42
♒	5 17	6 43
♒	5 16	6 44
♒	5 14	6 46
♒	5 12	6 48
♒	5 11	6 49
♓	5 9	6 51
♓	5 8	6 52
♓	5 6	6 54
♈	5 5	6 55
♈	5 3	6 57
♉	5 2	6 58
♉	5 0	7 0
♉	4 59	7 1
♊	4 57	7 3
♊	4 56	7 4
♋	4 54	7 6

Nap a' bika jegyébe lép April. 20-án 1 ór. 29 percz. reggel.

Hold negyedei.

♋ Holdtölte lészen 3-án 8 ór. 32 m. reg. mely hideg esőt hoz.

☾ Utolsó negyed lesz 9-én 11 ór. 43 min. délelőtt szeles idővel.

♍ Ujhold beáll 17-én 6 ór. 7 m. délután tiszta idővel.

☽ Első negyed lészen 25-kén 9 ór. 41 m. délut. tiszta idővel.

VÁSÁROK.

Virágvas. ut. v. n. Kőhalom, Körpöd, Mocs, Ujegyház, Vizakna, Küküllővár M. Ujvár, *Ósz. virág vas. ut. v. n.* Alparét. Ortya, Halmágy, O-Boldogfalva.

Husv. el. hétf. Csik Sz. György.

ut. v. nap B. Hunyad.

N. csöt. Szilágy-Cseh, *Ar. Medgyes, Tasnád. *Ósz. N. csöt.* Egerháta. *Ósz. Gyümöltsoltó Boldog.* Maros-Illye. Oláh-Lápos. Hápos, Hagymás-Lápos.

Husv. u. Szerd. Keresd, Kolos, *Darocz, *Olaszi.

Husv. ut. Pént. Király-Darocz; Szilágy-Somlyó.

Rudolf Hodos.

Quasimod. vas. ut. csöt. Ugra.

23 Drág.

Sz. György. Alsó-Rákos, Alsó-Szombathfalva, Eczel, Kézdi-Vásárhely, Makfalva, Musna, Szász-Erked, Torda, Szász-Sebes *Debreczen.

Márk Ev. Bethlen Szt. Miklós, Feketehalom, Ker. Sz. Pál, Lekencze.

Sz. György ut. Szombat. Zilah.

Vitályos. M. N. 'Sombor Szász-Nádos.

29 Drassó.

Majus 1 nap előtt hétf. Abrudbánya.

Hónap és hét napjai		Kath. Kalendár.	Protest. Kalend.	Görög v. Ó Április.
1	Sz.	Fülep Jakab.	Fülep Jakab	19 János Rem.
2	Cs.	Athanas. ♋	Zsigmond.	20 Theod.
3	P.	Kereszt feltalál.	Józéfa.	21 Januarius.
4	Sz.	Florian.	Florian.	22 Theod. S.

18) Ahoz megyek a' ki engem küldött. Ján. 16. Gör. Ján. 4.

5	V.	F4 Cant. Goth.	F Gothard.	23 A4 György.
6	H.	János olajfőz.	Haggeus.	24 Sabbas M.
7	K.	Szaniszló.	Stanislaus.	25 Márk Ev.
8	Sz.	Mihály jelen.	Juventus.	26 Basil. P.
9	Cs.	Naz. Gerg. ☾	Esaiás.	27 Simeon.
10	P.	Antal Püspök.	Gordián.	28 Józon.
11	Sz.	Beatrix.	Gángolf.	29 Márt.

19) Ha mit kérendetek az atyámtól. Ján. 16. Gör. Ján 9.

12	V.	F5 Rogat Pong.	F Pongrácz.	30 A5 Jakab
13	H.	Servácz.	Servatius.	1 Maj. Jerem
14	K.	Bonifacz.	Korona.	2 Athanas.
15	Sz.	Zsofia	Zsofia.	3 Tim. ésMau
16	Cs.	Áldozó Nep.J	Népomuc. Sz. J.	4 Áldozó Cs.
17	P.	Páskál. ♋	Galatea.	5 Ireneus.
18	Sz.	Vernantius.	Erikus.	6 Hiob Patr.

Keresztjár.

20)Mikor eljövend a' Vigasztaló. Ján. 15. 16. Gör. Ján 17.

19	V.	F6 Exaud. Ivo.	F Poten.	7 A6 † Jelen
20	H.	Bernardin.	Sibilla.	8 János Ev.
21	K.	Felix.	Valens.	9 Isaias Pr.
22	Sz.	Julia.	Ilona.	10 Simon.
23	Cs.	Dezsö.	Desider.	11 Motius M.
24	P.	Johanna.	Johanna.	12 Epip. és G.
25	Sz.	Orbán ☽	Orbán.	13 Gliceria.

21) A' ki eng. szer. megtart. az én besz. Ján. 14. G. Ján. 7.

26	V.	F Pünk. Fülep.	F Pünk. Fülep.	14 A Pünk. v.
27	H.	Pünk. h. János.	Pünk. h. Ludo.	15 Pünk. héti.
28	K.	Vilmos.	Pünk. k. Vilm.	16 Pünk. ked.
29	Sz.	Miksa †	Maximilian.	17 Andron.
30	Cs.	Ferdinand.	Ferdinand.	18 Theodor.
31	P.	Petronella. †	Angela.	19 Patric.

Hóld jár.	Nap kél ó.	m.	Nap nyug ó.	m.
♎	4	53	7	7
♎	4	51	7	9
♏	4	50	7	10
♐	4	48	7	12
♐	4	47	7	13
♑	4	46	7	14
♑	4	44	7	16
♒	4	43	7	17
♒	4	42	7	18
♓	4	40	7	20
♓	4	39	7	21
♈	4	38	7	22
♉	4	36	7	24
♉	4	35	7	25
♉	4	34	7	26
♉	4	33	7	27
♉	4	32	7	28
♊	4	30	7	30
♊	4	29	7	31
♋	4	28	7	32
♋	4	27	7	33
♌	4	26	7	34
♌	4	25	7	35
♌	4	24	7	36
♍	4	23	7	37
♍	4	22	7	38
♎	4	21	7	39
♎	4	20	7	40
♏	4	19	7	41
♏	4	19	7	41
♐	4	18	7	42

Nap a' kettős jegyébe lépik Május 21-én 1 óra 37 pertz reg.

Hóld negyedei.

♋ Megtelik a' hold 2-án 4 óra 50 m. d. ut. Az idő változó.

☾ Az utolso negyed béáll 9-kén 9 ór. 57 m. reg. változó idővel.

♍ Megujul a' hold 17-n 10 ó. 28 m. reg. mely gyakori jégesőt okoz.

☽ Az első negyed lészen 25n 9 ór. 4 m. reg. változó idővel.

VÁSÁROK.

1 Ditró, Ditső Sz. Márton, Jakabfalva, Kraszna, N. Almás, Szamosujvár, Teke, Kőhalom, *Szath. Németi, 2 Kecze, N. Falu. 3 Köszvényes, Szeben, Székely-Keresztur. 5 Algyógy, Dobra, Felső Szállaspataka. Görgény Sz. Imre, N. Lupsa *Ósz. Sz. György* 'Sibó. Örményes,

6 Borsa, Paszmos. *Stanisl. héti Pént.* Tasnád. *Ósz. Sz. Györ. ut. Péntek.* Berkes, *Piskolt. 11 Kő-Boldogfalva. 12 Szász-Régen. *Ósz.* 1 *Maj.* Magyar-Lápos, Szamos-Goroszló. 13 Korond. *Rog. ut. nap* *F. Bánya, Szász-Kézd. 15 Gernyeszeg. *Áld. csöt.* Sárpatak. *Ósz. Áld.* Alparét, V. Hunyad. Mocs, Alsó-Szombatfalva, Brád. 16 H. Szentmárton, Kol. Monostor. 17 Besztercze. *Áld. cs. ut. n.* Csik-Szereda, Erzsébethváros, Katona, N. Ajta. 18 Déva. *Exaud. u. n.* Enyed, N. Selyk. 20 Alsózsuk, Mikeszász, Sóósmező. *Pünk. e. hétf.* Papolcz. *előtt ked.* B. Hunyad, Czege, Darocz 24 Kendi Lona *Exaud. u. pént.* Hosszufalva. 25 Kál, Uzon, *Ósz. Pünk. e. szomb.* Petele, Topánfalva. *Ósz. Pünk.* M. Gorbó, Sülelmed. *ut. v. n.* M. Illye. *Maxim. héti ked* Várhegy. *Ósz. Pünk. ked.* Oláh-Lápos. *Pünk. u. szer.* Bonyha, Deregnyő, M. Bodon. *Ósz. Pünk. ut. szerd.* Csáki-Gorbó. *Pünk. u. cs.* Szászváros, Szentbenedek, Szilágy-Cseh. *ut. v. Pént.* Fogaras, Király-Darocz, Szilágy-Somlyó, Baróth, *Pest.

Hónap és hét napjai	Kath. Kalendár.	Prot. Kalend.	Görög v. Ó Majus.
1 Sz.	Juventius. ☺ †	Gotsch.	20 Thalaleus.

22) Nekem adatott minden hatalom. Ján. 14. Gör. Mát. 10.

3	H.	Klotildis.	Erasmus.	22 Basilyk.
4	K.	Quirinus.	Darius.	23 Mihál.
5	Sz.	Bonifaczius.	Bonifaczius.	24 Simeon.
6	Cs.	Norbert	Benigna.	25 János feje.
7	P.	Robert ☾	Lucret.	26 Carpus.
8	Sz.	Medárd.	Médárd.	27 Terapont.

23) A' nagy vacsoráról. Luk. 14. Luk. 16. Gör. Mát. 4.

10	H.	Margita.	Onofr.	29 Theodos.
11	K.	Barnabás.	Barnabás.	30 Izsák.
12	Sz.	Fac. János.	Olimp.	31 Herm.
13	Cs.	Pád. Antal.	Tobiás Antal.	1 Jun. Justin.
14	P.	Basilius.	Elizeus P.	2 Nicefor.
15	Sz.	Vitus.	Vida.	3 Lucilian.

24) Az elveszett juhról. Luk. 15. Luk. 14. Gör. Mát. 6.

17	H.	Rajner.	Adolph.	5 Dorothea.
18	K.	Marcel.	Gratian	6 Bessairon.
19	Sz.	Gervas és P.	Gervat.	7 Theodorus.
20	Cs.	Silverius.	Florian.	8 Theodot.
21	P.	Gonz. Alajos.	Rákhel.	9 Cyrillus.
22	Sz.	Paulinus.	Achat.	10 Timotheus.

25) A' nagy halászatról. Luk. 5. Luk. 15. Gör. Mát. 8.

24	H.	Keresztelő Ján.	Kereszt. János.	12 Onufrius.
25	K.	Prosper.	Prosper.	13 Aquilina.
26	Sz.	János és Pál.	Jerem. Profét.	14 Elizeus.
27	Cs.	László Kir.	László Király.	15 Amos Prof.
28	P.	Leo Pápa. †	Josua.	16 Tychon.
29	Sz.	Péter és Pál.	Péter és Pál.	17 Emanuel.

26) A' Farizeus igazságáról. Mát. 5. Luk. 6. Gör. Mát. 8.

1		Pál emlék. ☺	Theod.	Leont.

Hold jár.	Nap kél ó. m.	Nap nyug ó. m.
♐	4 14	7 43
♑	4 16	7 44
♒	4 16	7 44
♓	4 15	7 45
♈	4 14	7 46
♉	4 14	7 46
♊	4 13	7 47
♋	4 13	7 47
♌	4 12	7 48
♌	4 12	7 48
♍	4 11	7 49
♍	4 11	7 49
♍	4 11	7 49
♎	4 10	7 50
♎	4 10	7 50
♎	4 10	7 50
♏	4 10	7 50
♏	4 10	7 50
♏	4 10	7 50
♐	4 10	7 50
♐	4 10	7 50
♑	4 10	7 50
♑	4 10	7 50
♒	4 10	7 50
♒	4 10	7 50
♓	4 11	7 49
♓	4 11	7 49
♈	4 11	7 49

Nap a' Rák jegyébe lép Junius 21-én 10 óra 13 percz reg.

Hold negyedei.

☺ Holdtölte lészen 1-őn 0 óra 21 m. éjfélután. Az idő tiszta.

☾ Az utolsó negyed beáll 7-kén 10 ór. 3 m. du. tiszta időt hoz.

☺ Holdujsága lészen 16-n 2 ór. éjfél után, meleg és tiszta napokkal.

☽ Első negyed beáll 23-án 4 óra 59 m. du. változó idővel.

☺ Holdtölte másod izben lesz 30 7 ó. 51 m. r. esős vagy szeles napokkal.

VÁSÁROK.

Sz. Háromság el. Szomb. Somkút.

Sz. Hároms. ut. hétf, Etéd, Monor, Sz. Ágota, Sz. Pál, *Nagy-Bánya.

5 Méhes, N. Somkut.

Urnap. Brassó.

Ósz. Urnap Dobra.

Urnap ut. Pént. Darocz.

Medárd. Felvincz.

Sz. Hároms. ut. vas. Segesvár, Bethlen Ujváros.

Urnap ut. hétf. Maros-Vásárhely, Székely-Udvarhely.

11 Bágyon.

12 Gyalakuta.

Urnap ut. Szerd. Gyéres, *N. Várad.

Pád. Ant. Almakerék, N. Ekemező, Kolozsvár.

15 Gyergyó Sz. Miklós.

18 M. Gorbó, Zalathna.

Ósz. 8 *Jun.* Hosszufalva.

Ker. János. Alvincz. Csikkarczfalva, Görcsön, Kis-Selyk, Makfalva, Somkerék, Torda.

25 Bátos, Várhegy.

László kir. Hadad, Kecze, Szeredahely, Teke.

Ker. Sz. János ut csöt. Sepsi Sz. György.

ut. v. Pént. Zabola, Berkesz.

28 Oláhfalu.

Péter Pál. Disznod, N. Halmágy.

30 Bonczhida.

Hónap és hét napjai		Kath. Kalendár.	Prot. Kalend.	Görög v. Ó Junius.
1	H.	Theobald.	Theobald.	19 Judás.
2	K.	Sarl. Bold. Asz.	Sarlos B. Assz.	20 Methodius.
3	Sz.	Heliodor.	Corn.	21 Julián.
4	Cs.	Udalrik,	Ulricus.	22 Eusebius.
5	P.	Domitius.	Anselmus.	23 Agrippin.
6	Sz.	Izaias Prof.	Anton.	24 Ker. János
27) Jézus 4000 embert táplál. Márk. 8. Luk. 5. Gör. Mát. 9.				
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	25 Febron
8	H.	Kilian.	Gily.	26 David Rem.
9	K.	Brikerius.	Cyrillus.	27 Sámson.
10	Sz.	Amalia.	Amalia.	28 Cyr. János
11	Cs.	Pius Pápa.	Eleonora.	29 Péter és P.
12	P.	Henrik.	Henricus.	30 12 Apost.
13	Sz.	Margit.	Margit.	1 Jul. Kozm.
28) A' hamis prófétákról. Mát. 7. Mát. 5. Gör. Mát. 6.				
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2 A. Sarlós
15	H.	Bonaventura	Bonaventura.	3 Hyacint.
16	K.	Karm. Bold. A.	Valter.	4 Kret. And.
17	Sz.	Elek.	Elek.	5 Athanas.
18	Cs.	Arnold.	Rosina.	6 Szisoas.
19	P.	Vincze.	Máriánna.	7 Tamás.
20	Sz.	Illés Próféta.	Ilyés Próféta.	8 Procop.
29) A' hamis sáfárról. Luk. 16. Márk. 8. Gör. Mát. 14.				
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	9 A. Pongrá.
22	H.	Mária Magdol.	Mária Magdolna	10 45 Mart.
23	K.	Liborius.	Apollinaris P.	11 Euphem.
24	Sz.	Krisztina.	Krisztina.	12 Proclus.
25	Cs.	Jakab Apost.	Jakab Ap.	13 Gábor.
26	P.	Anna.	Anna M.	14 Aquilin.
27	Sz.	Pantaleon.	Berthol.	15 Czirjék.
30) Jézus siratja Jeruzálemet. Luk. 19. Mát. 7. Gör. Mát 14.				
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	16 A. Atheno.
29	H.	Mártha sz.	Mártha.	17 Marina.
30	K.	Abdon.	Beatrix.	18 Hyacint.
31	Sz.	Lojola Ignácz.	Lajol. Ignácz.	19 Makrina.

Hóld jár.	Nap kél ó. m.	Nap nyug ó. m.
	4 11	7 49
	4 12	7 48
	4 12	7 48
	4 13	7 47
	4 13	7 47
	4 14	7 46
	4 14	7 46
	4 15	7 45
	4 16	7 44
	4 16	7 44
	4 17	7 43
	4 18	7 42
	4 19	7 41
	4 20	7 40
	4 20	7 40
	4 21	7 39
	4 22	7 38
	4 23	7 37
	4 24	7 36
	4 25	7 35
	4 26	7 34
	4 27	7 33
	4 28	7 32
	4 29	7 31
	4 30	7 30
	4 32	7 28
	4 33	7 27
	4 34	7 26
	4 35	7 25
	4 36	7 24
	4 38	7 22

Nap az Oroszlány jegyébe lépik Julius 22-én 9 óra. 10 percz estve.

Hold negyedei.

☾ Az utolsó negyed lészen 7-n 0 ó. 24 m. d. u. meleg esővel.

● Az uj hóld bé áll 15-kén 3 ór. 57 m. d. u. változó idővel.

☽ Első negyed lészen 22-kén 10 óra 47 m. estve tiszta napokkal.

○ Holdtölte lesz 29-kén 4 óra 8 m. d. u. változó idővel.

VÁSÁROK.

Sarlós Boldogassz. Balásfalva, Harasztkerék, Radnot, Sorostély, *Diószeg.

3 Korond, Zámon.

Sarlós Boldogassz. héti csöt. Tasnád-Szarvad.

5 Bátos.

6 Alsó-Árpás, Drág, Gyeke, Királyfalva.

Ósz. Ker. János Magyar Lápos, Örményes, Tasnád-Szarvad, Maros Illye.

7 M. N. 'Sombor, Szék.

8 Berkenyes.

Isaias Prof. után Kedd Tasnád-Szarvad.

11 Halmágy, Rosnyó

Ósz. Pét. Pál. 'Sibó, Topánfalva. Vajda-Hunyad.

Margit. Csik-Szereda, Medgyes.

Margit. ut. Szomb. Zilah, *Margita

Apost. oszl. Bánffy-Szent Miklós Soósmező.

Margit ut. hétf. Bethlen Sz. Miklós. *F. Bánya.

16 Gyalu.

18 N. Falu.

20 Monor, Zámon, Szent Péter Kolozsvárt 20-kától 27-éig termék vásár.

Mária Magdolna Hadad, Kovászna, N. Almás.

25 Keresd, Kraszna, Szamosujvár, Ujváros.

Anna. Kár. Fejérvár, B. Hunyad, Gerend, Sajó-Udvarhely.

27 Kolozsvár 27-dikétől 29-kéig az eddig Augustus 7-kén tartott országos lóvásár, 30-án és 31-dikén baromvásár.

28 M. Sz. Pál.

Hónap és hét napjai.		Kath. Kalendár.	Protest. Kalen.	Görög v. Ó Julius.
1	Cs.	Vasas sz. Péter.	Vasas sz. Péter	
2	P.	Portiunkula.	Han. Portiunk.	21 Simon Jud.
3	Sz.	Sz. István talál.	Eliézer.	22 Mária Mag.
31) Farizeus és Publikánusról. Luk. 18. 16. Gör. Mát. 17.				
4	V.	Domokos.	Domokos.	23 Troph.
5	H.	Havi Bold. Assz.	Osvál.	24 Kristina.
6	K.	Urszinváltoz. ☾	Urszinváltoz.	25 Anna,
7	Sz.	Kajetán.	Donatus.	26 Hermol.
8	Cs.	Czirjék.	Cyriacus.	27 Pantaleon.
9	P.	Román.	Román.	28 Prochor.
10	Sz.	Lőrincz.	Lőrincz.	29 Callinik.
32) A' Süket némáról. Márk. 7. Luk. 19. Gör. Mát. 18.				
11	V.	Zsuzsánna.	Tiber.	30 Silas.
12	H.	Klára Szűz.	Klára.	31 Eudocim.
13	K.	Ipoly.	Hildebr.	1 Ang. Mac.
14	Sz.	Eusebius. ◉ †	Rochus.	2 Istv. M.
15	Cs.	Nagyboldogasz.	N. Bold. Assz.	3 Izsák.
16	P.	Rokus.	Izsák.	4 Mart.
17	Sz.	Liberat.	Vilibáld.	5 Eusignius.
33) Az irgalm. szamaritánról. Luk. 10. 18. Gör. Mát. 19.				
18	V.	Helena.	Agape.	6 Urszinv
19	H.	Lajos T. P.	Sebald.	7 Domitius.
20	K.	Szt. István kir.	Szt. István kir.	8 Emilian.
21	Sz.	T. Bern. ☽	Ruth.	9 Mátyás.
22	Cs.	Timoth.	Philib.	10 Lőrincz.
23	P.	B. Fülep.	Zakeus.	11 Euplius.
24	Sz.	Bertalan Ap.	Bertalan.	12 Phocius.
34) A' tiz bélpoklosról. Luk. 17. Márk. 7. Gör. Mát. 21.				
25	V.	Lajos kir.	Lajos kir.	13 Maxim
26	H.	Sámuel.	Sámuel Pr.	14 Micheas.
27	K.	Kalas. József.	Rufus.	15 Nagy B. A.
28	Sz.	Agoston. ☺	Agoston.	16 Krisz. iz. K.
29	Cs.	János fővét.	Ker. János.	17 Miron.
30	P.	Rózsa.	Benjám.	18 Flor. Lav.
31	Sz.	Raimond.	Rebeka.	19 András M.

Hóld jár.	Nap kél ó.	m.	Nap nyug ó.	m.
	4	39	7	21
	4	40	7	20
	4	41	7	19
	4	43	7	17
	4	44	7	16
	4	45	7	15
	4	47	7	13
	4	48	7	12
	4	50	7	10
	4	51	7	9
	4	52	7	8
	4	54	7	6
	4	55	7	5
	4	57	7	3
	4	58	7	2
	5	0	7	0
	5	1	6	59
	5	3	6	57
	5	4	6	56
	5	6	6	54
	5	7	6	53
	5	9	6	51
	5	10	6	50
	5	12	6	48
	5	13	6	47
	5	15	6	45
	5	17	6	43
	5	18	6	42
	5	20	6	40
	5	21	6	39
	5	23	6	37

Nap a' Szűz jegyébe lép Aug. 23-kán 3 ór. 44 percz reggel.

Hóld negyedei.

☾ Utolsó negyed lesz 6-kán 5 ór. reggel esös vagy szeles időt hoz.

◉ Ujhold kezdődik 14.kén 4 ó. 6 m. reg. esős idővel.

☽ Első negyed lészen 21-kén 3 óra 50 m. regg. esős vagy szeles idővel.

☺ Megtelik a' hold 28-kán 2 ó. 8 m. éjfél után tiszta idővel.

VÁSÁROK.

Vasas sz. Péter Kolozsvár, Alparét, Maros-Szereda, Miklosvár, Mocs.
Ósz. Illyés Pr. Egerháta.
2 *K. Bánya.
3 Déva.
4 *T. Fűred.
Urszinvált. Prázmár, Szamos-Goroszló, Vizakna.
7 Katona, Keresztur.
11 Eczel.
Sz. Lőrincz után hétfőn Papolcz.
Sz. István kir. el. Szom. Somkut.
16 Gernyeszeg, Haraszt-kerék, Kendi-Lóna.
Nagyboldogasszony héti Péntek Szilágy-Somlyó.
Helena Drág.
Sz. István kir. Köszvényes, N. Kapus, Szász. N. Kapus.
21 Csik-Kozmás, Darocz, Dée's, Küküllővár, *Nagy-Bánya.
Sz. István kir. ut. Pént. Király-Darocz.
24 Paszmos, Szász-Sebes.
Lajos kir. Koröndi, Tövis.
27 Hátszeg, Kerelő szent Pál.
Ósz. Nagyboldogasszony Maros-Illye, Sülelmed, Topánfalva.
Bertalan ut. v. Szerda. Besztercze.
János fővétel. Disznód, *Pest.
30 Olczina.
Bertalan ut. v. Szombat Zilah.

Hónap és hét napjai	Kath. Kalendár.	Prot. Kalend.	Görög v. Ó Augustus.
35) Senki két úr. nem szolgálhat. Mát. 6. Luk. 10. Gör. Mát. 22.			
1 V.	F14 Örző angy.	F Egyed.	20 A14 Samu.
2 H.	Ephraim.	Efraim.	21 Thadaeus.
3 K.	Mansvetus.	Salome.	22 Agapht.
4 Sz.	Rozália. ☾	Mozes és Rozál.	23 Lupus.
5 Cs.	Victoria.	Nathan.	24 Eutich.
6 P.	Zacharias.	Magnus.	25 Bert.
7 Sz.	Regina.	Regina.	26 Adrián.
36) Naimbeli ifiuról. Luk. 7. Luk. 17. Gör. Mát. 22.			
8 V.	F15 Kisasszony.	F Kisasszony.	27 A15 Pimen
9 H.	Gorgonius.	Bruno.	28 Mózes.
10 K.	Tolos Miklós.	Pulcheria.	29 János föv.
11 Sz.	Aemilian.	Athanas.	30 Sándor.
12 Cs.	Tobias. ●	Valerius.	31 Mária öv. l.
13 P.	Mauritius.	Enok.	1 Sept.
14 Sz.	Keresztfelmag.	Keresztfelmag.	2 Mamant.
37) Jézus vizkorságost gyógyitt. Luk. 14. Mát. 6. Gör. Mát. 25.			
15 V.	F16 Mária NN.	F Nicodem.	3 A16 Anthe.
16 H.	Ludmilla.	Eufemia.	4 Babilas.
17 K.	Lambert.	Lambert.	5 Zachariás,
18 Sz.	Kup. Jos. †	Titus.	6 Mihály.
19 Cs.	Januarius. ☽	Januarius.	7 Sozont.
20 P.	Eustachius. †	Fausta.	8 Kisasszony
21 Sz.	Máté Ev. †	Máté Ev.	9 Joachim.
38) A' legfőbb parancsolatról. Mát. 22. Luk. 7. Gör. Mát. 25.			
22 V.	F17 Moricz.	F Maur.	10 A17 Minod.
23 H.	Thékla.	Hoseas.	11 Theodora.
24 K.	Gellért.	Gerhard.	12 Autonom.
25 Sz.	Kleophás.	Kleophas.	13 Cornel.
26 Cs.	Justinus. ♍	Eusebius.	14 Kereszfelmag.
27 P.	Kozma Dam.	Kozma Dam.	15 Nicet.
28 Sz.	Venczel kir.	Venczel.	16 Euphem.
39) A' guttaütötről. Mát. 9. Luk. 14. Gör. Luk. 5.			
29 V.	F18 Mihály Ar.	F Mihály Arch.	17 A18 Soph.
30 H.	Jeromos.	Hieronym.	18 Eumenius.

Hóld jár.	Nap kél ó. m.	Nap nyug ó. m.
♈	5 25	6 35
♉	5 26	6 34
♊	5 28	6 32
♋	5 29	6 31
♋	5 31	6 29
♌	5 33	6 27
♌	5 34	6 26
♍	5 36	6 24
♎	5 38	6 22
♎	5 39	6 21
♏	5 41	6 19
♏	5 43	6 17
♐	5 44	6 16
♐	5 46	6 14
♑	5 47	6 13
♑	5 49	6 11
♒	5 51	6 9
♒	5 53	6 7
♓	5 54	6 6
♓	5 56	6 4
♈	5 57	6 3
♈	5 59	6 1
♉	6 1	5 59
♉	6 2	5 58
♊	6 4	5 56
♊	6 5	5 55
♋	6 7	5 53
♋	6 9	5 51
♌	6 11	5 49
♌	6 12	5 48

Nap a' Mérleg jegyébe lép September 23-án 0 ór. 21 percz. r.

Hold negyedei.

☾ Utolsó negyed lesz 4-kén 11 ó. 17 m. estve mely tiszta időt hoz.

● Ujhold lészen 12-kén 2 ór. 50 m. d. u. Az idő változó.

☽ Első negyed beáll 19-kén 9 ó. 26 m. reg. változó idővel.

♍ Megtelik a' hold 26-kán 2 ó. 47 m. d. u. változó idővel.

VÁSÁROK.

1 Algyógy, Homorod Sz. Márton, Kecze.
Egyed ut. hétf. Sz. Benedek, Zalathna, *N. Várad.
Ker. Sz. János fővét. ut. Hétfőn N. Sink,
Rozalia Alamor, Alsó-Zsuk, Ugra.
Kisasszony előtt csötör. Brád.
Ósz. 24 *Aug.* Méhes.
5 Deregnyő.
Egyed ut. Pént. Tasnád.
6 N. Sármás.
8 Nagy-Halmágy.
9 Drassó, Fogaras, Torda, Szilágy-Csch, *Gyula.
Keresztfelmagas. Szeben, Székely-Keresztur, *N. Károly, *Margita.
17 Dengeleg,
18 Ker. Sz. Pál. N. Falu.
Ósz. Kisassz. Dobra, Egerháta, Gyeke, Halmágy, Vajdaháza, N. Lupsa, O-Boldogfalva, Oláh-Lápos, Öralya-Boldogfalva.
Máté Ev. Bánffy-Hunyad Bethlen Sz. Miklós, Erzébethváros, Görcsön, Hodos Lekencze.
Sz. Mihály el. hétfőn. Abrudbánya.
24 Bánfy Sz. Miklós.
Ósz. keresztfelmag. Magyar-Lápos.
Sz. Mihály el. 3 *nappal* Retteg.
26 Zámon.
27 N. Almás, Szék.
Sz. Mihály Csik-Szereda Etéd, Kolozsmonostor, Vásárhely, *Székelyhid.
30 K. Fejérvár, Almakerék, Bonyha, Feketehalom, Krakkó.
Sz. Mihály ut. hétf. N. Sink.

Hónap és hét napjai		Kath. Kalendár.	Protest. Kalend.	Görög v. Ó September.
1	K.	Remigius.	Volkmar.	19 Trophinus.
2	Sz.	Leodegard.	Volrad.	20 Eustach.
3	Cs.	Candidus.	Jairus.	21 Kodrus.
4	P.	Seraf Ferenc ☾	Ferencz.	22 Phokás.
5	Sz.	Placidus.	Fridbert.	23 K. Ján. fog.
40) A' királyi menyegzöről. Mát. 18. Mát. 22. Gör. Luk. 6.				
6	V.	F17 Bruno.	F Fides.	24 A19 Thékl.
7	H.	Justina.	Spes.	25 Euphrosine
8	K.	Brigitta.	Charitas.	26 János Th.
9	Sz.	Dénes.	Diénes.	27 Kálist.
10	Cs.	Borg. Ferencz.	Gedeon.	28 Charit.
11	P.	Brukhard.	Burchard.	29 Cyriak.
12	Sz.	Maximilán. ♍	Maximilián.	30 Gergely.
41) A' király beteg fiáról. Ján. 4. Mát. 9. Gör. Luk. 7.				
13	V.	F20 Kalmán.	F Kálmán.	1 A20 Oct.
14	H.	Calistus.	Kalistus.	2 Cyprian.
15	K.	Therezia.	Therezia.	3 Dénes.
16	Sz.	Gál Apát.	Gál Apát.	4 Hyerothus.
17	Cs.	Hedvig.	Hedviga.	5 Charit.
18	P.	Lukács Ev. ☽	Lukács Ev.	6 Tam.
19	Sz.	Ferdinand.	Ptolem.	7 Sergius.
42) A' király számvetéséről. Mát. 18. 21. Gör. Luk. 8.				
20	V.	F21 Vendelin.	F Vendelin.	8 A21 Pelag.
21	H.	Orsolya.	Orsolya.	9 Alp. Jacob.
22	K.	Kordula.	Kordula.	10 Eulampius.
23	Sz.	Kap. János.	Severin.	11 Philip. Ap
24	Cs.	Raphael.	Nathan.	12 Prob.
25	P.	Krizsán.	Crispin.	13 Carp.
26	Sz.	Demeter. ♎	Demeter.	14 Nazarius.
43) Az adópénzről. Mát. 22. Ján. 4. Gör. Luk. 16.				
27	V.	F22 Sabina.	F Sabina.	15 A22 Luczia.
28	H.	Simon és Judás	Simon Judás.	16 Longinus.
29	K.	Zenobius.	Engelh.	17 Ozias Pr.
30	Sz.	Klaudius.	Theod.	18 Luk. Ev.
31	Cs.	Farkas. ☩	Farkas.	19 Joel. Prof.

Hóld jár.	Nap kél ó.	m.	Nap nyug ó.	m.
♏	6	14	5	46
♏	6	16	5	44
♏	6	17	5	43
♐	6	19	5	41
♐	6	21	5	39
♐	6	22	5	38
♐	6	24	5	36
♐	6	26	5	34
♑	6	27	5	33
♑	6	29	5	31
♒	6	31	5	29
♒	6	32	5	28
♓	6	34	5	26
♓	6	36	5	24
♈	6	37	5	23
♈	6	39	5	21
♉	6	41	5	19
♉	6	42	5	18
♊	6	44	5	16
♊	6	45	5	15
♋	6	47	5	13
♋	6	49	5	11
♋	6	50	5	10
♌	6	52	5	8
♌	6	53	5	7
♌	6	55	5	5
♌	6	57	5	3
♌	6	58	5	2
♍	7	0	5	0
♍	7	1	4	59
♎	7	3	4	57

Nap a' Skorpio jegyébe lép October 23-kán 8 ó. 37 percz reggel.

Hold negyedei.

☾ Utolsó negyed lészen 4-kén 6 ó. 5 m. d. u. tiszta és hideg éjszakák

♍ Uj hold lesz 12-kén 0 ór. 58 min. éjfél után. melly tiszta időt hoz.

☽ Első negyed beáll 18-kán 4 ó. 50 m. d. u. változó idővel.

♎ Holdtölte lészen 26-kán 6 ó. 39 m. reg. esős vagy szeles idővel.

VÁSÁROK.

Sz. Mihály ut. v. csöt. Medgyes.

Seraf. Ferencz. Borsa, Kál, Kövespatak, Szászváros, Székely-Udvarhely.

1 *October ut. Pénteken* Hosszúfalva, *F. Bánya.

6 Gerend.

Seraf. Sz. Ferencz ut. kedd. Tasnád. Szarvad.

Dénes. Bereczk, *Debreczen.

10 Kőhalom.

11 Alsó-Arpás, Csáth, Felső-Szálláspataka, Gyeke, M. Illye.

Maximilian. Várhegy.

13 Gyalu, Mikeszásza, Terebes.

Therezia. Parajd.

Gál Apát. Csik-Karczfalva, Enyed, Szász-Erked.

17 Ujegyház.

Gál-héti pént. Tasnád.

Lukáts ev. *Apáti, *Böszörmény, *Miskoltz, *Csenger.

Sz. Lukáts. ev. ut. Szombat. Zilah.

21 Bontzida, Gyéres.

Sz. Lukács ut. v. Csöt. Sepsi-Sz. György, Szilágy-Cseh.

24 Szász-Régen.

Demeter. Hadad, Sóósmező.

Simon Judás. Jakabfalva, Kézdi-Vásárhely, Monor, Riomfalva, *Belényes, *N. Szombat.

Demeter ut. v. hétfön. Papolcz.

30 Déva.

Demeter ut. v. Szereda. Csokmán.

31 Szász-Nádas.

Hónap és hét napjai	Kath. Kalendár.	Prot. Kalend.	Görög v. Ó October.
1	Mindszent.	Mindszent.	20 Arthem.
2 Sz.	Halott. emlék.	Minden Lelk.	21 Hilarion.
44) A' főember leányáról. Mát. 9.			Gör. Luk. 8.
3 V.	F23 Hubert. ☾	Theof.	22 A23 Albert
4 H.	Bor. Károly.	Otto K.	23 Jakab Ap.
5 K.	Imre Herczeg.	Imre Herczeg.	24 Arétas.
6 Sz.	Leonard.	Lénárt.	25 Marian.
7 Cs.	Engelbert.	Engelbert.	26 Demeter.
8 P.	Gottfried.	Severin.	27 Nest.
9 Sz.	Todor.	Todor.	28 Terentius.
45) A' jó magról Mát. 13.			Gör. Luk. 8.
10 V.	F25 Avél And. ●	Land.	29 A24 Anast.
11 H.	Márton Püspök.	Sz Márton.	30 Zenobius.
12 K.	Márton Pápa.	Jónás.	31 Stachus.
13 Sz.	Szaniszló.	Berecz.	1 Novemb.
14 Cs.	Jucund.	Levinus.	2 Acind.
15 P.	Leopold.	Leopold.	3 Acep.
16 Sz.	Edmund.	Homer.	4 Joannicius.
46) A' mustár magról. Mát. 13.			Gör. Luk. 10.
17 V.	F28 Ts.Gerg.☽	Alfe.	5 A25 Galac.
18 H.	Eugen	Veig.	6 Pál Püsp.
19 K.	Er'sébeth.	Er'sébeth.	7 Hieron. M.
20 Sz.	Val. Fel.	Amalia.	8 Mihály.
21 Cs.	Boldogassz. bea.	Boldogassz. bea.	9 Ones.
22 P.	Caecilia.	Alphon.	10 Erast.
23 Sz.	Kelemen.	Kelemen.	11 Mina Vict.
47) A' végső pusztitásról. Mát. 24.			Gör. Luk. 12.
24 V.	F30 Ker. János	Josias.	12 A26 Alom
25 H.	Katalin. ♎	Katalin.	13 Crys János
26 K.	Konrád.	Conrád.	14 Fülöp Ap.
27 Sz.	Virg.	Jó's.	15 Gurias.
28 Cs.	Sosther.	Sosther.	16 Máthé.
29 P.	Saturnin.	Eberhárd.	17 Gergely.
30 Sz.	András Apostol.	Sz. András.	18 Platon Mar.

Hóld jár.	Nap kél ó. m.	Nap nyug ó. m.	
♐	7 4	4 56	Nap a' Nyilas jegyébe lépik November 22-kén 5 ó. 58 perez estve.
♐	7 6	4 54	
			Hold negyedei.
♐	7 7	4 53	
♐	7 9	4 51	☾ Utolsó negyed lesz 3-kán 11 ó. 53 m. délelőtt esős napokkal.
♑	7 10	4 50	
♑	7 12	4 48	
♒	7 13	4 47	
♒	7 14	4 46	
♓	7 16	4 44	
♓	7 17	4 43	● Megujul a' hold 10-kén 11 ór. 10 m. délel. esős napokkal.
♈	7 19	4 41	
♈	7 20	4 40	
♉	7 22	4 38	
♉	1 23	4 37	
♊	7 24	4 36	
♊	7 25	4 35	
♋	7 27	4 33	☽ Első negyed lesz 17-kén 3 ó. 5 m. reg. zavaros idővel.
♋	7 28	4 32	
♋	7 29	4 31	
♌	7 30	4 30	
♌	7 32	4 28	
♌	7 33	4 27	
♌	7 34	4 26	
♍	7 35	4 25	
♍	7 36	4 24	♎ Megtelik a' hold 25-kén 1 ó. 16 m. éjfélután tiszta idővel.
♍	7 37	4 23	
♎	7 38	4 22	
♎	7 39	4 21	
♎	7 40	4 20	
♏	7 41	4 19	

VÁSÁROK.

Ó sz. Lukács. ev. ut. v. Pénteken. Berkes.

2 Kolo'svár, Brassó, Kőszvényes, *N. Károly, *Szathmárnémeti.

Mindszent ut. Szom. Zilah *Imre héti Péntek.* Király-Darocz.

4 Radnót, Segesvár, Alsó-Rákós.

Imre Herczeg. Kolos, Szamosujvár, Teke, *Margita. *Piskolt.

Márton el Szom. Somkút.

6 *Olaszi.

7 Dobra, Drág, Tövis.

Ó sz. Sz. Demeter Topánfalva. 8 Goroszló.

9 Bolkács.

Márton. Bágyon, Kis-Selyk, *Erdőszada, Kovászna, Maros-Vásárhely, Szeredahely.

Márton hét. Pént Tasnád.

12 Baroth.

Ó sz. 1 October. Vajda-Hunyad.

14 N. Falu, N. Somkút.

Sz. Márton ut. hétfön. Szász-halom, Ujváros.

Ut. v. kedd. *N. Bánya.

Leopold. Egerbegy, *Pest.

Erzsébeth. Felvincz, Gernyeszeg, Harasztkerék, Királyfalva, M. Gorbo, N. Apold, *Szath. Németi.

Katalin elötti Szerdán. Besztercze, Erzsébethváros.

Ó sz. Sz. Mihály. 'Sibó, Csáki-Gorbó, Alparét.

Caecilia. Bilak, M. N. Sombor.

Katalin. Alvincz, Bánfi-Hunyad, Ditró, Görcsön, Gyalakuta, Kutyfalva, Szászkézd.

Borbára elötti Csöt. Brád. 29 Olahfalu.

Katalin ut. Pént. Zabola.

András. Medgyes, O-Boldogfalva.

Hónap és hét napjai.	Kath. Kalendár.	Protest. Kalen.	Görög v. Ó November.
48) Jelek lesz. a' nap. és holdban. Luk. 21. Gör. Luk. 13.			
V.	Fl. Adv. Eligius	F. Arnold.	19 A27 Abdia.
2 H.	Bibiana.	Oliv. Candid.	20 D. Gergely
3 K.	Xav. Ferencz. ☾	Xav. Ferencz.	21 Mária béav.
4 Sz.	Borbára †	Borbála.	22 Philem.
5 Cs.	Szabbás A.	Malvina.	23 Amphil.
6 P.	Miklós Püsp. †	Miklós.	24 Kelemen.
7 Sz.	Ambrus. †	Sigbert.	25 Katalin.
49) János fogságáról. Mát. 11. Luk. 21. Gör. Luk. 14.			
V.	Fl. Adv. Bold.F.	Boldoassz. fo.	26 A28 Alimp.
9 H.	Leokadia. ●	Joachim.	27 Jakab Mart.
10 K.	Judith.	Judith.	28 István M.
11 Sz.	Damas. †	Sapientia.	29 Param.
12 Cs.	Maxentius.	Ottilia.	30 András.
13 P.	Lucza †	Lucza.	1 December.
14 Sz.	Spiridon. †	Nicasius.	2 Habakuk.
50) János bizonyságáról. Ján. 1. Mát. 11. Gör. Luk. 17.			
V.	Fl. Adv. Ireneus	Valt.	3 A29 Soph.
16 H.	Eusebius. ☽	Ananias.	4 Borbára.
17 K.	Lázár.	Lázár.	5 Sabbás
18 Sz.	Gratian. †	Achilles.	6 Miklós
19 Cs.	Nemesius.	Ammon.	7 Ambrus.
20 P.	Ammon. †	Abraham.	8 Parap.
21 Sz.	Tamás Ap. †	Tamás.	9 B. Assz.fog.
51) Tiberius császár 15 eszt. Luk. 3. Ján. 1.			
V.	Fl. Adv. Zeno.	F. Beata.	10 A30 Menas.
23 H.	Victoria.	Victoria.	11 Daniel.
24 K.	Adám Eva ♋ †	Adám Eva.	12 Spiridon.
25 Sz.	N. Karácson.	N. Karácson.	13 Eustr.
26 Cs.	István Mártir	Sz. István Mar.	14 Thyrsus.
27 P.	János Evang.	Sz. János Ev.	15 Eleut.
28 Sz.	Aprószentek.	Aprószentek.	16 Aggaeus.
52) Jó'sef és Mária csudálkozának. Luk. 2. Gör. Mát. 1.			
V.	F. Tamás Püsp.	F. Jonathan.	17 A31 Daniel
30 H.	Dávid.	Dávid.	18 Sebastian.
31 K.	Silvester.	Silvester.	19 Bonifaczius

Hóld jár.	Nap kél ó. m.	Nap nyug ó. m.
	7 42	4 18
	7 42	4 18
	7 43	4 17
	7 44	4 16
	7 45	4 15
	7 45	4 15
	7 46	4 14
	7 47	4 13
	7 47	4 13
	7 48	4 12
	7 48	4 12
	7 49	4 11
	7 49	4 11
	7 49	4 11
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 50	4 10
	7 49	4 11
	7 49	4 11
	7 49	4 11
	7 48	4 12

Nap a' Bak jegyébe lép Dec. 21-kén 5 ór. 58 percz estve.

Hóld negyedei.

☾ Utolsó negyed lesz 3-kán 3 óra 42 m. éjfélután hideg, és havas napokkal

● Ujhold lesz 9-kén 9 ór. 47 m. estve tiszta idővel.

☽ Első negyed beáll 16-kán 4 ó. 56 m. d. u. változó idővel.

♋ Megtelik a' hold 24-kén 9 ó. 25 m. estve tiszta és hideg napokkal.

VÁSÁROK.

Katalin ut. v. Vasárnap. Bethlen.
Borbára. N. Halmágy.
Xav. Sz. Ferencz. ut. Pént. Zabola.
Miklós. Balásfalva, Batos-Petele, Fogaras, Kraszna, Miklóstelke, Szászváros, Turda, Uzon.
Judith. Maros-Szereda, *Sz. Miklós utáni kedd.* Tasnád-Szarvad.
12 Zámon.
Lucza. Bánffy Sz. Miklós, Bethlen Sz. Miklós, Dées, Gyergyó Sz. Miklós.
14 K. Fejérvár, Földvár.
15 Trapold.
16 Halmágy.
Karácson előtt másfél héttel. Szilágy-Cseh.
17 Parajd.
Ó sz. Sz. Miklós. Hápos.
19 Hagymás-Lápos.
Karácson előtt Csöt. *Ar-Medgyes, *Csepreg.
20 Vizakna, Alsó-Csernáton.
Karácson előtt Péntek. Király-Darocz.
Tamás. Székely-Udvarhely, Ujlak.
Karácson előtt hétfőn. Abrudbánya, Csik Szent György.
Karácson ut. Pént. Szilágy-Somlyó.
Apró Szentek. Nagy-Ajta,
Dávid. Diószeg.

Egyházi számitások:

	Uj kalend. szerint	*Ó kalend. szerint.*
Aranyszám, vagy holdkör	2	2
Epacták, vagy holdkulcsa	XI.	XXI.
Napkör	5	5
Romai adószám	2	2
Vasárnapi betű	G. F.	B. A.

Változó ünnepek:

Septuagesima-vasárnap	Febr. 4. Triodion	Jan. 23
Hamvazó szereda	Febr. 21. Vajhagyó.	—
Húsvét vasárnap	April. 7.	Mart. 26.
Áldozó csötörtök	Majus 16.	Majus 4.
Pünkösd.	Majus 26.	— 14.
Advent első vasárnapja	Dec. 1.	Dec. 3.

Kántorbőjtök:

Febr. 28. Mart. 1. 2. Majus 29. 31. Jun. 1. Sept. 18. 20. 21. Dec. 18. 20. 21.

Görögök ötféle bőjtjei:

1. Sz. Péter és Pál bőjtje 2 hét és 6 nap ünnepek előtt. 2. A' Vajashét, Húshagyó vasárnaptól Vajhagyó vasárnapig. 3. A' NagybőjtVajhagyótólHúsvétig. 4. A' Péter bőjtje Mindszent vasárnaptól Jun. 27. beszámolva. 5. A' Bold. Szűz bőjtje Augustus 1-től 15-kig. A' Karácson előtti bőjt Nov. 15-kétől Dec. 24. beszámolva.

Nap, hold és plánéták jegyei:

Hold	☽	Pallás	⚴
Mercurius	☿	Nap	☉
Venus	♀	Ceres	♄
Föld	♁	Jupiter	♃
Márs	♂	Saturnus	♄
Vesta	⚶	Uranus	♅
Juno	⚵		

Az állatkör jegyei:

♈ Kos		♎ Mérleg	
♉ Bika		♏ Skorpio	
♊ Ikrek		♐ Nyilas	
♋ Rák		♑ Bak	
♌ Oroszlán		♒ Vizöntő	
♍ Szűz		♓ Halak	

A' hold negyedeinek jegyei:

● Uj hold. ☽ Első negyed. ○ Holdtölte. ☾ Utolsó negyed.

**A veres betükkel ünnepek, —† bőjt napok jelentetnek.

Norma napok:

Azaz: azok a' napok, a' mellyekben meg vannak tiltva 1) a' tánczok, e' következendők: Egész a' nagy bőjtnek, és adventnek ideje alatt. Husvét, Pünkösd, és Karácsony első napjain, Nagy Bold. Asszony napján, és előtte való, valamint Gyertyasz. Bold. Asszony, és Kisasszony napjai előtt való napokon. 2) mellyekben a' közönséges comediák, és egyéb productiok meg vannak tiltva, e' következendők: Husv., Pünk., Karács. első napjain, Urnapján, Nagy Bold. Asszony, Kisasszony, és Gyertyaszentelő Bold. Asszony napjai előtt való napokon. A' nagy bőjtnek utolsó hetében, és advent utolsó három napjain, ugymint 22, 23 és 24 Decemberben. Decr. G. n. 2262 1817-ik esztendőben.

Erdélyi törvényes szakaszok (Periodi judiciales).

1) Vízkereszt után való első vasárnaptól fársángi utolsó (Quinqu.) vasárnapig, — 2) Bőjt első vasárnaptól (Invocate) 5-ik (Judica) vasárnapig. — 3. Husvét után második vasárnaptól (Miserere) Pünkösd vasárnapig. — 4. Sz. Háromság vasárnaptól Sarlós Boldog Asszony napjáig azaz julius 2-kig. — 5. Sz. István király innepétől Sz. Mihály Ark. napjáig. — 6. Sz. Márton napjától advent 4-ik vasárnapig.

Rendes törvényszünetek Erdélyben:

1. A' törvényes szakaszok közt eső napok. — 2. A' törvényes szakaszok alatti vasárnapok és ünnepnapok. Ezeken kivül fel van mentve a' törvényes K. Táb. Sz. István király napjától fogva Sz. Mihály napjáig az ülések tartásától.

Rendkivüli törvényszűnetek:

1. Az országgyülés, — 2. A' nemesi felkelés (Insurrectio) alatt.

Törvényszünetek Magyarországon:

1) Vízkereszti: Jan. 1 — 7. — 2) Fársángi: Quinq. vasárnaptól, Bőjt első vasárnapig. — 3) Husvéti: Jud.

vasárnaptól, Miserere vasárnapig. — Ker. járó héti: Rogate vasárnaptól Áld. csötörtökig. — 5) Pünkösdi: Pünkösd naptól Sz. Háromság vasárnapig. — 6) Aratási: Junius 26 — István király napig. — 7) Sz. Mihály napi: Sz. Mihály naptól Sz. Márton napig. — 8) Adventi: Advent harmadik vasárnaptól Ujesztendeig.

Decretalis napok:

Jan. 25 Pál ford. Febr. 24 Mátyás. Mart 12 Gergely. 19 József. Apr. 23 Albert. 24 Sz. György. 25 Márk. Maj. 1 Fülöp Jakab. 2 Ker. feltalálás. 30 Király névnapja. Jun. 24 Ker. János. 27 László Király. August. 24 Bertalan. 29 János' fővét. Sept. 14 Ker. felmag. 21 Máté. 24 Gellért. 29 Mihály. Nov. 11 Márton. 19 Erzséb. 25 Katalin. 30 András. Dec. 6 Miklós. 21 Tamás.

Az év' négy részei:

A' Tavasz kezdődik martius 20-án délután 1 óra 21 perczkor, midőn a' nap a' kos jegybe lép, és az egész földön napéjegyent okoz.

A' nyár kezdődik junius 21-én reggeli 10 órak. 13 perczkor, midőn a' nap rák jegybe lép, és napunkat leghosszabbá, éjelünket pedig legrövidebbé teszi.

Az Ősz kezdődik septemb. 23-án éjjeli 0 órak. 24 perczkor, midőn a' nap a' mérleg jegyébe lép, és ismét napéjegyent okoz.

A' Tél kezdődik dec. 21-én délután 5 órak. 58 perczkor, midőn a' nap a' bak jegyébe lép, 's napunkat legrövidebbé, éjünket pedig leghosszabbá teszi.

Fogyatkozások:

Ezen 1844-ik évben három nap, és két hold fogyatkozás lesz, mellyek közül nálunk csak a' két hold-fogyatkozás látható, és pedig:

Az első hold-fogyatkozás majus 31-én, ez kezdődik estvéli 10 óra 43 perczkor, és végződni fog éjfélutáni 2 óra 6 perczkor. Nálunk látható.

Második nap-fogyatkozás lesz junius 15-én, ez kezdődik estvéli 11 óra 38 perczkor, és végződni fog éjfélutáni 3 óra 57 perczkor. Nálunk nem látható.

Harmadik nap-fogyatkozás lesz novemb. 10-kén, ez kezdődik délelőtti 11 óra 2 perczkor, és végződni fog délutáni 21 perczkor. Ezen kicsi napfogyatkozás, csak a' déli tengeren látható lesz.

Negyedik hold-fogyatkozás lesz novemb. 24-én, ez kezdődik estvéli 11 óra 24 perczkor, és tartani fog éjfélutáni 3 óra 14 perczig. Látható az egész Európában.

Ötödik nap-fogyatkozás lesz decemb. 9-kén, melly kezdődik estvéli 8 órakor, és végződni fog 11 óra, és 26 perckor. Ez Európában nem lesz látható.

Felséges uralkodó Austriai ház.

ELSŐ FERDINAND Ő FELSÉGE Austriai Császár, Magyar, Dalmáczia, Horvát, Tót, Cseh, Lombárdiai és Velenczei, Galliciai, Lodoméríai és Illyriai Király, Austriai örökös Fő Herczeg, Erdély' Nagy Fejedelme 's a't. született Bécsben 1793-ban aprilis 19-kén. Attyának, Felséges I. Ferencz Császár és Királynak halála után az Austriai birodalom kormányát 1835-ben martius 2-kán átalvette, még attya éltében 1830-dik eszt. september 28-kán Pozsony városában mint Magyar Király (V. Ferdinand) mint Cseh Király, 1836-ban september 7-kén mint Lombárdiai Király, 1838. september 6-kán megkoronáztatott. Házasságra lépett 1831-dik esztendőben febr. 27-kén.

Mária (Anna Károlina) Ő Felségével néhai Viktor Emanuel, Szárdiniai Király' leányával; született 1803-ban september 19-kén, eljegyeztetett Turinban procuratio által februarius 27-kén 1831-ben, mint Csehország Királynéja megkoronáztatott sept. 12. 1836.

Ő császári királyi Felségének élő Testvérei:

1) Mária Ludovica, Párma, Piaczenza, és Guastalla' Fejedelem Asszonya, és Csillagkeresztes Rendnek Asszonya; született dec. 12-kén 1791. eljegyeztetett Bécsben martius 11-kén 1810. procuratio által az

akkoron volt Napoleon Császárhoz. Özvegyé lett 1821-ben majus 5-kén

2) Mária Clementina (Franc. Jos.) született 1-ső martiusban 1798-ban, eljegyeztetett julius 18-án 1816-ban mind a' két Siciliának királyi, és Salernoi Herczegéhez Leopoldhoz.

3) Ferencz (Károly József), Arany Gyapjas Rend vitéze, és a' 25-ik számu Magyar gyalog ezred Obestere 's tulajdonossa 'sa't. született december 7-én 1802. házasságra lepett Zsofia Bajor király Herczegnével november 4-kén 1824-ben.

Feleségé:

Zsofia (Frid. Dorothea) Bajor király Maximilián leánya; született januarius 27-én 1805-ben, meghűtelt Bécsben nov. 4-kén 1824-ben.

Gyermekeik:

a) Ferencz (Jó's. Kár.) szül. aug. 18. 1830.
b) Ferdinánd (Max. Jó's.) szül. jul. 6. 1832.
c) Károly (Laj. Jó's. Márt.) szül. julius 30-kán 1833-ban.

4) Mária Anna (Franciska, Theresia, Jo'sefa, Medárda) szül. junius 8-án 1804-ben.

Ő Felsége szülei:

I. Ferencz (József, Károly) született Florenczben februarius 12-kén 1768-ban attya II. Leopold halálával martius 1-én 1792-ben, uralkodni kezdett junius 6-kán Budán mint Magyar Király, julius 14-én mint Római Császár, augustus 9-én mint Cseh Király megkoronáztatott, 1804-ben augustus 11-én Austriai Császárnak neveztetett, augustus 6-án 1806-ban, letette a' német csász. mélt. m. h. martius 2-kán 1835-ben.

Elsö Feleségé:

Erzsébeth (Vilhelmina, Ludovica) Vürtembergi Herczeg Eugen' leánya; született aprilis 21-én 1767. eljegyeztetett januarius 6-án 1788-ban m. h. febr. 18-án 1790-ben.

Második — a' most uralk. Felség Annya:

Mária Theresia (Károlina Jó'sefa) Siciliai Király I. Fendinand leánya; született junius 6-kán 1772. eljegyeztetett Nápolyban procuratio által augustus 15. meghűtelt Bécsben sept. 19-én 1790. m. h. apr. 13. 1807.

Harmadik Feleségé:

Maria Ludovica (Beátrix, Antonia, Josefa, Johánna) Fő Herczeg Ferdinandnak hajd. Austr. Lomb. 7-ik Kapit. leánya; született december 14-én 1787-ben, eljegyeztetett Bécsben januarius 6-án 1808-ban m. h. aprilis 7-kén 1816-ban.

Negyedik Feleségé:

Károlina (Augusta) Bájor Király Maximilián József leánya, Csillagkeresztes dáma 's a't. született februarius 8-án 1792-ben, eljegyeztetett procuratio által Münchenben october 29-kén, és meghütelt Bécsben november 10-kén 1816-ban, özvegyé lett mart. 2. 1835.

Az Ő Felsége édes attyának Testvérei:

a) Károly (Lajos, János, József, Lőrincz), arany gyapjas vitéz, Csehország kormányzója, és generalis kapitánja, császári kir. tábornagy 'sa't.; született september 5-én 1771-ben, házasságra lépett september 17-én 1815-ben Henriette, Naszau Weilburgi Herczegasszonynyal. Özvegy dec. 29-kétől 1829-ben.

Gyermekei:

1) Mária Theresia, Csillagkeresztes dáma, született julius 31-kén 1816. — eljegyeztetett januarius 9-én 1837-ben mind a' két Siciliai Királyához II. Ferdinandhoz. 2) Albert, (Frid. Rudolf) arany gyapjas vitéz: született augustus 3-kán 1817-ben. 3) Károly Ferdinand, arany gyapjas vitéz; szül. jul. 29. 1818. 4) Fridrik szül. maj.

14. 1821. 5) Mária Károlina szül. sept. 10. 1825. 6) Vilmos született apr. 21. 1827.

b) József, (Ant. Ján.) arany gyapjas vitéz, Magyarország palatinusa és fő kapitánya, cs. kir. tábornagy 'sa't. született maj. 9. 1776. Harmadik házasságra lépett Mária Dorottya Würtenbergi herczegasszonnyal sept. 14. 1817. szül. nov. 1. 1797.

Második hitvessétől (Hermina Anhalt — Bernburg — Schaumburgi Victor Károly herczeg leányától). *Gyermek*: István (Fer. Viktor.) arany gyapjas vitéz, cs. kir. ezredes, és az 58-ik számu gyalog regiment tulajdonossa; szül. sept. 14. 1817.

Harmadik nőjétől való gyermekek:

1) Erzsébeth (Franc. Mária) szül. jan. 17. 1831. — 2) József (Kár. Laj.) szül. mart. 2. 1833. — 3) Mária, (Henr. Anna) szül. aug. 23. 1836.

c) János kereszt. (Jo's. Fáb. Seb.) cs. kir. lovas generál, a' katonai földmérésnek 's erősitésnek, valamint a' bécsújhelyi hadi akademia fő igazgatója 's a' t. szül. jan. 20. 1782.

d) Rajner; (Jó's. Ján. Mih. Fer. Jerom.) cs. k. haditárnok, 's a' lombárd. velenczei királyság alkirálya 's a' t. szül. sept. 30. 1783., házasságra lépett maj. 28. 1820. Mária Erzsébet szabaudiai-carignán herczegasszonnyal, ki szül. apr. 13. 1800.

e) Lajos: (Jó's. Ant.) cs. kir. haditárnok 'sa't. pattantyusság' fő igazgatója 'sa't. szül. dec. 13. 1784.

JANUARIUS.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	*kr.*	*fr.*	*kr.*

FEBRUARIUS.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	*kr.*	*fr.*	*kr.*

MARTIUS.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	*kr.*	*fr.*	*kr.*

APRILIS.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	*kr.*	*fr.*	*kr.*

MAJUS.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	*kr.*	*fr.*	*kr.*

JUNIUS.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	*kr.*	*fr.*	*kr*

JULIUS.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	*kr.*	*fr.*	*kr.*

AUGUSTUS.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	kr.	fr.	kr.

SEPTEMBER.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	kr.	fr.	kr

OCTOBER.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	*kr.*	*fr.*	*kr.*

NOVEMBER.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	*kr.*	*fr.*	*kr.*

DECEMBER.

	Bévétel.		Kiadás.	
	fr.	kr.	fr.	kr.

MÉRTÉK 'S PÉNZÜGYI

TUDNIVALÓK.

I.

MÉRTÉKTÁR.

(1839beli Házisegédből).

a.

Térmérők.

Hely.	Térmérő neve.	Bécsi □ ölben.	Hely.	Térmérő neve.	Bécsi □ ölben.
Angol or.	Rood acre - 1210 Jard	281.$^{3}/_{10}$	Hamb.	Scheffel	1,168.$^{2}/_{10}$
Osztrák o	Jauchert (hold)	1,600.	Hollan.	Morgen Amsterd.	2,258.$^{5}/_{10}$
Báden.	Morgen	1,000.$^{8}/_{10}$	Lengy.	Morgen	1,668.$^{8}/_{10}$
Bajor or.	Jauchert	947.$^{1}/_{10}$	Muszka	Deciatine	3,037.$^{2}/_{10}$
Belgium	Virkantebunder	27.$^{8}/_{10}$	Portugal.	Geira	1,607.$^{4}/_{10}$
Burkus o.	Morgen r.	1,536.$^{2}/_{10}$	Roma	Pezze	733.$^{1}/_{10}$
„	„ uj	709.$^{7}/_{10}$	Szardinia	Tavola	1,056.$^{7}/_{10}$
Franczia or.	Are	27.$^{8}/_{10}$	Szász o	Morgen	1,535.$^{3}/_{10}$
„	Hectare	2,780.$^{1}/_{10}$	Spanyol o.	Fanegada	1,349.$^{9}/_{10}$
„	Arpent di Paris	950.$^{5}/_{10}$	Svéd o	Tunnela.	1,372.$^{2}/_{10}$
Hamburg	Morgen	2,683.$^{3}/_{10}$	Würtemb.	Joch=$^{1}/_{2}$ Morgen	1,314.$^{4}/_{10}$

b.

Hoszmérők.

Hely.	Hossz mérő neve.	Bécsi láb.	Hely.	Hosszmérő neve.	Bécsi láb.
Amsterd.	Láb = 11 hüvely.	0.896. ez.	London.	Láb.	0.964. ez.
Augsbur.	„ = 12 „	0.937. „	Madrid	„	0.894. „
Bécs.	„ = 12 „	1.000. „	Milan.	„	1.377. „
Berlin.	„ = 12 „	0.980. „	Modena.	„	1.655. „
Braunschweig.	„	0.903. „	München.	„	0.923. „
Cassel.	„	0.901. „	Párizs.	Metre.	3.164. „
China.	„	1.054. „	„	Láb.	1.028. „
Constantináp.	Pic.	2.050. „	Petersburg.	„	0.964. „
Drezda.	Láb.	0.896. „	Prága.	„	0.938. „
Florencz.	Braccio.	1.844. „	Roma.	„	0.942. „
Frankfurt	Láb.	0.900. „	Stokh.	„	0.936. „
Hamburg	„	0.993. „	Stuttgárd.	„	0.906. „
Köln.	„	0.911. „	Varsó.	„	0.942. „
Lizabon.	Palmo-craveiro.	0.692. „			

c.

Higmérők.

Hely.	Higmérő neve.	Bécsi pint.	Hely.	Higmérő nev.	Bécsi pint.
Angol o.	Gallon.	3.21sz.	Lengy. or.	Garnicc.	2.83. sz.
Osztrák orsz.	Pint = 2 Icze.	1.00 „	Magyar „ o.	Icze.	0.59. „
„	Akó = 40. Pint.	40.00 „		Akó = 64 Icze	37.90. „
Báden.	Nagy-Ohm.	112.73. „	Muszka	Vedro.	8.69. „
Bajor or.	Akó.	48.928.ez.	Portug.	Almade.	11.69. „

Hely.	Higmérő neve.	Bécsi pint.	Hely.	Higmérő nev.	Bécsi pint.
			Roma.	Bazil.	41.23. „
Belgium.	Vat.	70.67.sz.	Roma.	„ olajmérő.	40.62.szá.
Burkus o.	Ohm.	105.86. „			
„	Ujakó.	48.54. „	Szardinia.	Rubbio.	6.64. „
Dänemark.	Anker = 39 Pint.	26.61. „	Szász o	Akó.	47.65. „
Franczia.	Litre.	0.71. „	Spanyol o.	Arroba.	11.36. „
„ or.	Muid.	0.66. „	Svéd or.	Tunna = 48 Kann.	88.71. „
Hamburg	Ahm = 5 Akó.	102.05. „	Török	Almud.	3,70. „
Hollandia	Hoop.	1.72. „	Würtenb.	Maas.	1.36. „
„	Aam = 4 Anker.	109.70. „			

d.

Gabnamérők.

Hely.	Gabnamérő neve.	Bécsi nyolczad.	Hely.	Gabnamér. nev	Bécsi nyolczad
Angol or.	Gallon.	0.591.ez.	Franczia o.	Régi Setier.	20.309 ez.
„	Bushel = 8 Gall.	4.729. „	Hamburg.	Scheffel (Buza.)	13.700. „
Osztrák or.	Achtel = $^1/_8$ köböl.	1.000. „			
„	Köböl.	8.000. „	„	Scheffel(Zab Árpa.)	20.549. „
Báden.	Malter.	13.390. „			
Bajor or.	Scheffel.	28.928. „			
Belgium.	Mudde.	13.010. „	Holland.	Scheppel.	3.618. „
Burkus o.	Wispel.	7.120. „	Lengyel.	Korzec.	16.653. „
„	Uj Scheffel.	7.150. „	Magyar	Pozsonyi mérő (Kila.)	6.939. „
Dänemark.	Toonde.	18.084. „			
Franczia or.	Litre.	0.130. „			

Hely.	Gabnamérő neve.	Bécsi nyolczad.	Hely.	Gabna-mér. nev	Bécsi nyolczad.
Magyar.	Pesti mérő = 96 Icze.	10.408 ez.	Szász or.	Scheffel.	13.517 ez.
Orosz.	Tschetvert.	27.287. „	Spanyol.	Fanega.	7.331. „
Portug.	Fanga.	7.059. „	Svéd o	Tunna.	19.085. „
Roma.	Rubbio.	38.309. „	Török.	Killot.	4.313. „
Szárdinia.	Sacco.	14.962. „	Würtenb.	Scheffel.	38.056. „

e.

Sulymérők.

Hely.	Sulymérő neve.	Bécsi font.	Hely.	Sulymérő neve.	Bécsi font.
Angol o.	Troy font =240Pen = 5.760 Gr.	0.666ez.	Bajor.	Font=32 lat . .	1.000ez.
„	Avoir dupoidis font = 256 Dr.	0.809. „	Belgium.	Livre . .	1.786. „
Osztrák or.	Mark, 8 Uncia	0.502. „	Burkus or.	Font=32 lat . .	0.836. „
„	Font=32 lat . ,	1.000. „	Dánia.	Font=32 lat = 128 Dr. . .	0.891. „
„	Patika font = 24 lat = 5.760 Gr.	0.750. „	Franczia o.	Kilogramme	1.786. „
Báden.	Font = 100 Cent. = 1000 Pfng. .	0.893. „	„	Régi font .. = 9,216 Gr. .	0.875. „
			Hamburg.	2 Mark = 16 Uncia	0.864. „
			Holland.	2 Mark = 16 Unc = 128 Dr.	0.882. „

Hely.	Sulymérő neve.	Bécsi font.	Hely.	Sulymérő neve.	Bécsi font.
Holland.	Troy font =102,400 Ass. .	0.878ez.	Spanyol o.	Font = 15 Unc = 128 Dr. .	0.822ez.
Lengyel.	Font = 32 lat = 128 Dr.	0.723. „	Szász or.	Font = 32 lat . .	0.834. „
Orosz.	Font = 96 Zolotnik	0.730. „	Svéd or.	Font = 2 Mark = 32 Lod = 128 Gros	0.750. „
Portug.	Arratel = 16 Unc = 288 Otto-va . .	0.820. „	Török.	Oka = 4 Cheky; 1 Cheky = Ujoka = 4 uj Cheki	2.292. „
Roma.	Font = 12 Unc = 288 Den. .	0.605. „	Würtenb.	Font = 32 Lat = 128 Dr. .	0.835. „
Szardinia.	Font = 96 Ottavi = 288 Den.	0.659. „			

II.

NEVEZETESB PÉNZNEMEK.

(U. o.)

Hely.	Számitási pénz.	Peng. p. Rf	x.lsz.	Vert 's forgó pénz.	Peng. p. Rf	x.lsz.
Amerika.	Dollar = 100 Cents	2.	8.66.	Sas, 10; 5; 2½ dolláros 10 d =	21	15.70.
				Ezüst dollár . .	2.	5.24.
Amsterdam.	Forint = 100 Cent.	—	49.33.	Arany	4.	35.65.
				Forint	—	48.78.
				12 Stuver . . .	—	30.71.

Pénznemek.

Hely.	Számitási pénz.	Peng. p. Rf	x.	sz.	Vert 's forgó pénz.	Peng. p. Rf	x.	sz.
Bécs.	Forint = 3 húszas = 2 rf. 30 xr. vált.	1.	—		Császári egyszerü arany . .	4.	34.04.	
		—	24.00.		Két forintos tallér	1.	59.92.	
					Húszas	—	20.00.	
Berlin.	Tallér = 30 garas	1.	25.72.		Fridrik arany .	8.	0.62.	
					Forint	1.	5.92.	
					Species tallér .	1.	59.30.	
Braunschweig.	Tallér = 24 garas	1.	30.00.		Arany	4.	26.87.	
					2 forintos tallér	1.	59.34.	
Brüssel.	Forint = 100 Cent.	—	49.33.		Vilmos arany .	8.	0.15.	
					Forint	—	49.89.	
Constantinápoly.	Piaster = 40 para	—	15.79.		Sequin (arany)	3.	46.44.	
					Piaster		49.01.	
Coppenhága.	Rycksdaler . .	1.	4.86.		Arany	4.	34.04.	
					Tallér	1.	54.61.	
Carlsruhe.	Forint = 60 kr.	—	50.00.		Arany	4.	1.64.	
					Tallér	1.	59.00.	
					2 forintos . . .	1.	36.58.	
Florencz	Lira = 20 soldi	—	19.66.		Sequin (arany)	4.	37.57.	
					Scudi = 7 lire	2.	17.58.	
					10 Paoli	2.	9.73.	
Hamburg.	Markbanco.	—	43.44.		Arany	4.	31.73.	
	Mark = 16 Schil.	—	35.35.		Tallér	2.	13.56.	

Pénznemek.

Hely.	Számitási pénz.	Pengő p. Rf	x.	sz.	Vert 's forgó pénz.	Pengő p. Rf	x.	sz.
Lizabon.	Mille Reis	2.	19.03.		Dobrao	65	10.85.	
	Reis . .		0.14.		Crusade	1.	8.23.	
	Conto de Reis = 1.000,000 Reis.				Jeston	—	14.12.	
London.	Font Sterling (1816)	8.	57.16.		Gvinea (arany)	10	11.63.	
	Liver-sterling	9.	31.82.		Souverain „ . .	9.	42.45.	
	FontSterling = 20 Schilling = 240 pence.				Crown = 5 Schilling	2.	22.80.	
					Schilling = 12 pence	—	26.83.	
Lucca.	Scudo d'oro	2.	5.17.		Dublon	6.	41.48.	
	Lire = 20 Soldi	—	16.68.		Scudo	2.	3.71.	
Lübeck.	Mark = 16 Schill.	—	35.28.		Arany	4.	27.72.	
	Tallér currant.	1.	45.87.		Tallér (species)	2.	13.32.	
Milan.	Lira = 100 Centesim.	—	20.00.		Sequin	4.	38.20.	
	Olasz lira . .	—	23.11.		Scudo	2.	0.15.	
					Arany	4.	32.03.	
München.	Forint = 60 xr.	—	50.00.		Tallér	1.	57.84.	
					Carolino	0.	9.82.	
Nápoly.	Ducati = 100 Gran.	1.	38.16.		3 arany Oncetta	5.	0.15.	
					40 frankos arany	15	24.25.	

Pénznemek.

Hely.	Számitási pénz.	Pengő p. Rf.	x.	sz.	Vert 's forgó pénz.	Pengő p. Rf.	x.	sz.
Párizs.	Frank = 100 Centimes .	—	23.	11.	5 Frankezüst .	1.	55.	53.
					Louisd'or . . .	9.	4.	60.
Pétervár.	Ezüst rubel	1.	19.	72.	Arany Imperial 10= Rubel . .	20	10.	31.
	Papiros rubel	—	26.	11.	Platina =6 Rubel	9.	14.	54.
					„ Rubel = 100 Kopeka	1.	43.	72.
					„ „ Alexander 5 Kopeka . . .	1.	42.	40.
						—	5.	06.
Roma.	Piáster = 10 Paoli	2.	44.	03.	Sequin	4.	32.	65.
		—	27.	17.	Scudo	2.	28.	20.
Szardinia.	Lire = 20 Soldi	—	23.	11.	Sequin	4.	36.	00.
	Lire= 100 Centesi.				Scudi (régi) .	2.	19.	17.
					Scudo = 5 Lire	1.	55.	53.
Szász or.	Tallér = 24 garas.	1.	30.	00.	Arany	4.	34.	04.
					Tallér	2.	0.	04.
					16 Garas . . .	—	56.	19.
Spanyol or.	Real de plata antiqua.	—	11.	62.	Pistole	8.	13.	55.
	Real de Vellon = 34 marav.	—	6.	17.	Piaster	2.	5.	47.
Stokholm	Reicksdaler	2.	11.	45.	Arany	4.	30.	34.
					Tallér	2.	13.	03.
					4 Skilling . . .	—	11.	09.

Pénznemek.

Hely.	Számitási pénz.	Pengő p. Rf.	x.	sz.	Vert 's forgó pénz.	Pengő p. Rf.	x.	sz.
Varsó.	Forint 30 Garas	—	13.	84.	Arany	4.	34.	87.
					Uj Tallér . . .	1.	24.	52.
					Forint	—	27.	89.
Velencze.	Lire= 100 Centes.	—	23.	11.	Sequin	4.	36.	16.

III.

KAMATTABLA.

Száztól öttel.

Tőpénz.	egy évre.		félévre.		hónapra.		hétre.	
f.	f.	xr.	f.	xr.	f.	xr.	f.	xr.
10,000.	500.	—	250.	—	41.	40.	10.	25.
5,000.	250.	—	125.	—	20.	50.	5.	$12^{2}/_{4}$
2,000.	100.	—	50.	—	8.	20.	2.	5.
1,000.	50.	—	25.	—	4.	10.	1.	$2^{2}/_{4}$
500.	25.	—	12.	30.	2.	5.	—	$31^{1}/_{4}$
400.	20.	—	10.	—	1.	40.	—	25.
360.	15.	—	7.	30.	1.	15.	—	$18^{3}/_{4}$
200.	10.	—	5.	—	—	50.	—	$12^{2}/_{4}$
100.	5.	—	2.	30.	—	25.	—	$6^{1}/_{4}$
50.	2.	30.	1.	15.	—	$12^{2}/_{4}$	—	$3^{1}/_{4}^{2}$
40.	2.	—	1.	—	—	10.	—	$2^{2}/_{4}$
30.	1.	30.	—	45.	—	$7^{2}/_{4}$	—	$1^{3}{}^{1}/_{4}^{2}$
20.	1.	—	—	30.	—	5.	—	$1^{1}/_{4}$
10.	—	30.	—	15.	—	$2^{2}/_{4}$	—	$^{5}/_{8}$
5.	—	15.	—	$7^{2}/_{4}$	—	$1^{1}/_{4}$	—	·/·

Száztól hattal.

Tőpénz.	évre.		félévre.		hónapra.		hétre.	
f.	f.	xr.	f.	xr.	f.	xr.	f.	xr.
10,000.	600.	—	300.	—	50.	—	12.	30.
5,000.	300.	—	150.	—	25.	—	6.	15.
2,000.	120.	—	60.	—	10.	—	2.	30.
1,000.	60.	—	30.	—	5.	—	1.	15.
500.	30.	—	15.	—	2.	30.	—	$37^2/_4$
400.	24.	—	12.	—	2.	—	—	30.
300.	18.	—	9.	—	1.	30.	—	$22^2/_4$
200.	12.	—	6.	—	1.	—	—	15.
100.	6.	—	3.	—	—	30.	—	$7^2/_4$
50.	3.	—	1.	30.	—	15.	—	$3^3/_4$
40.	2.	24.	1.	12.	—	12.	—	3.
30.	1.	48.	—	54.	—	9.	—	$2^1/_4$
20.	1.	12.	—	36.	—	6.	—	$1^2/_4$
10.	—	36.	—	18.	—	3.	—	$^3/_4$
5.	—	18.	—	9.	—	$1^2/_4$	—	$^1/_2$

OSKOLA ÜGYI STATISTIKA.

(Szemere Bertalan „*Utazás külföldön*“ czimü munkájából).

„Angolhonban 's Walesben, 1831-ben volt 14,400,000 lakós, és feltevén, hogy 7 lakósra esik 1 iskola köteles (6—14 év közti) gyermek, ez öszletre esnék 2,050,800. A' legujabb statistika szerént, 1831-ben iskolába járt 2,825,837 gyermek, de e' szép öszlet csal, 's belőle kiveszek 89,005, mert ezek gyermekek 2—7 év között, a' kisdedóvó intézetekben; kiveszek 1,825,837, mert ezek csak vasárnapi iskolákba járnak, mit nevelésnek éppen nem mondhatni; tehát naponkénti iskolajáró van 1,187,942. Ezt kivonván a' 2,050,800bul, kijön, hogy 862,858 gyermek nem kap nevelést, söt az 1,187,942-bül is 576,136. az ugy nevezett nemzeti *bell*-iskolába, 's e' közül 192,136 csak vasárnap jár, s ha meghagyjuk is ama számot, ez ntóbbit ki kell törölnünk. És igy 2,050,800, — 995,806 = 1,054,904 gyermek nem kap nevelést.„

„Skotziában, 1831-ben volt 2,365,114 lakos, ebben 337,873 iskola köteles gyermek, azonban a' létező 4612 iskolában legfeljebb 270,100 gyermek kap nevelést, tehát 67,873-mal kevesebb mint kellene.“

„Irlandnak népessége 1834-ben volt 7,954,000, ebben iskolás gyermek 1,136,300; de csak 633.946 jár iskolába, és igy 503,066-tal kevesebb, mint mennyi köteles volna.“

„Franczhonban, 1836-ban volt 33,540,908 lakós, ebben iskola köteles gyermek 4,791,558. Felvevén az iskolák népességét télben 2,212,900 (mert nyárban csak 1,342,900 jár) még igy is 2,578,658 gyermek marad nevelés nélkül.“

„Északi amerikában, 1830-ban, a' polgárok adózásain, egyesületek roppant segedelmein felül, az iskolákra a' különbféle státusok a' status pénztárból 4—5 millio v. forintot adtak, és mégis 12,856,165 (+2,010,436 rabszolga) lakós után az 5—15 évü, összesen 2,476,164 (+335,720 rabgyermek) közül, 1,900,000 nem kapott iskolai tanitást. A' nagy áldozatoknak kevés sikere volt, de azóta az áldozatokhoz illő oriási lépésekkel haladtak.“

„'S itt talán érdekes leend a' fogházak lajstromából kimutatni, a' nevelés mi befolyást gyakorol a' néptömeg erkölcsére?“

„Angolhonban 's Walesben, 1836-ban vádoltaték 20,984 (elmarasztatott 14,771) 's ebből sem irt sem olvasott 7,033, irt és olvasott de rosszul 9,069, jól olvasott 's irt 2,215, felsőbb nevelést nyert 191; és a' mint nyomozni lehet, e' 191 nem vad 's kegyetlen tettekért, hanem lopás, utáncsinálás és csalásért vala fogva, mire

bomladó társasági viszonyok, 's szövevényes életszükségek itt gyakran kénszeritnek."

„Skotziában, 1837-ben csak 1570 rab volt, 's ha a' nyert nevelés fokát egyedenként feljegyezve nem találom is, a' parliamenti tudósitásban világosan kimondatik, miszerint a' nevelésben a' bűnösök csaknem mindig sorsukbeliek többije megett állanak."

„Irlandban, hol a' nevelés legrosszabb lábon áll a' három testvér szigetben, 1834 évben annyi marasztaték el mint angolhonban, t. i. 14,253. bár népessége hét millióval kevesebb."

„Francziaországban, 1834-ben 6,952 vádlott közül sem irt sem olvasott 4,980; roszul 206. jól irt 's olvasott 608; felsőbb nevelést nyert 203."

„'S mint van magyarországon? Először felvetni nem lehet; másodszor, felvetvén, a' kijöttet alkalmasint feledni kivánnók."

* * *

Eddig a' szerző, kinek felette érdekes munkáját eléggé ajánlani nem lehet; lássuk már, minő arányban állanak ez adatok erdély oskola ügyi statistikájához, melly derék Hiradónk 1843-beli első féléve 41-dik száma alatt köztudomásra jött? Adataink itt következnek, 's az arányt első tekintetre kitüntetik.

Erdély népességét 2,000,000-ra véve kerek számmal, ebben lesz oskolázható gyermek (minden hét lakósra 1 számittatván) kereken 280,000. Volt pedig 1841-ben tanuló az ellemi oskolákban fiu 's leány gyermek 60,000; tehát 220,000-rel kevesebb, mint mennyi oskolázható lett volna. Az az, ugy áll az oskolázhatók száma az oskolásokéhoz, mint 28: 6-hoz minden egyéb különböztetés nélkül. Angolhonban 's Walesben, mint 20: 9-hez; Skotziában, mint 33: 27-hez; Irlándban, mint 11: 6-hoz; frankhonban, mint 4: 2-höz; északi amerikában, mint 24: 5-höz. *)

Nem árt a' Hiradó idézett számából emlékezetbe hoznunk, miként a' magyar törvényhatóságokban az egész népesség ugy áll (1841-ben) az oskolásokéhoz, mint 81: 1-hez; a' székelyekben, mint 26: 1-hez: 's a' szászokban, mint 11: 1-hez. Továbbá, a' néptömeg vallás különbsége szerint, 17 r. cath. lélekre esik 1 oskolás, 's ugyan ennyi 24 ev. ref. — 9 ev. luth. — 12 unitar — 62 görög n. e. lélekre külön külön.

HONUNK KÜLFÖLD ELŐTT.

I.

Ellenkező jóslatok jövendönkről.

Europa tudja, milly sebess léptekkel siet magyarhon, ősi alkotmánynyát olyanná alakitni, melly minden rend 's állapotuaknak egyiránt adjon oltalmat. Kevés év még, 's maga az emberiség örülni fog, olly nagy, olly dicső nemzetnek a' szabadság 's polgárisodás ölébei visszatérésén! —

Igy ir egy névtelen *külföldi* iró, ki a' jelen állapotok összefüggéséből nagyszerü következéseket hoz napfényre. De milly szomoritó kilátásra vezetnek (!) egymás, ugyancsak *külföldi* 's névtelen iró jóslatai; ki t. i. azon meggyőződését terjeszti elő látnoki magasztaltságában: miként *vérünk* vagy lassu enyészetben haland észrevétlenül, **) vagy a' nemzetiség dicső harczában mint vitéz esend el! — Tehát halál csak igy is, — mint amugy.

---

*) a' fennebbi adatok szerint.

**) E' jóslat (eddig) annál különösb; mivel ugyan azon iró kevéssel e' sorok előtt azt irja: „Ohne Wurzel und Zusammenhang, ohne

II.

Tiedge, a' magyarokról.

(*Szemere* utazásából.)

„Délelőtt voltam az öreg ***Tiedgenél*** (Drezdában), az Urania költőjénél. Mondván hogy magyar vagyok, megragadá kezem 's felkiálta: ***„ez az én kedvencz nemzetem.“*** De utána nyomban ezt kérdé: „vannak még sklávok Magyarországban?“ Ez szörnyen levert, 's egyszersmind jelszó volt alkotmányunk fényvonásait érintenem, 's az uj kor emberi irányát elmondanom, min örvendeztében, ragyogtak a' tisztes ősz szemei. Magyarul kellett neki szavalnom, 's nyelvünket melodiai lágynak találta. Kérdé a' „Liebe-t“ magyarul, 's miután a' „szerelem“ szót több idegen nyelvek ezt jelenti szavaival összehasonlitotta, mondá: „szép, de mégis csak legszebb, legszelidebb szó a' miénk: „Liebe.“

„A' magyar derék nép,“ mondá a' nyolczvanos öreg.“

„Én ugy képzelem mint az ölaszokat“ felelé egy kék szemü hölgy.“

„Igen — válaszolá Tiedge — de több szilárdság, több férjfiuság a' jellemben. Már olvastam egy pár népdalt, 's mi láng, mi hév benne! Mellette mi németek elenyészünk.“ Kére egyszersmind, irnék le néhány népdalt, mellé tévén a' német forditást. „Zenére tesszük, 's a' magyart fogjuk énekelni,“ mondá.“

„Midőn másodszor nálla valék, a' tokai bórrul, melly ismeretesb mint az ország miben terem, ezt beszélte. „Volt nekem egyszer finom tokaji borom, ha-

kenntnisz der Abstammung leben die 4 Millionen Magyaren, innerlich und äuszerlich auffallend eigenthümlich gestaltet, mitten unter Slaven und Deutschen, und *halten* mit *Stolz* und *glühender* Eifersucht an ihrer Nationalität *fest*“ és mégis lassu halál! Egyik a' másikat zárja ki.

nem gondolám magamban, te a' mennyei italt nem érdemled, 's mindig tartogattam. Történt azonban, hogy egy asszony, kinek élete nekem drága volt, megbetegszik, 's kérvén az orvost meddig élhet, válaszolá: legfelebb déli 12 óráig. 'S én elővettem a' bort 's aprádonként adogattuk a' betegnek, és e' finom tápla négy hétre nyujtá életét. „Uram, hol illyen bor terem, millyennek kell lenni ott a' léleknek?!“

„Sokáig gondolkodám, valjon kivaljam é, hogy a' magyar lélek hasonlóbb a' szalmatűzhöz, mivel füste nagy, lángja mulékony? — — Midőn búcsuzám tölle, kérdé: „Visszatérvén erre jövend?“ „Félek, hogy nem“ felelém. „No ugy búcsuzzunk el örökre“ mondá, 's az igen érzékeny öreg szemei könnybe lábbadtak.

„Gyönge, gyermekded öreg, de eleven, fris, ifju kebellel 's lélekkel. Kazinczyra emlékeztet. Mint ez szerette a' festést, ő ugy látszik kedvelni a' zenét. „Ugy e játszik valami szeren 's énekel is, kétségkivül basst?“ Kérdé néhány perczczel leültöm után. A' társaság, melly nálla gyakran összegyül, körölte költői életet 's világot alkot. Azok közé tartozik ő, kik ősz haj alatt ifju lángot hordanak, 's mi felséges, lobogó arcot 's szemet ősz haj alatt látni! Mint midőn a' fejér hó köztt piros lánggal ég a' tűz. De e' látvány még egy magasb vigaszt nyujt a' megaggástól borzasztó ifjunak, mert benne zálogát látja, hogy sziv 's lélek, 's ebben az élet örök ifjuságban megőriztethetik.

MESÉK.

I.

A' vén zergék és gidáik.

Ifjukat illet tűz, mérséklet agyokat,
A' bérc derékon jártak a' havasnak agg

Zergéi, 's látván, mint szökellenek fel és
Alá, merészen, messze sziklaszálakon
Gidáik; feddék a' merész szökéseket.
De közbe szólott egy: miért, kortársaim,
E' dorga szózat? hadd szökeljenek; hiszen
Ha már gidákul lassuak leendenek,
Korunkra jutván, nem birnak lépni a' sikon.

II.

A' molyok és az ócska mente.

Alávaló férgek ti, hogy merészeltek ily tiszteletes nemzeti öltözetet rongálni? igy feddé a' százados szekrény pókhálói között fityegő ősi mente a' molyokat. Mit heversz hát itt a' sötétségben? vagy nem tudod, hogy a' mi itt tenyész, az el nem kerülheti fogainkat? válaszolának a' molyok.

Szellő, tisztogatás, világosság, ezek a' molyok ellenzetei, kedves ócska mentém!

III.

A' sas és többi madarak.

A' sas királyi széke elébe idézé a' madarakat, hogy kinek kinek megadja rangját és hivatalát. Éles szemei hamar kinézék, mellyik mire alkalmasb, és illy rendeléseket tön: A' horgas orru — 's kajmos körmüek hatalmam részesei és gyámoli lésznek; az édesen zengőket udvarnokimmá nevezem ki; a' szelid gabnaemésztőkre bizom az erkölcsiség fentartását; kakasok fognak ügyelni a' bátorságra, kígyó békák a' törvényre; a' többi sereg a' mit eszik az az övé, maga pedig csontostul, bőröstül, tollastul az enyém.

Czuczor (Athen. 1837).

IV.

A' fejsze és tőke.

Ugyan hogy lehetsz olly kegyetlen, monda panaszkodva a' mellé támasztott fejszének a' tőke, hogy engem hasznod nélkül, söt magad csorbulásával hasogatsz, holott, ha jól látok, ágamból van a' nyeled is? Szegény sógor te, felele a' fejsze, tudom én azt magam, de mit tegyek, ha nyelem a' gazda kezében, 's eldaraboltatásod hasznára van; azután, köztünk legyen, édes sógorkám, mondva, gazdám néha olly fényesre kiköszörül, hogy szinte villogok. A' fény pedig, tudod, vajmi nagy inditó eszköz.

A' tanulságot már a' fejsze megmondotta.

M. S. (U. o.)

V.

Az állatok tisztujitó széke.

Az állatok tisztujitó széket tartván, ugyan azon hivatalt kereste az oroszlán és a' juh. Sokáig folyt a' vita nagy orditás, bőgés, marakodás és rugoldozás közt. Végre a' róka szóhoz jutván farkcsóválgatva monda: Barátim, igaz, hogy az oroszlán bátor és nagylelkü; de önállásu lévén leorditozná szabad tanácskozásainkat; azután szegény is, ha mit szerez csak magának szerzi; a' juh pedig szelid, 's a' mi fő dolog, báránnyal, téjjel, vajjal, sajttal kész — mint igéri — koronként megvendégelni bennünket. — Igazság! kiálta a' többség, 's a' juh csakugyan felkapott.

VI.

A' holló és majoros.

Nem de hiv barátod vagyok én, édes gazdám? igy szólt a' szalmakazalról a' holló, mert minden télen okvetetlenül meglátogatlak. Igen, hiv barátja vagy szalma kazalomnak, de nem nekem monda a' majoros. Látogató, és hivbarát nem mindegy.

Sz...gy. (U. o.)

VERSEK.

I.

Alant és fent.

Gyenge hajnal szürkültével
Felgyülöngött földi párák,
Usztak rózsaszin felhőkben
A' kelő nap zsámoljáig.
'S mellyből oly magasra szálltak,
A' tenger nyugvó vizére,
Szánakozva néztek le.

* *

Vész indult kemény 's dühöngő
A' tenger nyugvó vizére,
Vész alulról fel dühöngő,
Vész a' rózsaszin felhőkre;
Mellyek egymás ellenében
Felzajongva harczot üztek.
Háborgás alant és fent.

* *

Néma csend lön: megeredtek
A' fellegek csatornái.
A' felszállott földi pára
Vissza, honnan jött leszálla,
'S öntve bérczen völgyön áldást,
A' tenger árral egyesült.
És a' nap megint derült.

z. x.

II.

Élet

(Bajzától.)

Mint a' kétes tenger pálya,
Változandó életünk;

Gyarló sajkánk majd vigan száll,
Majd örvény közt sülyedünk:
De ki tiszta öntudattal
Jár veszélyes utain,
Arra békefény világit
Felhőn, ég' villámain;
Annak lenge csolnakát
Isten kéz vezérli át.

III.

Az újitás ellenségeihez.

(Epigramma *Vörösmartitól.*)

Ti, ti az újitás megrögzött ellenezői,
Ösmerlek ránczos homloku tisztes urak!
Láttalak: agg bundáitokat lehajitva szugolyba,
Ittatok uj bort, és ettetek uj kenyeret.
'S nem kérétek-e mind egyaránt új 's ifju menyecskét?
Szégyen! az új hold is fönn vala a' lakomán.

IV.

Körének.

(Garaytól.)

Karpátoktól Ádriáig
Zengjen a' közének,
És ne álljon senki ellen
Forró zengzetének!
Karpátoktól Ádriáig
Egy zenét akarnak:
Adjon Isten szebb jövőt az
Ébredő magyarnak.
Szebb jövendőt mint a' mult volt,
Jobbat a' jelennél;
Szebb jövőről régen él egy
Szent hit e' nemzetnél.
Adjon neki hirt, hatalmat,

*

A' ki vitt csatákra;
Nyugodalmat, de dicsőet
Annyi belvitákra,
Légyen egység a' királynak
'S nemzetnek közötte;
Egyiránt mondják az áldást
Papjai fölötte.
Védje törvény a' parasztot
Ura ellenében,
És az ur jogát a' jobbágy
Tartsa épségében;
És mint vére egy anyának
Hitben és reményben,
Légyen egy a' szétszakadt nép
Nyelvben érzeményben:
'S lészen áldás fénykörében
A' magyar hazája,
Századokról századokra
Egység oczeánja.
E' hitért élünk halunk, mint
Őseink halának,
Ezt hagyandjuk gyermekinknek
'S gyermekink magvának.
'S ivadékról ivadékra
Nem szűnünk remélni:
Karpátoktól Adriáig
Hogy magyar fog élni!
Karpátoktól Adriáig
Zengjen hát az ének:
Adjon Isten szebb jövendőt
Árpád nemzetének!

V.

Csalódás

(Maticstól.)

Ifjuságom hajnalán,

Fényben úszó báj egének
Jósló szende csillagán,
Tündérképek szép remények,
Üdvmosolygva tündöklének
A' jövendő távolán.

* *

'S a' jövendők megjövének
Ah de annyi szép remények
Olly hizelgők hajnalán,
Mind enyészve eltünének,
Nem mosolyg egy fény parány
Ifjuságom alkonyán.

II. RÉSZ.

TISZT-TÁR.

A.) POLITIKAI ÈS TÖRV. ORSZÁG ÉS HELYHATÓSÀGI- 's BÁNYÁSZATI-IGAZGATÁS.

ELSŐ OSZTÁLY.

KIRÁLYI FŐKORMÁNYSZÉK (Kolozsvártt.)

Királyi Fökormànyzó.

Széki Gróf **TELEKI JÓZSEF** (ifj.) Cs. k. aranyk., állományi v. b. t. tanácsnok, magyar korona őre, Szabolcsmegyei főispány, bajor k. tud. akad. tagja, magyar tudós társaság' 's az erdélyi ev. ref. főegyházi tanács elnöke.

Főkormányszéki v. b. Tanácsnokok.

Cs. tusnádi KOVÁCS MIKLÓS, erdélyi rom. cath. püspök, állományi v. b. t. t. könyvvizsgáló biztosság elnöke, 's az erdélyi r. cath. iskolák és intézetek kir. főigazgatója.

M. gy. monostori B. KEMÉNY FERENCZ, állományi v. b. t. t. 's KK. és RR. elnöke.

Szárhegyi G. LÁZÁR LÁSZLÓ, sz. István m. k. keresztese, 's ország kanczellárja.

WACHSMANN JÁNOS, n. szász n. ispánya.

Scharbergi BEDEUS JÓZSEF, állom. v. b. t. t. 's tartományi főbiztos.

Hilibi GÁL LÁSZLÓ, tartományi számvevő hivatal elnöke.

B. BRUCKENTHAL JÓZSEF (ifj).

Hidvégi G. MIKÓ IMRE.

Fogarasi LÉSZAI LAJOS.

Enlaki SALA MIHÁLY.

N. ajtai CSEREI FARKAS.

Schomburgi G. DEGENFELD OTTO.

Tantsi FÖLDVÁRI FARKAS.

Branyicskai B. JÓSIKA LAJOS, cs. k. aranyk.

Kászoni B. BORNEMISZA JÁNOS, cs. k. aranyk.

Cs. szentmártoni SZABÓ LAJOS.

Két hely üres.

Egyház-alapitvány- 's oskolaügyi *Előadó.* Szabó János, kolozsmonostori apát, 's k. tanácsnok.

Egészség ügyi Előadó. Ikafalvi Baricz János, országos főorvos, arany érdempénz tulajdonosa, 's a' bécsi orvosi egylet lev. tagja.

Főkormányszéki v. Titoknokok.

Bertleff Andr. Mih. Sz.katolnai Biró József. M. gy. monostori Kabos Daniel. Ócsai Sámuel. Brennerbergi Brenner Sámuel. Zetelaki Szegedi Mihály. Gebbel Károly, *elnöki.* Iszlói Iszlai László. Léczfalvi Szacsvai Zsigmond. Madefalvi Istvánfi Pál. Radnotfái N. Sámuel. Salmen József Ferencz. ***Tiszteletbeli:*** Betleni G. Betlen Imre.

Fogalmazók:

Zejkfalvi Zejk Lajos. Lövétei Pál Ignácz, arany érdempénz tulajdonosa. Schuster Károly. A.csernátoni Cseh Péter. N. baczoni Incze Sámuel. Köpeczi Nagy György. Sz. németi Németi Já-

nos Adámosi Székely Daniel. *Tiszteletb.*: Frank Károly. K. halmágyi Hollaki Ferencz. Enyedi László, *elnöki.* Miháldi B. Splényi Sámuel.

Fogalmazó Gyakornokok:

Schotsch János. Tinkovai Macskási Péter. N. ajtai Körmöczi József. Léczfalvi Bodor Pál. M. csügödi Pap Alajos. Kovásznai Gocz József. Ákosi Makódi Sámuel. F. szálláspataki Kenderesi Károly. N.kedei Fekete Sámuel. Folberth Fridrik. Esztelneki Szacsvai Ferencz. Gy. sz. miklósi Kovács János. Tinkovai Macskási Ferencz. Fogarasi Domzsa György. sz. györgyi Daczó Ferencz. Bell Fridrik. Cs. sz. mihályi Sándor István. Enlaki Sala Sámuel. K. hatolykai Pál Sándor. Vályeszáki G. Karacsai József. Szárhegyi G. Lázár Miklós. M. gy. monostori Kabós László. Sz. katolnai Biró Lajos. Friedenfelsi Drottleff Jenő. Uzoni Béldi István.

* * *

Lajstrom 's Levéltár hivatal.

Igazgató. H. sz. mártoni Biró Pál. *Aligazgató.* A. torjai Mike Sándor.

Lajstromzók: Wenner Sámuel. N. ajtai Kovács István. N. baczoni Incze Mihály. Szkorei Boér Lajos.

* * *

Jegyzőkönyvi hivatal.

Igazgató. N. ajtai Donáth Lajos.

Aligazgató. Dézsfalvi Pataki József. *Segéd.* Vágási Szabó Ferencz. * * *

Kiadó 's Irnok hivatal.

Igazgató. Ócsai Sámuel. l. titoknokok köztt.

Segédek: Deáki Filep János. Gebbel Fridrik.

Hites Jegyzők:

Szakadáti János. Bányai Sámuel. Buczi József. Dézsi Balog György. Winkler János. Csiki Dávid. Sp. Lőcsei Sámuel. Harasztkereki Ferenczi József. Zágoni Aranka Dániel. Csiki Antal. Sinkai Sinkai Sándor. Stock Fridrik. Betleni Hari Mihály. Farkaslaki Demény Elek. Vajda Alajos. N. falusi Fekete Mihály. Haupt Fridrik. N. ajtai Incze Mihály. Balázs István. Binder Károly. Altorjai Szabó Károly. Bokros Lajos. Szigeti Szigeti Zsigmond. Szentpéteri Imre. Viski Sándor. Petőfalvi Dévai János. Barabás Mihály. Mindszenti Nagy Antal. Ennyingi Ennyingi Dávid. Sz. udvarhelyi Csáni Ferencz. Markosfalvi Botos István. Derzsi Barta Mózes. Szilágyi Sámuel. Szöllősi Pál. Pákei Pákei Lajos. K. kászoni Medvés Mihály. Greissing Vilmos. Reich József. Cs. sz. simoni Endes Dániel. Törökfalvi Török Elek.

* * *

Szegények ügyvéde. Fülei Fülei István.

Tartományi Posta és Szállásmester. Nyirbátori Bátori Farkas.

Oláh tolmács. Rácz Demeter.

* * *

Főkormányszék melletti Ügyvédek.

Egerpataki Basa Miklós, *k. ügyvéd.* K. solymosi Gyergyai Fer. Kövendi Váradi János. Szécsi Seres László. Várfalvi Barla Dáv. Dátosi Makó Márton. Farkaslaki Hincs Sámuel. Sz. udvarhelyi Ágota Ferencz. K. jakabfalvi László Fer. Thordátfalvi Nemes Józs. N.baczoni Baló Józs. Cs.mindszenti Tamási Ant. Ujszékelyi Gál Józs.

Bölöni Vég Mihály. Nyujtódi Jancsó Mihály. Böjte Lázár. Kibédi Kenyeres Kár. Sz. fejérvári Pozsgai Mih. Bölöni Mikó Lőr. Sz. ábrahámi Isvánfi And. Középlaki Jakab Károly. Polyáni Simon Elek. Viski Istv. Csató János. Kozma Lász. Hegedüs Sánd. Zilahi Lász. Rucska Ján. Kollát Sánd. Gombos Sánd. Boheczel Ján. Berde Móz. Krizbay Miklós. Minorits Kár. Bocskor Mih. Bojtha Ant.

TARTOMÁNYI K. FŐBIZTOSSÁG
(N. Szebenben.)

Főbiztos. Scharbergi Bedeus József, l. kormánysz.

Vidéki Biztosok: Tamásfalvi Túri Ferencz, *brassó* vidéken. Gyertyánosi Koncz János, *beszterce* vid. Mederus Sámuel, *szeben vid.* N. barcsai Barcsai László, *déva* vidék. Cs. sz. mártoni Szabó József, *kolozsvár* vid. helyettes. Réti Székely Dávid, a' brassai mellett, — tisztb. —

Előadó. Sz. udvarhelyi Daróczi Pál. ***Fogalmazó.*** Müller Károly. ***Számtiszt.*** F. szálláspataki Kenderesi Ferencz. ***Irnokok***: Conrád Károly. Herszényi Sám. Keszlern Sám. Alezius Károly. Sósmezei Vajda Gábor. Czinege Fer. Seebergi Vankhely Adolf. Borosnyói Tompa Imre. Barabás Lajos. (nap-dijjal.)

Tartományi Főpénztár.

Főpénztárnok. Bánkfalvi Keresztes Antal. ***Ellenör.*** Cs. sz. királyi Bors György, Díjtárnok. ***Felszámoló.*** Malomfalvi Szász Ferenc. ***Pénztár-Tisztek:*** N. baczoni Incze József. Hirling Károly.

TARTOMÁNYI K. SZÁMVEVŐ HIVATAL
(Kolozsvárt.)

Elnök. Hilibi GÁL LÁSZLÓ, l. kormányszék.

Számvevő. Csatószegi GYÖRFI MIHÁLY, k. tanácsnok.

Alszámvevő. K. borosnyói Tompa Simon.

Számtanácsnokok: Lang Mátyás. Istvánfi János. Straussenburgi Artz Sámuel. Dobokai Dobokai Antal. Brencsán József.

Számtisztek: K. szentléleki Kozma István. Zetelaki Máté József. Himesch György. Etédi Sófalvi János. N.baczoni Incze István. Zetelaki Szőcs József. N. váradi Baranyai Sándor. Árkosi Kovácsi Zsigmond. Kaiser Ján. Phleps Károly. Sz. földvári Szilágyi Pál. Radzivil Antal. Kis solymosi Mátéfi Ferencz. Kolozsvári József. K. polyáni Zonda István.

Számjegyzők: N. solymosi Koncz László. Makfalvi Dózsa Fridrik. Filker Elek. A. járai Ferenczi Mózes. Bikfalvi György. Véber Sándor. Folyovich József. Sz. udvarhelyi Szeles Ant. Schuster Ján. K. Solymosi Gyergyai László. Egri Kovács Lőrincz.

Járulnokok: Roth Fridrik. Farczádi József. N. baczoni Incze Dániel. Forrai Ferencz. Vinkler Ferencz. Ignácz Márton.

K. ÉPITÉSZETI IGAZGATÓSÁG
(Kolozsvárt.)

Igazgató. Bürger Ferencz.

Segédek: Hermán Sámuel. Gaiser Antal.

Számtiszt. Récsi József.

Tartományi mérnökök: Schivert Mih. Etédi Herczeg Lajos.

ORSZÁGOS FENYITŐ HÁZ
(Szamosujvártt.)

Várfelügyelö. Galgói Rácz Péter. *Irnok.* Esztelneki DeákAntal. *Örmester.* Dézsfalvi Egri János. *Orvos.* Gajzágó Lukács, orvos-tanár.

KIR. ERDÉLYI UDVARI KANCZELLÁRIA
(Bécsben Vordere Schenkenstras. Nro. 48. Kancel. laka.)

Udvari Kanczellár. Felső szilvási NOPCSA ELEK, állományi v. b. t. t. sz. István m. k. keresztese.

Udvari Tanácsnokok és Elöadók: Altorjai B. APOR LÁZÁR, cs. k. aranyk. Somlyai SOMLYAI JÁNOS. Branyicskai B. JÓZSIKA SÁMUEL, cs. k. aranyk. sz. István m. k. keresztese. Nagyrápolti SZENTGYÖRGYI IMRE. CONRÁD ANDRÁS. Galanthai G. ESZTERHÁZI LÁSZLÓ, cs. k. aranyk. számf.

Udvari Titoknokok: Sternheimi Cseh Fridrik, k. tan. Czák Károly. Nyujtódi Jancsó Imre. May Fridrik, elnöki. Müller Fridrik. Cs. taploczai Lázár Imre, tisztb.

Udvari Fogalmazók: Deáki Filep Sámuel. Balázsfalvi Cserényi Károly. Bell Sámuel. Schuster Dániel.

Számfelettiek: Ringimfeldi Rehland Károly. Betleni G. Betlen Gergely. IzekuezBogdán. Gönczruszkai G. Kornis Albert. Czegei Gróf Vass Albert. Sárospataki Pataki Sándor.

Fogalmazó Gyakornokok: Cs. madéfalvi Ferenczi Ferencz. Szentkatolnai Biró Miklós. K. impérfalvi Balázsi József. Filsch József. Csüpe László. Herberth Edvárd. K. sebes

Juhász Albert. Dobokay Antal. Bányai Miklós. Hallerkői G. Haller György.

Jegyzőkönyvi hivatal.

Igazgató. Thordai László.

Lajstrom 's Levéltári hivatal.

Igazgató. Rudai Bogya György. *Lajstromozók:* Losádi Zudor Károly. Zilahi Laskai Károly.

Levélkiadó hivatal.

Igazgató. Sternheimi Cseh Fridrik, l. titoknokok.

Udvari Ügyvivők:

Bulcsi Janka Lajos, *szegények ügyvéde* (Josephstadt nro. 78.) Conrád Ferencz (Bauermarkt. nro. 578) N. vajdafalvi Marusi Samuel (Judengasse n. 501.)

TÖRVÉNYES KIRÁLYI TÁBLA
(Maros-Vásárhelyt.)

Elnök. Vargyasi Daniel Elek.

Itélőmesterek: Pálosi Donáth Sándor. Harczoi Gálfalvi Imre. Egy hely üres.

V. Ülnökök: Nagyberivoi Boer Ferencz. S.Szentiványi Szentiványi Dániel. Belényesi Kosztа János. Gidófalvi Csiszér Lajos. S. szentiványi Kispál László. Ürmösi Maurer Károly. N. váradi Pásztohi Ferencz. Cs. szentmihályi Balla Mihály. S. szentiványi Henter János. Széki G. Teleki Miklós. Hilibi Gál János. F. bükki Horváth Ferencz, Közügyigazgató.

Szf. Ülnökök: M. zsákodi (Kovachich) Horváth István. N. baczoni Keresztes Zsigmond. Bölöni Sikó István. M. járai Baranyai Gergely. Maksai Máriafi József. Léczfalvi GyárfásElek, *tiszteletb.* Tancsi Földvári György, *tisztb.* Kebe-

lei Nagy Sámuel. Szenttamási Szalánczi Józs. Tövisi B. Bálintit József, *tisztb.* Altorjai B. Apor Károly, *tisztltb.*

Igtató. Hatolykai Pócsa Pál.

Levéltárnok. Magyarosi Szőke Márton.

Elnök s Itélőmesterek Iktatói: Sz. imrei Balog Mihály. N. Solymosi Koncz Lajos. Gagyi Pálfi István.

Szegények ügyvéde. Mihály György.

Ügyvédek: Cs.szentiványi Koronka László, királyi ügyv. Szöllősi Péter. Pál Mih. Farkas József. Burján János. Mezei János. Botár Mihály. Fekete Lajos. Orbán Miklós. Lukács Istv. Szolga János. Incze Istv. Benkő Pál. Lőrinczi József. Benkő Ferencz. Simon János. Bartos Mih. Ilyés Mihály. Moós István. Medgyes Sánd. Nagy József. Baczó Mih. Nagy Ferencz. Baráczi Lászl. Nagy Pál. Deák Ferencz. Nagy János. Dabóczi Dániel. Demjén Farkas. Pál Károly. Pallocska Lajos. Lénárt Daniel. Sipos Pál. Jakab János. Simonfi István. Bocz István. Molnár Zsigmond. Székely Lajos. Antal Ferencz. Orbán József. Jakab Józs. Nagy Zsigmond. Dobolyi Sánd. Barta Dániel. Lukács Laszló. Nagy Ján. Szentpáli József. Szegedi Sámuel. Szántó György. Ambrus Sám. Majoros Miklós.

FŐPOSTA IGAZGATÁS
(Szebenben.)

Főpostamester. nincs. *Ellenőr.* Behnel Ignácz. *Postatiszt.* Kovarczik Menyhárt.

VÁRMEGYÉK TISZTSÉGEI.

1. *Alsó Fejér vmegye* (Székh. *N. Enyed*).

Főispány. Losonczi B. Bánfi Miklós.

Főbirák: Szenttamási Szalánczi Sámuel. N. berivoi Boér Ferencz (helyettesek)

Alispányok: Diódváralyai Miksa János. M.koppándi Fosztó Menyhárd. (helyettesek.)

Pénztárnokok: Cs. sz. imrei László János. B. madarasi Kis Sámuel. (helyett.)

Főjegyző. N. klopotivai Pogány Károly. *Aljegyzők:* N. kl. Pogány Gy. Diodv. Miksa Miklós. *Levéltárnok.* N.bányai Pap Lász. *Földmérő.* Szathmári Enyedi Sánd. *Erdőfelügyelő.* Szecsèni Széles Fer. *Fő orvos.* N. enyedi Váradi Sámuel, o. t. *Sebészek:* Nagy László. Bak József.

2. *Felső Fejér vmegye.* (Székh. *Martonfalva.*)

Főispány. Hidvégi G. Nemes János, cs. k. aranykulcsos, Leopoldrend keresztese.

Főbirák: Szeszcsori Motok Ferencz. Ürmösi Maurer Mihály.

Alispányok: M. Csesztvei Miske Imre. Karatnai Könczei Sámuel.

Pénztárnok. Karatnai Könczei László.

Főjegyző. Gálospetri Csongrádi Istv. *Aljegyző:* Kárándi Nánási Fer. *Levéltárnok.* Cs. sz. mihályi Szabó Antal. *Földmérő.* Agyó Sám. *Erdőfelügyelő.* Gechter Frid. *Főorvos.* Szigeti Csehi Sámuel, o. t. *Sebészek:* Babolcs György. Szilágyi István.

3. *Küküllő vmegye.* (Székhelye *Dicsőszentmárt.*).

Főispány. Hallerkői G. Haller Ignácz, cs. királyi aranykulcsos.

Főbirák: Tancsi Földvári Ferencz (hely.) Disznajói Vita Sámuel, (hely.)
Alispányok: Kövendi Gál Miklós, (hely). Cs. sz.királyi Andrási István, (hely).
Pénztárnokok: Dézsfalvi Pataki Károly. Pékrovinai Pekri Sándor.
Főjegyző. nincs. *Aljegyzők*: Szentiváni Kispál Alb. Muzsnai Kovács János, (hely). *Levéltárnok*. Muzsnai Kovács Józs. ifj. *Igtató*. Pálosi Donáth Farkas. *Földmérő*. Nagy Sánd. *Erdőfelügyelő*. Márton József. *Főorvos*. Kinési Mihály, (hely. *Sebészek*: Kinési János. Vajna János.

4. *Thorda vmegye* (Székh. *Thorda.*)

Főispány. Th. sz. györgyi G. Thoroczkai Miklós.
Főbirák: Cs. tusnádi Beteg Dániel. 2-dik nincs.
Alispányok: K. solymosi Simon And. Kövesdi Boér Simon, (hely.)
Pénztárnokok: Martonosi Gálffi Józs. Kövesdi Boér Lajos, (hely.)
Főjegyző: Kövendi Gál Sámuel, (hely.) *Aljegyzők*: Sz. gerliczei Jakab Ján., (hely.) Trencsini Sala Mih., (h.) *Levéltárnok*. Kovásznai Vajna Károly. *Iktatók*: Fenyő Lajos. Koródi Ján. *Földmérő*. Kovács Ján. *Erdőfelügyelő*. Téglási Ertsei József. *Főorvos*. Lemh. Hankó József, o. t. *Sebészek*: Vas János. Vas Zsigmond.

5. *Kolozs vmegye* (Székh. *Kolozsvár*).

Főispányi helytartó. Tinkovai Macskási Pál.
Főbirák: Enlaki Sala Elek, (h.) Érsekujvári Ujvári Károly, (hely.)
Alispányok: Kisbudaki Rettegi Mihály, (hely.) N. váradi B. Inczédi Zsigmond, (hely.)

Pénztárnokok: N. Kászoni Kászoni Miklós. Ványai Teleki László.
Főjegyző: Altorjai Szabó Farkas, h. *Aljegyzők*: M. gy. monostori Kabós Miklós, h. Dorgó László, h. *Levéltárnok*. Köröspataki Istvánfi Sánd. *Igtató*. Szőkefalvi Nagy Sánd. *Közügyvéd*. Szécsi Seres László. *Szegények ügyvéde*. Jakab Kár. *Földmérő*. Székely János, h. *Erdőfelügyelő*. Kolumbán Ferencz. *Főorvos*. H. almási Barra Istv. o. t. *Sebészek*: Nagy Mózes. Bojtha Jozs. Domokos Sám.

6.) *Doboka vmegye* (székh. *Bonczhida.*)

Főispányi helytartó. Maksai Mariafi Antal.
Főbirák: Czegei G. Vass Sám. h. Fogarasi Lészai Lőrincz, h.
Alispányok: Kökösi Orbók Elek, h. Cs. pálfalvi Szebeni Antal.
Pénztárnokok: Kisbudaki Rettegi Sándor, h. Tinkonvai Macskási Imre, h.
Főjegyző. Barátosi Bucsi Béni, h. *Aljegyzők*: Lemény Ferencz, h. Tussai László, h. *Levéltárnok*. Butyka Daniel. *Igtatok*: Gagyi Pálfi József. Felszegi Sám. *Közügyvéd*. Szárazajtai Nagy Istv. *Szegények ügyvéde*. Butyka Péter. *Földmérő*. K. jakabfalvi László Ján. *Főorvos*. Demsich Józs. *Sebészek*: Kuncz Ignácz. Müller János.

7.) *Belső-Szolnok vmegye* (székh. *Dézs.*)

Főispány. Betleni ifj. G. Betlen Pál, cs. k. aranyk.
Főbirák: Cs. Mihályfalvi Nemes Józs. M. berkeszi Mósa Józs. h.
Alispányok: S. pataki Pataki Dániel. Galgói Rácz József.

Pénztárnokok: Onodi Veres János. Cs. sz. keresztúri Torma József, h.
Főjegyző. Dézsi Dadai János, h. *Aljegyzők:* Galgói Rácz István, h. Sz. imrei Bak István, h. *Levéltárnok.* Dadai Sámuel. *Igtató.* Hosszu Józs. *Közügyvéd.* Barátosi Butsi Józs. *Szegények ügyv.* Ákosfalvi Szilágyi Mihály. *Földmérő.* S. pataki Pataki Józs. *Erdőfelügyelő.* Ungvári György. *Főorvos.* Szöcs Sámuel, o. t. *Sebészek:* Budai Mihály. Gyéresi György. Szibert János.

8.) *Közép-Szolnok vmegye.* (Székh. *Zilah.*)

Főispány. Hadadi id. B. Wesselényi Farkas, cs. kir. aranyk.
Alispányok: Laskai Lajos, h. Bálint Elek, h.
Pénztárnokok: Viski Péter, h. Laskai Sámuel, h.
Főjegyző. Kiss László, h. *Aljegyző.* Tarczali Károly, h. *Levéltárnok.* Szakács Fer. *Igtató.* Zoványi Imre. *Közügyvédek:* Lugosi Fer. Sipoly Elek. *Szegények ügyv.* Pap Károly. *Földmérő.* Éltető Péter. *Erdőfelügyelő.* nincs. *Főorvos.* N. enyedi Borsos Márton, o. t. *Sebészek:* Topai Sándor. László Ferencz. Kolbauer Ferencz.

9.) *Kraszna vmegye.* (Székh. *Sz. Somlyó.*)

Főispányi helyt. N. Kállói Kállai Kristóf, cs. k. aranyk.
Alisp. M. gy. monostori Kabós József, h.
Pénztárnok. Gencsi Gencsy Ignácz, h.
Főjegyző. Keméri Orbán Péter, h. *Aljegyző.* Incze Károly, h. *Levéltárnok.* Barátosi Balog Sámuel. *Igtató.* Kerekes Imre. *Közügyvéd.* Lázár János. *Szegények ügyv.* Virág Károly. *Földmérő.* Andrási Antal. *Erdőfelügyelő.* N. berivóji Boer Sándor. *Főorvos.* Józsa Daniel, o. t. *Sebész,* Mustrádi Fer.

10.) *Hunyad vmegye.* (Székh. *Déva.*)

Főispány. F. szilvási Nopcsa László, cs. k. aranyk.
Főbirák: Demsusi Lukács Józs. Kéméndi Váradi Ján. h. Benedikty Sám. h.
Alispányok: N. csulai Csulay Laj. Borbátvizi Farkas El. h. Kénosi Sándor Gerg. h.
Pénztárnokok: Karatnai Bodó Ádám. N. barcsai Barcsai Ádám. Fejérvizi Bálint Ábrahám.
Főjegyző. Bibarczfalvi Simon János, h. *Aljegyző.* F. szilvási Marillay Fer. h. *Levéltárnok.* Ponori Török Pál. *Igtató.* Tóti Apáti Istv. *Közügyv.* F. szilv. Góla Mózses. *Szeg. ügyv.* Ilyefalvi Petke Kár. *Katonák ügyv.* Bauer János. *Földmérő.* Köpe Sándor. *Erdőfelügyelő.* Pára Péter *Főorvos.* Lugosi Fodor András, o. t. *Sebészek:* Koller György. Vocs Mihály. Méra Ant.

11.) *Zaránd vmegye* (székh. *Körösbánya.*)

Főispány. K. sz. léleki Kozma Pál.
Alispány. K. sz. léleki Kozma Dénes.
Főbiró. K. halmágyi Hollaki Albert.
Pénztárnok. Szakolczai Batternai Imreh, id.
Főjegyző. Brádi Brádi Pét. *Aljegyző.* K. baczoni Benedek Kár. *Levéltárnok.* Gyárfás Dán. *Igtató.* Benedek Kár. ifj. *Közügyvéd.* Lokodi Sándor Mozs. *Szeg.ügyv.* Ung Miklós. *Földmérő.* (a' Hunyad vmegyei) *Főorvos.* Lukács Márton. *Sebész.* Dobolyi József.

MAGYAR VIDÈKEK TISZTSÉGEI.

1.) *Kővár vidéke.* (Székh. *N. Somkut.*)

Főkapitány. S. berkeszi Katona Pál.
Alkapitány. Cs. pálfalvi Szebeni Imre, h.
Pénztárnok. K. monostori Pap László, h.
Főjegyző. K. nyiresi Hosszu László. *Aljegyző.* Andrásfalvi Tiboldi Dán. *Leveltárnok.* N. somkuti Buttyán Ján. *Igtató.* Csernefalvi Botha László. *Közügyvéd.* N. somkuti Pap Józs. *Szeg. ügyv.* Magurai Medán Imre. *Főorvos.* Szamosujvári Korbuly Deod. o. t. *Sebész.* Huszár József.

2.) *Fogaras vidéke.* (Székh. *Fogaras.*)

Főkapitány. B. Bruckenthal Károly.
Alkapitány. Besimbáki Kapotsány G. János.
Pénztárnok. Szevesztrényi Szevesztrényi Antal.
Főjegyző. Futásfalvi Hamar Istv. *Aljegyző.* K. polyáni Simon Elek. *Levéltárnok.* Csiky Dénes. *Igtató.* Borosnyai György. *Közügyvéd.* Tiboldi Sámuel. *Szeg. ügyv.* Seres Károly. *Földmérő.* Lisznyói Barabás Józs. *Erdőfelügyelő.* Betleni Szabó György. *Főorvos.* Capesius Guilhelm. o. t. *Sebész.* Hayt Ferencz.

SZÈKELY SZÉKEK TISZTSÈGEI.

1.) *Udvarhelyszék, Keresztur 's Bardoczczal* (Székh. *Sz. Udvarhely.*)

Főkirálybiró. Tinkovai Macskási Lajos.
Alkirálybirák: Bogárfalvi Sebesi Istv. M. zsákodi Horváth Ján. Tartsaf. Pálffi Elek.

Pénztárnokok: Szombatf. Szombatfalvi Istv. K. sz. léleki Pakot Istv.
Főjegyző. Sz. gerliczei Jakab László. *Aljegyzők:* Szombatf. Szombatfalvi Józs. Sebesi Istv. ifj. *Levéltárnok.* László Ferencz. *Igtató.* Pál Lajos. *Földmérő.* Kiskedei Fekete Istv. *Erdőfelügyelő.* Osváth Zsigmond. *Közügyvéd.* Keller János. *Szeg. ügyv.* Simó Ferencz. *Főorvos.* Fejérvári Lajos, o. t. *Sebészek:* Bartók István. Szakács István.
Bardocz fiuszékben: Királybiró N. Ajtai Cserei Elek.

2.) *Háromszék.* ((Székh. *S. Szentgyörgy.*)

Főkirálybiró. Széplaki (Petrityevich) Horvát Albert.
Alkirálybirák. Sepsiben: Kövendi Gál József. Orbaiban; N. váradi Horváth Károly. Miklósváriban; Köröspataki G. Kálnoki Dén. Kézdiben; Dálnoki Lázár Dávid.
Pénztárnokok: Rétyi Antos József. Gelenczei Csoma József.
Jegyzők: Sepsiben; N. borosny. Bartha Kár. Orbaiban; Hatolykai Fejér Áron. Miklósváriban; Baróthi Szabó Ferencz. Kézdiben; Futásfalvi Hamar Lajos. *Polit. jegyző.* Márkosfal. Barabás Farkas. *Levéltárnokok:* Kilyéni Székely Mózses. Sz. ajtai Bitai Péter. (Miklósvárszékben). *Közügyvédek:* Gidófalvi Gidófalvi János. K. sz. léleki Kozma Lajos. Kovásznai Deák Tamás. N. ajtai Kovács Ferencz. *Szegények ügyvédei:* Gidof. Gidófalvi Domokos. Nagy János. *Földmérő.* Késmárki Lányi Károly. *Főorvos.* Dövény Pál. *Sebészek:* Baktsi János. Bartha János.

3.) *Csik, Gyergyó 's Kászonnal.* (Székh. *Cs. Somlyó.*)

Főkirálybiró. K. imperfalvi Balázsi József.

Alkirálybirák: Gyergyóban; N. baczoni Baló Józs. Felcsikban; Póka-kereszturi Székely Zsigmond Kászonban; P. k. Székely Károly. Alcsikban; Sz. simoni Endes Mikl.

Pénztárnokok: Madefalvi Zöld János id. Zsögödi Mikó Antal.

Jegyzők: László Sándor. Bajkó Elek. Kiss Farkas. Ilyefalvi Bialis Ferencz. *Levéltárnok.* ifj. Zöld János. *Igtató.* nincs. *Közügyvédek:* Csáni Istv. Tamás Ign. *Szeg. ügyv.* Kórodi József. *Földmérő.* Jánosi Márton. *Főorvos.* K. Boer László. *Sebészek*: Kotsis Ferencz, Jánosi Imre.

4.) *Marosszék.* (Székh. *M. Vásárhely.*)

Főkirálybiró. Hilibi Gál József.

Alkirálybiró. N. ertsei G. Toldalagi Fer. h. Sz. hároms. Szeredai Benedek. S. szentiv. Szentiványi János, h.

Pénztárnokok: K. baczoni Benkö Fer. h. Jobbágytelki Bakó Sámuel, h.

Főjegyző. Kebelei Nagy Dán. h. *Aljegyzők*: Káli Nagy Gy. h. Felsőbükki Horváth Ferencz ifj. hely. *Levéltárnok.* Ákosfalvi Szilágyi Károly. *Igtatók*: Zilahi Sebes Károly. ifj. Sz. iváni Gál Zsigmond. *Közügyvéd.* S. berkeszi Nagy Ján. *Szeg. ügyv.* Köv. Nagy Zsigm. *Földmérő.* Etédi Sófalvi Józs. *Erdőfelügy.* Jekélius Sám. *Főorvos.* Bélteki Zsigmond. *Sebészek:* Baktsi Antal. Katonai Istv.

5.) *Aranyosszék.* (Székh. *Kövend.*)

Főkirálybiró. K. fejérvári Dindár Antal.

Alkirálybiró. Gy. szentmiklósi Rácz István.

Pénztárnok. M. koppándi Fosztó Károly.

Főjegyző. Dézsfalvi Bontza Sám. *Aljegyző:* Arrákosi Biró Sám. *Levéltárnok.* Köv. Demény Mózes. *Igtatók:* Köv. Bardocz Zsigm. Köv. Szász Gy. *Földmérő.* Kovács János. *Főorvos.* Szaknovics Istv. *Sebész.* — — —

SZÁSZ NEMZET TISZTSÉGEI.

Nemzet Ispánya. WACHSMANN JÁNOS, l. kormánysz.

Titoknok. Gibel Adolf.

Nemzeti pénztárnok. Kiszlingkövi Kiszling Kár.

Ellenör. Stephani Mihály.

1.) *Szebenszék.*

Polgármester. Wolf Márton. *Székbiró.* Ziegler Daniel. *Rendőrigazgató.* Bachner György. *Főjegyző.* Conrád Vilmos. *Aljegyző.* Zay Adolf *Közönség elnöke Szebenben.* Báyer György.

2.) *Segesvárszék.*

Polgármester. Köhler József. *Székbiró.* Bacon Ferencz.

3.) *Brassó vidéke.*

Főbirò. Wenczel József. *Vidéki biró.* Gräf József. *Rendőrigazgató.* Trausch Ferencz.

4.) *Medgyesszék.*

Polgármester. Heidendorfi Conrád Mihály. *Székbiró.* Schuster József.

5.) *Besztercze vidéke.*

Főbiró. Regius Manó. *Vidéki biró.* Ahmenschildi Poeck János.

6.) *Szászsebesszék.*

Királybiró. nincs. *Székbiró.* nincs.

7.) *Nagysinkszék.*

Királybiró. Schmidt Mihály. *Polgármester.* Balthes Fridrik. *Székbiró.* Melczer Márton.

8.) *Szerdahelyszék.*

Királybiró. Filtsch Mihály. *Székbiró.* Brantsch András.

9.) *Kőhalomszék.*

Királybiró. Sift Daniel. *Polgárm.* Albrich Mihály. *Székbiró.* Ehrenfeldi Krausz Fridrik.

10.) *Ujegyházszék.*

Királybiró. Conrád Fridrik. *Székbiró.* Herberth Sámuel.

11.) *Szászvárosszék.*

Királybiró. Brusz Ferencz. *Székbiró.* Bányai János.

MAGYAR 'S SZÉKELY VÁROSOK.

1.) *Kolozsvár* sz. k. v.*

Főbiró. Kolozsvári Ágoston István. *Királybiró.* Veszprémi Elek. *Tanácsnok* 12. *Főjegyző* Veszprémi László. *Közönség szónoka.* Forrai Gy.

2.) *Marosvásárhely* sz. k. v.*

Főbiró. Cs. vacsárcsi Lázár János. *Tanácsnok* 12. *Főjegyző.* Dicső János. *Közönség elnöke.* Lenárt Dániel.

3.) *Károlyfejérvár* sz. k. v.*

Főbiró. Kolozsvári Erdélyi János. *Tanácsnok* 6. *Főjegyző.* Szathmári Sámuel. *Közönség elnöke.* Csiszér Sámuel.

4.) *Szamosujvár* sz. k. v.*

Főbiró. Novák Márton. *Tanácsnok* 10. *Főjegyző.* Jakab Deod. hites ügyvéd. *Közönség elnöke.* Simai János.

5. *Erzsébetváros,* sz. k. v. *

Főbiró. Daniel Jenő. *Tanácsnok* 10. *Főjegyző.* Másvilági István. *Köz. elnöke* Csiki István.

6. *Abrudbánya,* sz. bánya v. *

Főbiró. Szkorei Boér János. *Tanácsnok* 10. *Főjegyző.* Fűzi Sám. *Köz. elnöke.* Kagerbauer József.

7. *Vizakna.* *

Királybiró. Fogarasi P. János. *Főbiró.* Timár József. *Tanácsnok* 4. *Jegyző.* Székely Fer. *Köz. elnöke.* Zöldi István.

8. *Vajda-Hunyad.* *

Főbiró. Fog. Bucsi Mihály. *Tanácsnok* 8. *Főjegyz.* Barabás Fer. *Köz. elnöke.* Dima György.

9. *Kézdi-Vásárhely.* *

Főbiró. Kovács Dániel. *Tanácsnok* 6. *Főjegyző.* Szabó Dániel. *Köz. elnöke.* Albert József.

10. *Hátszeg.* *

Főbiró. Lakatos József. *Esküdt* 6. *Jegyző.* Voir Mihály.

11. *Sepsi Szentgyörgy.* *

Főbiró. Demeter Józs. *Tanácsnok* 6. *Főjegyző.* Kovács Gábor. *Köz. elnöke.* Gyárfás Dániel.

12. *Székely-Udvarhely.* *

Főbiró. Szájdel János. *Tanácsnok.* 6. *Jegyző.* Daróczi János. *Köz. elnöke.* Boér József.

13.) *Bereczk.* *

Főbiró. Fejér János. *Tanácsnok.* 6. *Főjegyző.* Gábor István. *Köz. elnöke.* Tréfás István.

14.) *Cs. Szereda.* *

Főbiró. Kis József. *Tanácsnok.* 6. *Főjegyző.* Szopos Ign. *Köz. elnöke.* Geczö Józs.

15.) Szék. *

Főbiró. K a r s a i M i h á l y. *Tanácsnok.* 6. *Főjegyző.* S ü k ö s d D á v i d. *Köz. elnöke.* T a s n á d i P á l.

16.) Kolozs. *

Főbiró. M é h e s i J á n o s. *Tanácsnok.* 7. *Főjegyző.* Lupány István. *Köz. elnöke.* I m r e M i h á l y.

17.) Thorda, nemes v.

Főhadnagy. N. váradi F e r e n c z i J á n o s. *Tanácsnok* 10. *Főjegyző.* Ó-tordai V e r e s J ó z s e f. *Köz. eln.* K. solymosi S i m o n A n d r.

18. N. Enyed, nemes v.

Főhadnagy. F e j é r v á r i J ó z s e f. *Tanácsnok* 8. *Jegyző.* S á s k a M i h. *Köz. elnöke.* N a g y J ó z s.

19.) Dézs, nemes v.

Főhadnagy. Kisbuni V a j d a P á l. *Tanácsnok* 8. *Jegyző.* Bodoki F e r e n c z i K á r o l y. ifj. *Köz. elnöke* R o t h P á l.

20.) Zilah. *

Főbiró. V e r ő c z i S á n d o r. *Tanácsn.* 10. *Jegyző.* P o l g á r i S á n d. *Köz. elnöke.* H a n k e J á n o s id.

21.) Ilyefalva. *

Főbiró. L u k á c s D á n i e l, *Tanácsnok* 6. *Főjegyző.* S z á s z I s t. *Köz. elnöke.* Á g o s t o n J ó z s.

22.) Oláhfalu. *

Királybiró. B a l á z s F e r e n c z. *Székező* 12. *Főjegy.* B o t h K á r o l y.

23.) Szászrégen.

Polgármester. W a g n e r S á m u e l. *Tanácsnok* 6. *Főjegyző.* F r o m J ó z s e f. *Köz. elnöke.* S c h o b e l M i h á l y.

Jegyzet. Mellyek *-gal jegyeztvék, követeket küldenek az országgyülésre.

MÁSODIK OSZTÁLY.

* * *

CS. K. UDVARI PÉNZ ÉS BÁNYÁSZAT ÜGYI KINCSTÁR (Bécsben, Johannesg. 973. Himmelpfortg. 964.)

Elnök.

Kübaui Báró KÜBECK KÁROLY FRIDRIK, állom. v. b. t. t.; császári Leopoldrend nagy keresztese, magyar k. sz. István-rend lovagja, királyi bajor szent Mihály-r. nagy keresztese, cs. k. sz. Szaniszló-rend lovagja; közönséges cs. k. udvari kincstár elnöke; 's több közintézetek valóságos és tiszteletbeli tagja; (Himmelpfortgasse 964.)

Alelnök.

Breynaui Lovag BREYER FERENCZ, jogtanár, 's cs. k. k. udvari kincstár alelnöke; (Haarmarkt 641).

Cs. k. valóságos udvari Tanácsnokok: R a a b F e r e n c z J ó z s e f Lovag, orosz sz. Anna 2-ik osztályu, 's porosz veres sas 3-ik osztályu rendek lovagja; 's kanczelláriai igazgató; (Weichburg g. 940). — M i c h a l o v i c s J á n o s; (Wieden, Heugasse 105.) — Gróf B r e u n e r Á g o s t o n, asperni és záyai Gróf, statzi nemes ur, stibingi és rabensteini Báró, gravenegg 's több uradalmak ura; cs. k. val. aranyk; 's több közintézetek valóságos és tiszteletbeli tagja, számf.; (Wollzeile 777). — Gersdorffi G e r s d o r f f J á n o s Rudolf, a' képző müvészetek bécsi cs. k. akademiájának rendkivüli tanácsnoka; 's közintézetek tagja; (Hohenmarkt 511). — M a y e r A l a j o s, több tudós társaságok tagja; (Marok kanergasse 517.)

Cs. k. udvari biztossági Tanácsnokok: Szomszédvári Gróf S e r m a g e P é t e r Ján. K á r o l y, pápai sz.

György-rend lovagja; cs. k. val. aranyk.; k. tanácsnok; 's több magyarhoni vmegyék táblabirája; (Untere Bäckerstrasse 746). — Kéler Zsigmond, Mármaros vmegye tbirája; (Kärtnerstrasse 1039). — Waldensteini Lovag Waldauf József, több tudós társaságok tagja; (Himmelpfortgasse (953).

Cs. k. val. udvari Titoknokok: Hohenfelsi Lovag Romb aldi Ferencz; (Landstr. Ungergasse 363). — Caballini és Ehrenburgi Baró Caballini Fer., pápai szt. György-rend lovagja, 's nagy úri török érdemrend tulajdonosa; alsó osztriai ország-nagy; cs. kir. asztalnok; pozson vmegye tbirája; *elnöki*, (Untere Bäckerstras. 743). — Schmidt Antal, jogtanár; 's több tudós társaságok tagja; (Leimgrube, Gardeg 198). — Báró Ritterstein Ágoston; (Wieden Karlsgasse 29). — Ferri József Lovag; (Himmelpfortgasse 961).

Cs. k. udvari Fogalmazók: Schindlöcker Fer. (Josephstadt, am Glacis 213). — Partsch Camillo; (Teinfaltstr. 68). — Gróf Christalnigy Sándor; cs. kir. val. aranyk.; (Stadt Spiegelgasse 1102). — Nemes Hubert János; (Landstr. Ungergasse 436). — Laserer Leopold; (Singerstrasse 891). — Ratki és Salamonfái Bartho deiczky Ignácz; Wieden Hauptstras. 1). — T. pronai Pronai Miklós; (Landstr. Ungerg. 370). — Amsteini Lovag Steiger János; Wieden Hauptstrasse 462). — Burgholzhauseni Gróf Marschall Ágoston Fridrik, cs. k. val. aranyk; számf.; (Wollzeile 789).

Cs. k. udvari Fogalmazó-Gyakornokok: Steymayer Károly. Müller Leop. Rösler Gust. Rotter Lajos. Jacskovszky Rudolf. Salamon János. Étfalvi Imre. Mikl. Hladik János.

Zilahi Sebes László. Ambrosz Ján. Szász Mátyás. Koch Ferencz.

* * *

Levéltár- Jegyzőkönyv- 's Kiadó-hivatalok.

Igazgató. Hoffmann Ferdinand Victor; (Alt. Fleischm. 696.

* * *

Rendkivüli szolgálatban a' cs. k. udv. pénz- és bányászat-ügyi Kincstár mellett.

Paulini Gusztáv, nagyúri török érdemrend birtokosa, cs. k. val. bányatanácsnok, 's több tudós társaságok tagja; jelenleg császári török szolgálatban. — Haidinger Vilmos, cs. k. val. bányatanácsnok; több kül és belföldi tudós társaságok tagja; (Landstr. Ungerg. 363). — Russegger József, cs. k. bányatanácsnok; valóságos és tiszteletbeli tag több kül és belföldi tudós társaságoknál; (Annag. 1001). — Hocheder János, cs. k. tiszteletbeli bányahivatali ülnök; több tudós társaságok tagja; (Himmelpfortg. 955). — Brunfelsi Helmreichen Virgil; braziliai tudományos utban.

K. HAZAI KINCSTÁRTANÁCS 'S BÁNYÁSZATI FELTÖRVÉNYSZÉK

(Szebenben.)

K. Kincstárnok. nincs. *Elnök*. Nádasdi Gróf Nádasdi Ferencz, Fogaras örökös ura; cs. k. aranyk. állományi v. b. t. tanácsnok, Komárom vmegye örökös — 's Mosón vmegye főispánja.

Tanácsnokok: S. zoltáni Czirjék Dénezs, cs. k. aranyk. — F. bükki Horvát Ferencz, k. közügyigazgató. — Uzoni Gróf Béldi György, cs. k. aranyk. — Conrád Mihály. — Nemes Fillen-

baum Ferencz*. — Debreczeni Márton*. Egy hely üres.

Titoknokok: Beringer Ignácz. Sófalvi Elek*. Éder Károly. K. solymosi Gyergyai Sámuel. Melczer József. Schobeln Fridrik. Conrád György*.

Fogalmazók: N. enyedi Mezei János. K. baczoni Benedek János. Bell Fridrik. Ringimfeldi Rehland János Edvard*. Kittler Ferdinand*. Köröspataki Gr. Kálnoki Pál tisztltb. Polyáni Biró Albert, tisztltb. (elnöki) Egy hely üres.

Fogalmazó Gyakornokok: K. fejérvári Dindár József. Mán Péter. Körtvélyesi Buzgó Antal. Fink József. Schuster József. Csipkés Károly.

* * *

Lajstrom 's Levéltári hivatal.

Lajstromnok. Ilyéni Farkas János. *Segéd.* Turnoi Karaszek Ignácz, alsófejérvmegye tbirája. *Lajstromzók*: Lemhényi Bálint János. Pelikán Ferencz*.

* * *

Jegyzőkönyvi hivatal.

Igtató. Ponori Ponori József. *Segéd.* Alpenfeldi Benrád Ferencz*.

* * *

Levélkiadó hivatal.

Kiadó. Sajói Dunka Ilyés. *Irnokok*: Oroszhegyi Vas Ferencz. Egerpataki Mark Ferencz. Denk József*. Pintye Péter. Reissenfelsi Reissenfels Károly. S. szentgyörgyi Kis György. Cs. taploczai Botár Antal. Dézsfalvi Pataki Elek. Bisztrai Áron Demeter. Kereszturi Szász Sámnel. Beischlag János*. *Járulnokok*: Popovics János*. Folyovics Demeter. Sz. tamási Szalánczi Gábor, K. kendi Kenderesi Zsigmond. Adlershausen Károly. Sándor Albert. Kovács János.

Ügyvéd. Kovács István.

Jegyzet. Kik *gal jegyezvék, a' pénz 's bányászatügyi osztályhoz tartoznak.

* * *

Bányászi Számvevőhivatal.

(Szebenben.)

Számvevő. nincs. *Számtisztek*: Feszt János. Ertl Ignácz. Klein Károly. *Számjegyző.* Fleischer Mihály. *Kohováltványi érteklevél vizsgáló.* Müller József. (Zalathnán) *Járulnokok*: Fichna Edvárd. Küchler Ferd.

1.

TARTOMÁNYI K. BÁNYÁSZI TÖRVÉNYSZÉK.

(Zalathnán.)

K. bányászi Főbiró 's Elnök. Fritsch János, k. valós. bányatanácsnok.

Rendszerénti-Ülnökök: (Magyar nemzeti) Komjátszegi Szentkirályi Zsigmond, hunyadvmegyei táblabiró; kanczellária igazgatója. — (Kincstári) Diosodi Császár Zsigmond, alsófejérvmegye tbirája; biróizár-gondnok. — (Székelynemzeti) S. martonosi Gyujtó Lajos, biróizár-gondnok. Königshuldeni Frendl Ferencz k. bányamérnök, zalathna kerületi bányanagy 's igazgatósági ülnök.

Egy hely, (a' szász nemzeti) *üres.*

Rendkivüli Ülnökök: Conrád Mihály k. főaranyváltó. Bölöni Mikó Sámuel k. igazgatósági segéd.

Fogarasi Horvátovics József k. Érczkémlő, alsófejérvármegye tbirája.

Titoknokok: Angyal György, hitesügyvéd, bíróizárgondnok, Rusz József, egyszersmind *Igtató.*

Lajstromnok. Nemes Fillenbaum Antal egyszers. *Díjtárnók.*

Kiadó. Fogarasi Horvátovics János, alsófejérvármegyei táblabíró, egyszersmind *Díjtári-ellenör.*

Irnokok. Meltzer Ignácz, Dihanich Manó, Chinetti Károly napidijjal.

* * *

Ügyvédi kar.

Sajói Dunka Pál, alsófejérvármegyei tbiró, K. Közügyvéd, 's igazgatósági ülnök. — Bajesdi Kornya Péter, alsófejérvm. táblabiró, szegények ügyvéde. — Farkaslaki Deméný János, közügyvédi segéd. — Dobra Péter, alsófejérvmegyei tbiró.

Abrudbányai bányászi-szék.

K. Hegymester és Elnök. Szathmári Szabó István, városi tanácsn. alsófejérvm. tbiró.

Állandó K. Biztós. Karácsonfalvi Csiki Daniel, abrudbányai kerületi bányanagy, 's első ülnök a' helybeli k. aranyváltásnál.

Ülnökök. Szkorei Boer Jozsef, város főbirája, alsófejérvm. tbiró. — Ar. Rákosi Rákosi János, városi tanácsn. alsófejèrvm. tbiró. — Kolozsvári Pétsi Ferencz, városi tanácsn. alsófejérvm. tbiró. — Nesztor József városi tanácsn. — Derzsi Lenart Sándor, városi tanácsnok. — Gálfalvi Diószegi Sámuel v. tanácsn. — Henni József, v. tanácsn. — Laborfalvi Nagy Károly, v. tanácsn. — Árkosi Gelei József, v. tanácsn. — N. Solymosi Koncz Lajos, v. tanácsn. — Zilahi Sebes Jozsef, v. tanácsn.

Jegyző. Füzi Sámuel. *Levéltárnok.* Folinus Antal.

Kerületi k. bányásztörvényszéki Helyettesek.

Abrudbányai kerületben. Karácsonfalvi Csiki Daniel, *k. bányanagy.*

Aljárai kerületben. Kisbúni Vajda Ferencz, *k. aranyváltó.*

Csertésen. Monostori Simon, *k. aranyváltó.*

Körösbányán. Kőszegi Fanyh István, *k. bányanagy 's aranyváltó.*

Nagyágon. Zechentmayer Károly, *k. bányanagy,* 's helyettes *só ügyigazgató.* E' hivalalt viszi Franczenau József, helybeli *k. bányajáruló.*

Offenbányán. Reinisch Ágoston, *k. bányanagy.*

Oláhpiánon N. Enyedi Mezei István, *k. aranyváltó.*

Radnán Zachariás József, *k. bányanagy.*

Topánfalván. Königshuldeni Frendl János, *k. aranyváltó*

Esküdt Bányameseterek.

Boiczán, Körösbányán, Bucsumban, Kerpenyesben.

Esküdt hutmannok.

Zalathnán, Sztanizsán, Nagyalmáson, Tekerön, Abrudfalván, Bukuresten, Csertésden, Kristsoron, Rudán, Pojánán, Topánfalván, Herczegányon.

2.

K. FŐERDŐMESTERI HIVATAL.

(Szebenben.)

Főerdőmester. Nemes Blagoevich Károly. *Jegyző.* Schulzé Janos, helyettes.

3.

K. SÓÜGYIGAZGATÓSÁG.
(Szebenben.)

Sóügyigazgató. Zechentmayer Károly, *helyettes.* *Jegyző.* Kun sz. mártoni Dobák Antal, hunyad v. megyei tbiró, *helyettes.* *Irnok.* Cziek Adolf, *helyettes.*

* * *

K. SÓHIVATALOK.

Marosujvári k. sóbánya 's szállitási hivatal.

Kamarispány. Gy. sz. miklosi Kovács János. *Ellenör.* Váradi József. *Pénztártiszt.* Dobokai Dobokai Károly. *Bányatisztek:* Karácsoni Károly, Gyöngyösi Károly. *Szertárnok* Kapeller Antal. *Mázsamesterek:* Kornéli Péter, Bálint Sámuel, hites ügyvéd, 's alsófejér vm. tbiró. Bogdánfi Antal. *Irnokok:* Csengeri József, Jovián Antal. *Almázsamesterek:* Darkó Daniel, Pap Péter, Csiszár József.

Thordai K. Sóbányahivatal.

Kamarispány. Geiszler János. *Ellenör.* nincs. *Mázsamester.* Fornszek János. *Közügyvéd.* Domján György. *Ellenörködő Irnok.* Bálint György. *Almázsamester.* Erdélyi János.

Kolozsi K. Sóbányahivatal.

Kamarispány. Ravensteini Römer Jozsef. *Ellenör.* Kovács Máté. *Mázsamester.* Paki Márton. *Közügyvéd.* Fina István. *Irnok.* Szabó Samuel. *Almázsamester.* Barabás József.

Dézsaknai K. Sóbányahivatal.

Kamarispány. Berényi Manó. *Ellenör.* Hauchárd József. *Mázsamester.* Ruprecht Antal. *Közügyvéd.* nincs. *Közügyvédi Segéd.* Csiszér János. *Irnok.* Koller József. *Almázsamester.* Biró Lajos.

Vizaknai K. Sóbányahivatal.

Kamarispány. Boldogházi Evinger József, alsófejérvm. tbiró. *Ellenör.* Tekerőpataki Ferenczi Antal. *Mázsamester.* nincs. *Irnok.* Pataki Sámuel. *Almázsamester.* Orbonás Sámuel.

Parajdi K. Sóbányahivatal.

Kamarispány. Szigeti Dohi József. *Ellenör.* Bálint Jozsef. *Mázsamester.* Kapeller Mihály. *Irnok.* Jánosi István. *Almázsamester.* Csengeri János.

4.

K. BÁNYA — KOHÁSZAT — 'S URADALMI IGAZGATÓSÁG.
(Zalathnán)

K. Igazgató. Nemegyei Nemegyei M. János, k. bányatanácsnok, *Igazgatósági Segéd.* Bölöni Mikó Sámuel. *Ülnökök:* Érsekujvári Ujvári Ádam, uradalmak tiszttartója, alsófejérvm. tbiró. — Conrád Mihály, k. fő aranyváltó, 's igazgatósági pénztárnok. — Königshuldeni Frendl Ferencz, kerületi bányanagy, 's bányatörvényszéki mérnök és ülnök. — Sajói Dunka Pál, k. közügyvéd, 's alsófejérvm. tbiró. Egy hely üres (a' kohónagyi).

Igtató. Kleeblat László. *Irnokok:* Schneider Mihály. Egy hely üres.

K. FŐARANYVÁLTÓ — 'S IGAZGATÓSÁGI — PÉNZTÁRHIVATAL.

Főaranyváltó 's Pénztárnok. Conrád Mihály, l. igazgatóság. *Ellenőr.* Pogátsnik János. *Pénztártiszt.* Hillebrand Gothárd. *Irnokok:* Ka-

*

in Fridrik. Barton József. Vill Manó, napdijjal. Farkas László, napdijjal.

K. ALARANYVÁLTÓ — HIVATALOK.

Abrudbányán; Váltási Ülnökök: Csiki Daniel, bányanagy. Szárhegyi Veres Márton, bányamérnök. Königshuldeni ifj. Frendl Ferencz, törmüfelügyelő. *Irnok.* Eissmann Károly.

Aljárán; *Aranyváltó.* Kisbúni Vajda Ferencz. *Ellenőr.* Lange György.

Brádon; *Aranyváltó.* Kőszegi Fangh István, bányanagy. *Ellenör.* Kalmár József.

Csertésen; Aranyváltó. Monostori Simon. *Ellenőr.* Orelt Mihály, erdősáfár.

Oláhpiánon; Aranyváltó N. Enyedi Mezei István. *Ellenör.* Pipos János.

Topánfalván; *Aranyváltó.* Königshuldeni Frendl János. *Ellenör.* Ráczovics József, ispánysági kolcsár.

K. VÁLTVÁNYKÉMLŐ-HIVATAL.
(Zalathnán.)

K. Váltványkémlő. Fogarasi Horvátovics József, l. bányászi törv. szék. *Ellenkémlő.* Treuenfelsi Kimmerle Adolf. helyettes. *Értekszámitó.* K. enyedi Pallos Miklós. *Érteklevelészámitó* Müller József, l. bányászi számvevő hiv.

K. KOHÓHIVATALOK.

Zalathnán; *Kohómester.* Reimbold Antal. *Ellenőr.* Oelberg Fridrik. *Kémlő.* Kelemen János. *Irnok.* Königshuldeni Frendl Móricz. *Olvasztómester.* Téglási Téglási János.

Certésen; *Kohósáfár.* Kompóti Leopold. *Kémlő.* Nemegyei Nemegyei M. Sándor.

Offenbányán; Kohómester. Mialovics Károly. *Ellenőr 's Kémlő.* Ikafalvi Barta Gyula. *Olvasztómester* Königshuldeni Frendl Dénezs.

Radnán; *Kohó's bányanagy.* Zachariás József, *Ellenőr 's Kémlő.* Fornszek Gusztáv. *Irnok.* Marx József.

TOPÁNFALVI, ABRUDFALVI, ZALATHNAI 'S OFFENBÁNYAI K. URADALMAK TISZTTARTÓSÁGA.
(Zalathnán)

Tiszttartó és Elnök. Érsekujvári Ujvári Ádám, l. igazgatóság.

Ülnökök: A' számtartó, közügyvéd, zalathnai ispány, szegények ügyvéde, 's a' közügyvédi segéd.

Jegyző. Rusz József. *Irnok.* nincs.

* * *

Számtartóság.

Számtartó. nincs.

Ellenörködö Irnok. S. szentgyörgyi Móricz Mózses, alsófejérvmegyei tbiró.

* * *

K. Ispányságok.

Topánfalvi uradalomban. Ispány. Tordai Lázár György. *Ellenőr.* Moga János. *Kolcsár.* Ráczovics József.

Abrudfalvi uradalomban. Ispány. Pákei Vida Antal. *Ellenőr.* Sterka Sulucz János.

Zalathnai uradalomban. Ispány. Farkas Károly. *Ellenőr.* Rétyi Antos György, alsófejérvmegyei tbiró.

Offenbányai uradalomban. Ispány. Krajnik György. *Ellenőr.* nincs.

Kolcsár. Paeille István. *Uradalmi bizonyság.* Udvarhelyi Kállai István.

K. ERDŐHIVATAL.
(Vajdahunyadon.)

Erdősáfár. Gieb Sámuel, l. igazgatóság. *Számvevő.* Kaiser Károly, helyettes.

6.

K. BÁNYANAGYI HIVATALOK.

Nagyági kerület.

Bányanagy, egyszersmiud *bányatörvényszéki helyettes.* Zechentmayer Károly, l. sóügyigazgatóság. *Számvivő.* Posch József, *Bányajáruló.* Franczenau József, helyettes bányanagy ugyan ezen kerületben. *Törmüsáfár.* Butyka Károly. *Ellenörködő Irnok.* Angyal János. *Bányajáruló segéd.* Debreczeni Ferencz, ideigleni. — *Szertárirnok.* Stucheil András. *Kerületi Irnok.* Hygner Miklós.

Tanitók a' helybeli bányaoskolában; a' *bányajáruló* és *segéde.*

Abrudbányai kerület.

Bányanagy 's b. törv. széki Helyettes. Csiki Daniel l. alaranyváltó hivatalok. *Bányamérnök.* Szárhegyi Veres Márton, l. alaranyváltó hivatalok. *Törmüfelügyelő,* Königshuldeni Frendl Ferencz ifj. l. alaranyv. hiv. *Bánya 's Szertárirnok* (Verespatakon) Szigeti Gyula István. *Irnok.* Eissmann Károly.

Radnai Kerület.

Bányanagy 's b. törv. széki Helyettes. Zachariás József. l. kohóhivatalok, *Ellenőr.* Fornszek Gusztáv, l. kohó hiv. *Irnok.* Márx József, l. u. o.

Kőrösbányai Kerület.

Bányanagy 's b. törv. széki Helyettes. Kőszegi Fangh István, l. alaranyv. hiv. *Ellenör.* Kalmár József, l. alaranyv. hiv.

Offenbányai Kerület.

Bányanagy 's b. törv. széki Helyettes. Reinisch Ágoston. *Ellenörködő Irnok.* Izsák Gergely.

7.

K. TARTOMÁNYI BÁNYAMÉRNÖKI 'S ÉRCZKUTATÁSI HIVATAL.
(Nagyágon)

Tart. Bányamérnök 's kutatások Fővezetője. Sz. istváni Nemes János.

Kutatások vezetője: *Körösbányán*; Fangh István, l. bányanagyi hiv. *Kisbányán*; Kis-Buni Vajda Ferencz, l. alaranyv. hiv. *Sárogágon*; K. baczoni Benedek Antal, bányagyakornok. Csertési Leopold — *magurai* — *füzesi* — *sz. háromság* — *'s válearszuluji* — kincstári bányák *gondnoka.* Posch József, ifj.

8.

K. PÉNZVERŐHÁZ.
(Károlyfejérvárt)

Pénzmester. Schreiber Ignácz. *Pénzvizsgáló.* Rébay Károly.

* * *

Pénztárnok. Hatházi Gombos Zsigmond. *Ellenör.* Staerker Ferdinand.

Főaranyválasztó. Kósa Reznek István. *Ellenőr.* Marek Ferencz.

* * *

Műmester. Vill Antal. *Szertárnok* nincs.

Bányagyakornokok.

Kadicsfalvi Rancz József. K. baczoni Benedek Antal. Sachsenheimi Soterius Gusztáv. Rétyi Antos József. Mohr Károly. Pipos Lázár. Polgári Imre. Wächter Gyula. Czinege József. Kabós István (m. gy. monostori). Scharsmidt György. Széles Farkas. Székely György. Zsombori Zsombori József.

EGÉSZSÉGÜGYI SZEMÉLYZET.

1.

Érczbányászat körében.

Bányászati Főorvos. Decani Erneszt, orvos tanár (Zalathnán.)

* * *

Zalathnai orvosi kerület.

Zalathnán; Seborvos. Reimbold Ignácz, sebész tanár.

Csertésen; Helybeli orvos. Szászcsávási Vas Samuel.

Topánfalván; Uradalmi orvos. Kalcher Vincze.

Offenbányán; Helybeli orvos. Kratky Ferencz.

Nagyágon; *Helybeli orvos.* nincs.

* * *

Abrudbányai orvosi kerület.

Városi főorvos. nincs.

Városi seborvos. Nagy József, *Helybeli orvos Verespatakon.* Vég János.

* * *

Körösbányai o. kerület.

Kerületi orvos. Knöpfler Vilmos.

* * *

Vajdahunyadi o. kerület.

V. Hunyadon; *Seborvos.* Gangel György.

Sebeshelyen; Helybeli orvos. Brenzingen Filep.

Govasdián; Helybeli orvos. Kósa Mózses.

* * *

Radnai orvos. Bartók Zsigmond. *Cs. szentdomokosi orvos.* Murányi József.

2.

Sóbányászat körében.

Seborvosok: M. ujvártt; Peters Ferdinánd. *Thordán;* Fekete Lajos. *Kolozson;* Gvardazoni Domokos. *Dézsaknán;* Mike József. *Vizaknán;* Kominek János. *Parajdon*; Gaister Sándor.

Pénzverőház mellett.

Főorvos. (K.fejérvárt). N. baczoni Incze Mihály, orvos tanár.

PAPSÁG 'S OSKOLÁK.

1.

Érczbányászat körében.

a.

R. cath. szertartásuak.

Zalathnai kerületben.

Zalathnán; lelkész. Bodnár Lajos, egyszersmind *oskola igazgató.*

Gymnasiumi tanitók: Kovács Lajos, egyszersmind helybeli *káplán.* Kapatán Márton. Publig Márt.
Normalisoskola-tanitók: Lorenz Adolf, egyszersmind *orgonista.* Vajda Mihály.
Leányoskola-tanitó. Lorenz Therézia.
Topánfalván; lelkész. Piringer József.
Csertésen; lelkész. Jakab Gergely, egyszersmind *elemioskola-tanitó.* *Offenbányán*; lelkész. Csatószegi Györfi Ignácz. *Tanitó.* nincs.

Vajdahunyadi kerületben.

Vajdahunyadon; várbeli káplán. Ambrus Sándor. *Tanitó.* Sánta István.
Kudzsiron; lelkész. Szants Miklós, egyszersmind *tanitó.*
Govasdián; káplán. Forika Kresczencz.) Ferencz
Sebeshelyen; „ Olti István.) rendü
Gyaláron; „ Fejér Zachar.) szerzet.

Abrudbányai kerületben.

Abrudbányán; lelkész. Kovács József, alesperest, 's helyettes bányaoskola-ügy-igazgató. *Normalisoskola-tanito,* Szabó József.
Verespatakon; lelkész. Tóth István. *Tanitó.* Kölő Antal.

Körösbányai kerületben.

Boiczán; lelkész. Kalmán Ábrahám.

Nagyágon.

Lelkész. Behr János. *Káplán.* Miklósi József. *Normalisoskola-tanitók.* Benrád Fer. Szathmári Antal.

Radnán.

Lelkész. Horvát Ferencz.

b.
Görögegyesült szertartásuak.
Zalathnai kerületben.

Zalathnán; lelkész. Mihályi Gergely, Alesperest. *Bisztrán*; Lelkész. Fodor János. *Káplánok:* Darbant Antal. Bálya János. *Bucsumban;* Lelkész. Csura József. *Csertésen*; Lelkész. Mutsa Konstantin. *Fenesen,* Lelkész. Pap György. *Kerpenyesen*; Lelkész. Bálint László. *Muskán;* Lelkész. Horga Simon. *N. aranyoson*; Lelkész. Petrucza Efraim. *Offenbányán;* Lelkész. Szaltsvai Mihály. *Petrosánon;* Lelkész. Kollini Mózses. *Szohodolon*; Lelkész. Szikoi Bazil. *Topánfalván;* Lelkész. Enyedi Gábor.

Vajdahunyadi kerületben.

V. Hunyadon; Lelkész. Papfalvi Konstantin. Főesperest, 's káptalani ülnök. *Káplán.* Szilvási Dániel. *Ploczkabányán;* Lelkész. Boosi Miklós, Alesperest. *Gyaláron;* Lelkész. Toplicsán Kozma.

Abrudbányai kerületben.

Abrudbányán; Lelkész. Tobiás Elek. *Káplán.* Moldován Miklós. *Verespatakon;* Lelkész. Golgocz Zachar. *Káplán.* Bálint Simon.

Radnán.

Lelkész. Luptsai Kelemen.

Nagyágon.

Lelkész. Kirilla József, Alesperest.

2.
Sóbányászat körében.
a.
R. cath. szertt.

Lelkészek: M. ujvárt, Kovács Ignácz. *Thordán.*

Palotai Ferencz. *Kolozson,* Sebestyén Antal. *Dézsaknán,* Sárosi János. *Vizaknán,* Sándor Ádám. *Parajdon,* Molnár Ferencz.

Tanitók: M. ujv. Sánta József. *Thordán,* Kovács Istv. *Kolozson,* Hermann János. *Dézsaknán,* Fekete András. *Vizaknán,* Dinges Ferd. *Parajdon,* Bartók Tamás.

b.

Görög egyesült szertt.

Lelkészek: *M. ujvártt,* Filipán Bazil. *Thordán.* Popovics Arsen. *Kolozson,* Roska György. *Dézsaknán,* Marczián Tamás. *Vizaknán,* Kertész Bazil.

MÜTÁRSULATI, RENDEZETT HIVATALOK.

Cs. szentdomokosi bánya 's kohótisztség. Bányanagy. Mózer Márton. *Számvivő.* Széles Dénes. *Szertárnok.* Lázár Jakab. *Irnok.* Fernolend Pál.

Boiczai bánya hivatal. Gondnok. Moldován Demeter ifj. *Számvivő.* Zelenkay Filep.

Rudai bánya hivatal. Teljes hatalmu biztos. M. bándi Bihari Márton, Zaránd vm. tbirája. *Gondnok.* Csár Antal. *Főhutmann.* Pitsch József.

Zdráholczi bányahivatal. Igazgató. Szakolczi Batternay Antal, Zaránd vm. tbirája. *Gondnok.* Werner József.

Offenbányai bányahivatal. Gondnok. Trentsánszki Dániel. *Ellenőr.* Páyer Gáspár.

Vulkóji bányahivatal. Gondnok. Zboray Miklós. *Ellenőr.* Shifkovits István.

B. KAMARAI TISZTSÉGEK FŐNÖKEI.

(a' hazai k. Kincstártanács alatt.)

Kamarai számvevő. Luts Fridrik, (Szebenben).

Kamarai Főpénztárnok. Dobokai Leopold, (Szebenben.)

K. Főügyigazgató. Felsöbükki Horváth Ferencz, l. Kincstártan.

Aligazgató. Iklandi Filep József. (M. Vásárhelyt.)

K. Fiscus Levéltárnoka. Cs. pálfalvi Szeb eni Pál, hit. ügyv. (Szebenben.)

Lotteria Igazgató. Mozer Ignácz, (Szebenben.)

Harminczadi Igazgató. Lincz Sámuel. *Segédek*: Enyetter Fer. Enlaki Sala Farkas. (Szebenben.)

Főharminczadosok: *Szebenben.* Miesz Károly. *Kolozsvártt.* Magardits János. *Brassóban*, — —

Födézmások: *Barczasági kerületben*; Papp Jakab. *Szebeni 's Ujegyházi ker.;* Fabricius Mihály. *Megygyesi 's Segesvári ker.;* Sz. udvarhelyi Sándor Ignácz. *Szászsebesi, Szeredahelyi 's Szászvárosi ker.;* Bors Simon. *Fogarasi ker.;* Lészai Miklós. *Beszterczei ker.*; Vest Mihály. *Középszolnoki ker.;* Koronka László.

Dévai k. uradalom igazgatója. nincs.

Krakkói k. uradalom tiszttartója. Barátosi Mirtse Antal.

Bank 's váltóhivatali pénztárnok. Gaudi József, (Szebenben.)

C. EGYHÁZIREND 'S OSKOLÁK.

* * *

R. cath. püspök. Cs. tusnádi KOVÁCS MIKLÓS. l. főkormányszék.

K. fejérvári káp. Nagy praepost. Tamási József. hittudományok tanára, a' pesti k. egyetem hittudományi osztályának testületi tagja; püspöki egyházi-szék helytartó elnöke; 's püsp. lyceum aligazgatója.

Kanonokok: Szabó János, l. főkormányszék. Balástelki Veszprémi Pál, kerczi apát; püspöki helytartó. Erős Sándor. Losteiner János. Léczfalvi Gyárfás Miklós. Ráduly János, hittud. tan. Gyenge Imre. Kedves István, salamoni apát; kolozsmonostori káptalani levéltár gondviselője. Keserü Mózses.

Apátok: *Kolozsmonostori*; Szabó János, l. főkorm. *Kerczi;* Veszprémi Pál, l. kanon. *Salamoni*; Kedves István, l. kanon. *Brassói;* Felfalusi Kovács Antal. *Meszesi;* Horváth Pál.

Püspöki Lyceum. Aligazgató. Tamási József, nagy praepost.

Kis papság nevelöintézete. Igazgató. Ráduly János, l. kanon.

Kerületek dekánjai 's esperestjei: *Fejérvári*; Losteiner János, kan. *Barczasági;* Felfalusi Kovács Antal, apát, brassai lelkész. *Szebeni;* Schlauf Ignácz, szebeni lelkész. *Alcsiki*; Tankó Albert, szentgyörgyi lelkész. *Felcsiki;* Potyó Fer. nagyboldogasszonyi lelkész. *Erzsébetvárosi;* Popoi Józs. erzsébetv. lelkész. *Gyergyói;* Rácz István, alfalusi lelkész. *Hunyadi;* Schmidtberger József, hátszegi lelkész. *Kézdi 's Orbai;* kézdi-almási Kelemen György, lemhényi lelkész. *Kolozs 's Dobokai;* Kedves István, kolozsvári lelkész, l. kanonokok. *Küküllöi*; Lokodi Ign. szökefalvi lelkész. *Marosi;* Felsöbükki Horváth Pál, mvásárhelyi lelkész. *Belső-szolnoki;* Gajzágó Kristóf, szamosujvári lelkész. *Thorda 's Aranyosi;* Kovács Ignácz, felvinczi lelkész. *Udvarhelyi;* Raymund János, udvarhelyi lelkész.

R. CATH. OSKOLÁK.

Főigazgató. Cs. tusnádi KOVÁCS MIKLÓS, erdélyi püspök.

Kolozsvári k. Lyceum. Igazgato. Hilibi Gál Domokos, k. tanácsnok. *Sz. szónok 's könyvtárnok.* Barbély László, kegyes osk. szerz. *Jegyző.* Barabás Márton, főkormányi irnok.

Törvény-kar. Banó Istv. sz. m. bölcs. és törv. tanára; természet' nemzetek' 's romai törv. köztanitója. Huber Ferencz, törv. tan.; polit. tud. k. tanitója. Sebestyén Gergely, törv. tan.; hazai 's büntető törv. k. tanitója.

Bölcsészeti kar. Kovács Sám. mez. gazd. 's számadási tud. k. t. Bergai József, természet tört., ásvány és vegytan k. t. Hornyay Ambr. sz. m. 's bölcs. tan.; mennyiségtan' k. t. Cseh Ferencz, sz. m) 's b. tan.; bölcsészet' k. t. Hoffmann Ign. természettan' k. t. sz. m. 's b. tan. Tegó Alajos. sz. m. 's b. t.; történettan' k. t. (E' 4. k. osk. sz.)

Orvosi 's sebészeti kar. Judenhoffer Mihály, o. t. szemészet' k. t. Bruszt Elek, törv. sebészet' 's baromorv. k. t. Szöcs József, o. t. orvosi gyakorlat' k. t. Bágyi Jó Istv. o. t. term. tan', vegytan', 's füvészet k. t. Földvári Szilágyi Miklos, o. t. physiol. pathol. 's mat. med. k. t. Cs. szeredai Szabó József, o. t. boncztan' 's szülészet' k. t. *Segéd a' boncztan's szülészetben.* Pfenningsdorf Antal.

K. Lyceum könyv 's könyomó-Intézet' Igazgatója. Lézó Ferencz, sz. m. 's b. tan. k. o. sz.

Theréz-nevelőházi Igazgatók: Mihálik Pál, sz. m. b. 's hitt. tan. Szlábi József, (mindkettő k. o. sz.)
Gymnasiumok Főnökei. K. fejérvártt; Gyenge Imre, kanon. *Beszterczén;* Vidos Innocent, k. o. sz. *Szebenben;* Schlauf Ignácz, l. esperestek. *Kolozsvártt;* Mihálik Pál, k. o. sz. *Csiksomlyón;* Darvas Venant, sz. fer. sz. *Kantán;* Körösi Fer. sz. fer. sz. *Marosvásárhelyt*; Horváth Pál, l. apátok. *Sz. somlyón*; Exner Ádám, sz. somlyói lelkész. *Udvarhelyen;* Raymund János, l. esperestek. *Zalathnán;* l. a' bányászati igazgatást.
Kir. Normalis Oskolák Igazgatója. Reinisch Lajos, v. p. (Szebenben) egyszersmind a' *Szebeni k. Theréz-árvaház helyettes Igazgatója.*

R. cath. népesség ez. o. mintegy **200,000.**

* * *

Görög egyesült püspök (Fogarasi) Leményi LEMÉNY JÁNOS (Balásfalván.)
Praepost és Lyceum Igazgatója. Krajnik Simon, püspöki helytartó.
Kanokok: Nagylaki Rácz Bázil. Alután Konstant. Boér Istv. Barna János. Popovits Arzén. Cziparin Timothé.
Balásfalvi gymnasium Főnöke. Alután Konstánt, l. kanon.
Kispapság nevelő-intézetének Főnöke. Barna János, l. kanon.
Balázsfalvi norm. osk. Igazgatója. Rácz Bazil, ideigleni, l. kanon.

Görög egy. népesség ez. o. mintegy **560,000.**

* * *

Ev. reform. egyházi főtanács Elnöke. Széki Gróf TELEKI JÓZSEF, ifj. l. főkormánysz. *Titoknok.* Tordavilmai Tollas Károly. *Számvevő.* Kisborosnyói Tompa Simon, l. tartományi számvevő hiv. *Pénztárnok.* Hodgyai Józsa Sámuel.

Püspök. ANTAL JÁNOS, N. enyedi fő lelkész.
Generális jegyző. Bodola Sámuel, N. enyedi kollegiumban köztanitó.
Generális director. Király Mihály, N. enyedi esperest, 's egerbegyi lelkész.

EV. REF. OSKOLÁK.

N. Enyedi Bethlen Kollégyom. Fő Inspector Curatorok: Hidvégi G. Mikó Imre, l. főkorm. Schonburgi G. Degenfeld Otto, l. főkorm. *Inspector V. Curatorok:* M. gy. monostori B. Kemény Domokos. Sárpataki Sárpataki Zsigmond. *Köztanitók:* Bodola Sámuel, hittud. 's ahoz tartozókban. Szász Károly, természet 's mennyiség tanban, magyar tudós társasági rendes tag. Péterfi László, történettan, politia, 's statistikában. Farnos Károly, romai polgári, hazai köz és magán, 's büntető törvényekben. Zeykfalvi Zeyk Miklós, természettörténetben, 's a' t. Incze Dániel, romai iralomban, görög 's zsidó régiségekben 's a' t. Egy hely üres.
Kolozsvári Kollégyom. Fő Insp. Curatorok: Kis rhedei Rhédei Ádám, cs. k. aranyk. állom. v. b. t. t. Ábrahámfalvi Ugron István. Magyar gy. monostori G. Kemény Sámuel.
Inspect. V. Curátorok: Zeykfalvi Zeyk Károly. Léczfalvi Szacsvai Zsigmond, l. főkormánysz.
Köztanitók: Méhes Sámuel, bölcs tan. magyar tudós társaság levelező tagja; természet 's mennyiség tanban, és természet történetben. Salamon Józs. hittud. 's ahoz tartozókban. Tunyogi Cs. Józs. romai, hazai köz és magán, 's büntető törvényekben és politiában; magy. tud. társaság levelező tagja.

*

Szilágyi Fer., történettan, régiségek 's latán iralomban; m. t. társaság levelező tagja. Nagy Fer., bölcsészet, statistikában 's a' t. Takáts János, természet-tudományokban.

Marosvásárhelyi Kollégyom. Fő Insp. Curátorok: Zeykfalvi id. Zeyk Dániel. N. Ernyei G. Toldalagi Zsigmond. M. gy. monostori B. Keméy Pál. *Insp. V. Curátorok:* Bélteki Zsigm., marosszéki orvos. Köröspataki Antal Imre, marosszéki derékszék tbirája.

Köztanitók: Borosnyói Lukács János, történettanban 's a' t. Makfalvi Dózsa Elek, hites ügyv., több megyék tbirája: romai hazai köz és magán 's büntető törvényekben. Bolyai Bolyai Farkas, természet 's mennyiségtanban; magyar tud. társaság levelező tagja. Téglási Ertsei János, bölcsészetben 's a' t. Bágyi Török János, hittudom. 's ahoz tartozókban. Illenczfalvi Szász István, régiségekben sat.

Székelyudvarhelyi Kollégyom. Fő Inspect. Curátorok: Bethleni G. Bethlen János, ifj. Iktári G. Bethlen Domokos. Széki G. Teleki Domokos. *Insp. V. Curátorok:* Bogárfalvi Sebessi Istv. id. Kükűllőfalvi Lukácsfi János.

Köztanitók: Karácsoni Sám., történettanban, természet 's vegytanban, sat. Magyarósi Józs. bölcsészetben, mennyiségtanban, statistikában, sat. Sylvester Dénes, politiában, romai 's hazai törvényekben, sat. Fábián Dániel, hittud. 's ahoz tartozókban.

Gymnasiumok: Szászvároson 's Zilahon.

Ev. ref. népesség ez. o. mintegy **330,000.**

* * *

Ev. luth. Fő egyházi tanács Elnöke. A' N. Szebenben lévő Tanácsnokok köztt az első:

Püspök. nincs. *Generális Dekán.* Auner Theoph., nagykapusi praedik. *Szónok.* Schneider Sim., kiscsüri praedik. *Generális Sindikus.* Josephi Márton, musnai praedik.

EV. LUTH. OSKOLÁK.

Gymnasiumok. Szebenben, Brassóban, Medgyesen, Segesvárt, Beszterczén.

Ev. luth. népesség ez. o. mintegy **210,000.**

* * *

Unitáriusok Főcurátora. Vargyasi Daniel Elek, l. k. tábla.

Püspök. nincs. *Generális Jegyző.* Székely Sándor, Köztanitó.

UNITÁRIUS OSKOLÁK.

Kolozsvári Kollégyom. Inspector Curátorok: Sárdi Simén Elek. Bethleni G. Bethlen Fer. Dézsfalvi Pataki Józs. l. Főkormányszék. *Pénztárnok:* Kis solymosi Mátéfi Ferencz, l. tartom. számvevő hivatal. *Közoktatók:* Székely Sándor, honi történetekben sat. Székely Mózes, bölcsészet 's statistikában. Brassai Sám., természettörténetben, mennyiség 's természettanban. Kriza János, hittud. 's ahoz tartozókban.

Gymnasiumok: Ó-thordán, 's Sz. keresztúron.

Unitár. népesség ez. o. mintegy **48,000.**

* * *

Nem egyesült Görög Püspök. Móga Bazil.

Görög nemegyes. népesség ez. o. mintegy **560,000.**

D. KATONASÁG.

Fö hadi vezér. Báró. WERNHÁRD PÁL, Mária Ther. orosz sz. Anna és György, porosz érdem, 's bajor Miksa Józs. keresztek vitéze, állom. v. b. t. t. altábornagy; 's 3-dik könnyü lovas ezred tulajdonossa. *Segéd.* Cointrelle Alajos, lovas kapitány.

Osztályok parancsnokai: B. Grueber Vilmos, altábornagy, 's heszsziai Emilián herczeg gyalog ezredének 2-od tulajdonossa. Sz. Quentini Gróf Bigot Ferencz Lajos, altábornagy, orosz sz. Anna 's frank. sz. Lajos keresztek vitéze.

Brigadások: B. Thalherr Mihály, vezér örnagy. Csollich Albert, vezér őrnagy. G. Ledochowszky — Halka Thádé, cs. k. aranykulcs., svéd kardrend vitéze; vezér őrnagy. Stahel Károly, orosz sz. Anna és Szaniszló rendek vitéze; vezér őrnagy.

Gyalog ezredek: Sorbeli 2; Szélbéli-Székely 2; Oláh 2.

Húszár ezr. Sorbeli 1; Szélbéli Székely 1.

Főhadivezérség osztályai.

Katonai osztály. Előadó. Sokcsevics József, őrnagy. *Politikai osztály. Előadó.* Schatzberg Kár., udvari hadi titoknok. *Gazdasági osztály. Előadó.* Fáby József. *Élelmezési osztály. Előadó.* Scheitheimi Keller Hermán. *Törvényes osztály. Előadó.* Pessler Fer.

Hadi Kanczellária Igazgatója. Schatzberg Kár., l. fen. *Fö hadi biztos.* Fábi Józs., l. fen. *Hadi élelmezés Igazgatója.* Keller Hermán. l. fen. *Katonai Törvényszéki Előadó.* Pessler Fer. l. fen. *Hadi Föorv.* Hell Ján. cs. tanácsn. *Hadi Főpap.* Vajda Ignácz.

Várerösségi parancsnokok: Károly-Fejérvártt; Lang Filep, porosz veres-sas-rend vitéze; vezér őrnagy. *Szebenben*; Remele János, őrnagy. *Maros-vásárhelytt;* Auenfels György Ágoston, ezredes. *Fogarason*; Kis Sámuel, őrnagy. *Déván*; Batternay Károly, lovas kapitány.

Szélbeli parancsnokok: Verestornyon; Revisnyei Revitzky Tamás, ezredes. *Brassóban*; Arbutina György, őrnagy.

Vidéki erősitési Igazgató. Agyagfalvi Goró Lajos, szicziliai katonai sz. György-rend vitéze; nápolyi k. herkulánumi akad. tagja; mérnökkari őrnagy.

Helybéli Igazgatók: Fejérvártt; Ennhuber Károly, kapitány. *Brassóban*; Holley Venczel, mérnökkari kapitány.

Vidéki fegyvertár parancsnok. (K.Fejérvártt) Jokesch Ferencz, orosz sz. Wladimir-rend vitéze, őrnagy.

Katonai szállitási igazgatás (Thordán.) Igazgató nincs.

Katonai gazdasági biztosság. (K.Fejérvártt.) Igazg. nincs.

Hadi pénztárnok (Szebenben.) Link József.

Veszteglési Igazgatóságok, Verestornyon, Tömösön, Ojtozon, Törcsváron, Bodzán, Gyimesen, Tölgyesen, Vulkányon. *)

Közhivatalbeliek 's szolgák száma ez. o. mintegy 4,800. kereken.

---

*) Sorozat, megigazitás, 's egyebek iránti figyelmeztetést 's igazitást köszönettel fogunk venni).

III. RÉSZ.

BÁNYA 'S KOHÁSZATI IPART, JOG- 'S IGAZGATÁSI ÜGYET ÉRDEKLŐ

ISMÉRETEK 'S TUDNIVALÓK TÁRA.

A.

Töredékek a' bányászat történetéből.

Az érczek használatára legelső alkalmul, csak a' történetesség szolgálhatott; 's a' mint azoknak emberi szükségekrei alkalmazása terjedt, szintazon mértekben kellett a' vágynak is ébredezni, — eredetileg alkalmasint csak természeti — termés — állapotban használt, 's érczhozó sziklák nyiladékain, vagy folyamok 's patakok mentén elszorva tanált érczanyagok fekhelyének, honnan származhattak, felfedezésére.

Itt is, mint mindenben, szükség hozta elő a' mesterséget; 's az érczek használatának története, magában foglalja a' bányászat történetét is.

Hogy az arany, ezüst és réz, sokkal régebben kezdtek használtatni, mint a' vas 's más érczek, mutatják az emberinem történeti emlékei. Brazilia feltanálásakor, az ős lakósok aranyból készült halász horgokat használtak; holott későbbi nyomozások nyilván mutatták, hogy hegyeik, vasban nem kevésbbé gazdagok

mint déli-*wales*-éi, mellyekből csak az egy ***Dowlais-Iron-Work***, $1^1/_2$ millió mázsa kész vasat termeszt évenként. Igy, mexico lakósai köztt is, semmi nyomai sem tanáltattak vas-műszerek 's szerszámok használatának, de igen az arany 's réz használatnak; mert fegyvereik rézzel rakottak — 's a' nők ékszerei aranyból készültekneк tanáltattak. Az emberinem legrégibb korából fennmaradt azon emlék darabok, fegyverek 's egyéb szerszámok, mellyeket ma a' koppenhágai muzeum őröz, igen kevés vas mellett, leggazdagabb arany 's réz használat nyomait láttatják. *) És mindez, magából a' dolog természetéből foly; mert termés állapotban, mint tudjuk, legnagyobb bővséggel az arany 's réz jőn elő; és igy, ezen érczek feldolgozása 's használatára, a' mesterség előre olly mértékben igényletbe nem vétetett, mint annak később, az érczek maga tisztaságábani előállitására, kellett igényletbe vétetni.

Mü e' töredékekben, az arany 's ezüst fogyasztását és termesztését fogjuk figyelemmel kisérni, kevés kivétellel többire csak azon adatok nyomán, mellyek a'* alatti jegyzetben idézett jeles munkából kölcsönözvék.

Mit *Abrahám* idejéből, mint meddig az emberinem történetei feljuthatnak, a' sz. könyv után tudunk, szinte csak oda jőn ki: hogy a' zsidó nép ezen törzsatytya, roppant gazdagsággal birt aranyban 's ezüstben; 's hogy azon időben az ezüst, bizonyos sulymérték szerint, vagyoningóitóul — a' kereskedésben — már használtatott, melly akkor egyébként, átalán csak cseréből állott.

---

*) Über die Production und Consumption der edlen Metalle. Aus dem Englischen C. Th. Kleinschrod. Leipzig. 1838. (Rein).

Az arany 's ezüst összehalmozásáról, sajátlag fogyasztásáról 's termesztéséről, későbbi időkből tudhatunk többet.

Királyok I. könyvében olvassuk, miként „***Salamon*** trónja, elefánt csonttal kirakva, 's legtisztább arannyal bevonva volt, 's házának minden diszedénnyei aranyból készültek; mert az ezüst becse azon időben igen csekély volt, 's a' király ez érczet olly közönségessé tevé, mint a' köveket Jeruzsálemben."

Azon aranytömeg becsét, mellyet ***Semiramis***, ***Belus*** neje és utódja, ***Diodor*** szerint a' ***Jupiter*** 's ***Juno*** világhirü szobraira forditott, ***Barthelemi*** apát 11 millio font sterlingre számitja.

Darius Hystaspes perzsa király k. e. 480-ban, szinte roppant mennyiségü arannyal 's ezüsttel birt, ***Gibbon*** és ***Rennel*** $3\ ^1/_4$ millió font sterlingre becsülik azon mennyiséget, melly ***Herodot*** szerint a' birodalom tartományaiból, aranyban 's ezüstben évenként a' királyi tárba folyt. „Az arany 's ezüst" — igy szoll Herodot — „megolvasztatván agyag tégelyekbe öntetett, mellyek aztán, ha széttörettek — az aranyat 's ezüstet tömör állapotban hagyák hátra. Szükség esetében ezen öntvényekből nagyobb—kisebb darabok letörettek, 's további használatra fordittattak."

Ugyan ezen Dárius aranypénzeket veretett, mellyek saját nevéről „***Darik***, név alatt voltak ismeretesek; 's később huzamos időig minden arany pénz ***Darik***nak neveztetett. Mivel azonban ezen pénzek csak igen kevés idegen részt tartottak, 's arannyuk legtisztább volt, lassankénti összeolvasztás által a' forgásból csaknem eltüntek. Egyik oldalukon egy nyilast ábrázoltak, és ez, ama szójátékra adott alkalmat, hogy ***Agesilaus*** azon 30,000 nyilasok (katonák) által kénszerittetett, a' többi görög állományokkali szövetség felbontására, 's Dariussali szövetkezésre, mellyek ez utóbbi által ellene küldettek.

Krözus lydiai király gazdagsága (540. k. e.) példabeszéddé vált volt. Csak azon arany 's ezüst mennyiség becse, mellyet *Herodot* 's *Diodor* szerént a' *delph*-i egyház számára ajándékozott, szinte 3 millió font sterlinget tett.

Pytheus Czeläna királya Prygiában, nagy gazdagságáról volt ismeretes; ő volt az, ki a' Görögországba rohanó *Xerxest*, Herodot szerént egész hadseregével gazdagon megvendégelvén, a' kincsei után tudakozó hatalmas kényurnak azt felelte, miként kincstára megvizsgálásakor 2,000 talentomot ezüstben 's 4 millió darius aranyot tanált, mellyeket a' nélkül elajándékozhat, hogy szorultságba esnék.

Ugy látszik, görögország szabad állományai hasonló gazdagságokkal nem birtak.

Nagy Sándor vesztegetései, a' pazar fény, melly udvarát övedzé, 's tulajdon szatrapáinak roppant gazdagságuk, alkalmasint hihetővé teszik, mit kincsei temérdekségéről a' történetirók feljegyeztek.

Szinte hihetetlenséggel páros, mit *Roma* gazdagságáról olvasunk. *Plutárch* irja, miként *Crassus* idejében, ki egykor a' nép számára 10,000 asztalt terittetett, senki gazdagnak nem tartatott, ki egész hadsereget tulajdon jövedelméből eltartani képes nem volt. Ugyan ezen Crassusnak csak mezei jószágai 1,614,583 font sterlinget értek. *Senekáról* iratik, hogy kész pénz vagyona 2,400,000 font sterlinget meghaladott. A' császárok kincsei, magas állásuk 's hatalmukkal egyarányban temérdekek voltak. *August* 32,000,000 font sterlinget örökölt. *Tibér* 21,700,000 font sterlingnyi gazdagságot hagyott hátra, és azt *Caligula* egy éven át el tudta fecsérelni. *Vespásian*, trónra jutásakor, a' birodalmi kiadásokra szükséges mennyiséget olly temérdek összegre számitotta, melly mai pénzben 322,000,000 font sterlinget fölül halad.

Ezen időkben t. i. a' föld méhéből kicsikort, roppant mennyiségü arany 's ezüst tömeg közvetlen csak igen kevés kezek közé kerülhetett, 's apró részletekben mint pénz, olly élénk forgásba, mint később, még nem jutván, kopás általi fogyasztásnak sem volt annyira kitéve. Használata is ez érznemeknek többire a' nagyok csarnokaiba szorult, 's vagy más világ rész drága termékeinek összevásárlására, erény 's hűség megingatására, fordittatott, vagy vesztegető maradék számára tétetett férre; — még számos ezerek — kik élet 's halál közti sanyaru munka közt fejték azokat napfényre — nyomorgató önkény 's megalázás vaspálczája alatt hurczolák önátkozott éltöket.

———

Ezeket előre bocsátva, nem lesz érdektelen tudnunk: honnan, hogy, 's milly útakon lehete régibb időkben olly temérdek arany 's ezüst mennyiséget összeszerezni? —, és ezen kérdés utáni vizsgálódásunk, némi töredékeket fogadni a' bányászati ipar történetéhez ugyanazon időkről is, mellyekről fennebbi adataink szólanak.

Valószinünek látszik, hogy az úgy nevezett nemes érczek legelőbb keleti *Ázsiában* 's *Aegyptomban* lettek ismeretesek.

Herodot előadja a' Dárius által meghóditott tartományok, *szatrapaságok* — kerületek — szerénti elosztását, elő az évenkénti arany 's ezüst mennyiségeket is, mellyek ezen kerületekre adóilag felrovattak. A' roppant kiterjedésü birodalom azon részére, melly *Perzsiát*, *Szibériát*, *Tatárországot*, 's mind azt, mi Dárius idejében a' *Gangesen* túl isméretes volt magában foglalta, ugyancsak Herodot szerint az egész birodalmi adó mennyiségnek egész fele volt felróva, 's valóban éppen ezen földrészek azok, mellyeken, bányászat nyomai az ős időkből most is tanáltatnak. A' *Taurus*ból

származó vizek kétségen kivül aranytartalmuak, 's ezen vizek mentén nagy kiterjedésü aranymosásnak kellett üzetni. Némelly nomád fajok az *Altai* helységeiből, maga Herodot idejében, nevezetes arany gazdagságukról voltak isméretesek. Ujabb utazók, 's ezek között *Gmelin* és *Pallas*, az *Ural* déli és keleti vonalán legrégibb bányászat nyilvános nyomaira akadtak nemcsak, sőt több ezer kohók omladékaira is, mellyekben az ércz kiolvasztatott. Ezen bányászati romok kiterjedése azt mutatja, hogy itt, ezen iparügynek igen nagy számu népség által kellett üzetni; valamint az érczerek utáni istaj és kút alaku menetek, a' tanált műszerek, 's az olvasztó kemenczék alkata 's minősége is kétségtelenné teszi, hogy az itt üzött bányászat ideje, a' történetek legrégibb korába esik. Ugy látszik, gazdagabb bányatermények magokban a' bányákban olvasztattak fel; mert egy föld alatti menet omladékai között nem csak olvasztáson átment rezet, hanem némelly olvasztási szerszámokat is tanáltak:

Az *Ural* 's *Altai* hegységei, a' mai világ aranybányászatának is legnevezetesb pontjai.

„A' *Dardánok*" igy ir Plinius „*Indiának* azon részeit lakják, mellyek aranyban leggazdagabbak, valamint a' *Seliánok* azokat, mellyek gazdag ezüst bányákat rejtenek. A' *Marcánok* földén sok arany 's ezüst bányák tanáltatnak, mellyeket az *Indusok* nagy kiterjedésben müvelnek. Maga az Indus torkolatánál két szigget fekszik, *Chryse* és *Argire*, mellyek valószinüleg arany 's ezüst bányáikról neveztettek ugy, mert nem hihető, hogy ezen szigetek egész talaja a' nevezett érczekből állana."

Aegyptom érczgazdagsága, mellyet legvirágzóbb korából mutathat, más vidékekről került azon földekre kereskedés utján; mert az aegyptomiak mezei gazdaságban 's kéz müvészetekben minden szomszédaikat, 's

ezek között némelly bányászkodó népfajokat is jóval felül haladván, igen természetes: hogy a' termesztmények 's műczikkek kölcsönös kicserélése Aegyptomot éppen azon mértékben öntötte el arannyal 's ezüsttel, mellyben földmivelési 's kézmüvészeti ipara nőttön nött. *Nubia* 's *Aethiopia* Aegyptommal szomszédos vidékei messzeterjedő bányászatot üztek, mint azt újabb utazók felfedezései nyilván kitüntetik. Réz, arany, 's később vas került ki ezen bányákból nevezetes mennyiségben.

Önkéntelen ötlenek eszünkbe ezen nyomozásoknál az Aegyptomi alkirály újabb vállalatai, messzeterjedő fövenytorlások arany tartalmát, rögtönzött bányászat által kizsákmányolni.

Mi a' bányamüvelés módját illeti, legrégibb irók elszórt bizonyitásaiból, maga a' dolog természetével megegyezőleg kiviláglik: miként eleinte csak olly érczes anyagok dolgoztattak fel, mellyek a' sziklák 's termő föld, vagy fövenytorlások közt tanáltattak. Később a' sziklák nyiladékai — mellyekben külön ásványvegyületek lerakodva tanáltatnak — mutatták az útat érczes anyagok kutatására, 's ezen munkáknál — a' vas használatának nagyobb divatba jövése előtt — meghegyesitett kovacsdarabok használtattak. Terjedelmesebb bányászat mindazonáltal csak azon időkben vehette kezdetét, mellyekben a' sziklák tömegéni áthatolásra az ugynevezett tűzi munka kezdett használtatni. Könnyebb lön ugyan ezen munka által az érczes anyagok fe'kutatása magokban az ásvány rakódásokban; de minél mélyebbre hatolt a' bányászat, annál inkább nőttek a' feltoluló viz, 's megromlott bánya-lég-okozta akadályok. Az eszközök, melyek ezen akadályok legyőzésére használtattak, nem tudatnak.

Természetes bányaoszlopok — bányaerősségek — 's falozás nyomai máig fennmaradtak.

Világitásra eleinte szurkos fák forgácsai használtattak, később az olaj, mellynek használatát *Alexandriai Kelemen* irta le. Minden bányamunkásnak külön lámpája volt, melly homlokáról mozgékony sarkon függött. Kútak helyett többire karzatok vágattak a' sziklák oldalaiba, 's a' ki bányászott érczes anyagot — szállitási erőművek nem létében — hátan hurczolták ki a' munkások, kik, mivel bányászatra rendszerint rabszolgák voltak alkalmazva, úgy is nem igen kiméltettek.

(Folytattatik.)

B.

KÖZLÉSEK,

AZ ERDÉLYI BÁNYÀSZATI JOGÜGY 'S IGAZGATÀS, KINCSTÀR ÈS BÀNYÀSZAT KÖZTTI VISZONYOSSÀGOK ISMÊRTETÉSÈRE.

I.

Párbeszéd az arany ár iránt, előadva egy harmadiktól.

Zalathnán azon nyug-padon, melly a' fő aranyváltási lak előtt nyúlik el, hova kellemes nyári estvéken tisztek 's nemtisztek barátságos beszélgetés végett szoktak összegyülni, 1841 egyik nyári estvéjén B. barátommal helyet foglalék. Csak hamar közeledni látók C. megyei táblabirót, ki mindkettőnk szives idvezlése után B. barátomat kérdé: „nem fogna-é a' közelebb tartandó Zaránd-megyei közgyülésre megjelenni?"

„„„Csoportos foglalatosságaim nem engedik. Nekünk kincstári tiszteknek minden óráink megszámlálvák, 's huzamosbb időre egyébiránt sem mozdulhatunk mindig"""" felelé B.

C. Előhozá, hogy a' gyülés követ útasitó leend, 's a' megyei követek, mint az előleges tanácskozásokból itélni lehet, magát a' bányászatot is érdeklő lényeges utasitásokkal fognak elláttatni. Szóba hozaték a' termés arany-ár ügye, — a' különbség, melly ebben, a' kincstár különös igazgatása alatt lévő — úgy nevezett *‚nagyszerü'* vagy *‚igazgatásos'* — bányák, 's a' *közrendüek* közt fenn áll, — a' jogegyenlőség, mellynek a' bányászati ipar körében uralkodni kell, 's több más egyebek, mellyeknek vitatása ma már ugy szólván mindennapivá vált. C. az egyenlő fizetés elve mellett harczolt, B. az eziránti jelen-szerkezet törvényességét védte, 's e' vitatás valóban olly érdekessé vált, hogy azt feszült figyelem nélkül nem hallgatnom lehetetlen volt. Más nap papirra tevém a' hallottakat, 's ime itt közlöm azokat, csak nem olly rendben, mint maga a' beszéd folyt.

* * *

C. ezelőtt több évekkel felszámitám, hogy a' 23 karátos arany nehezéke, — giráját 362 pforintban véve, melly tehát, mivel egy gira $53^{17}/_{19}$ nehezékből áll, kereken 54-re osztandó —, 6 pftot 42 xrt ér; a' 21 karátosé 5 pftot 21 xrt; a' 18 karátosé 5 pftot 11 xrt; a' 16 karátosé 4 pftot 36 xrt; a' 14 karátosé 4 pftot 4 xrt sat. Midőn tehát a' mostani felemelt ár mellett, — melly szerint az igazgatásos bányák arannyaiért 366 pft. $53\,^{53}/_{71}$ xr. fizettetik giránként, — a' közrendü bányák termés — szabad — aranyváltványai csak 3 pfton 42 xron váltatnak a' kincstár által nehezék szerént; lehetetlen ebben *sérelmet* nem tanálni. Mert például a' faczebájai, oláhpiáni, tresztiai, csertési, topli-

czai, bucsumi, 's vulkóji, de még a' verespataki szabad aranyok is, néhai *Fichtel* tanácsnok felszámitása szerént, *) egyet másra véve, sokkal finomabbak 15 's 14 karátosnál.

B. Mi előtt ezen aggodalomra, mert *sérelemről* mint látni fogjuk szó sem lehet, közelebbről felelhetnék; bátor vagyok önnek, érdemes táblabiró ur, csak azon kérdést tenni: *állhat-é a' kincstárnak hatalmában, kevesebb fizetés mellett kivánni bé a' szabadarany-terményeket, mint mennyit maga a' törvény meghatároz?*

C. Azt hiszem e' kérdés magában hordja a' feleletet is. A' törvénynek szentül állani kell, ellenkező törvény hozataláig minden illy viszonyosságokban.

B. *Ugy hát a' bányász gazdák sem kivánhatnak a' kincstártól többet szabadarany-váltványaikért, mint mennyit törvény határoz?*

C. *Ez egészben más kérdés; de légyen ön szives* felfejteni a' törvényhatározta ár összehasonlitását a' mostanival, miután tudjuk, hogy azóta mérték és pénz változtak tetemesen.

B. Szives örömest.

A' törvény szavai ezek: „*egy vert arany nyomónyi frisselt aranyligában lévő ki nem veretett aranyért, három (m) forintokat tartozzanak adni*“ (A. C. II. r. XVI-t. IV. cz.) Ezen 3 mf. tesz 2 rftot 30 xrt, 's mivel az 1747-diki 3 d. 8 d. 9-dik tczikkek ezen kifejezése „*erga statutum modo pretium*“ az arany árra nézve az akkor (1747-ben) fennállót állitja meg törvényesnek; *akkor* pedig egy nehezék szabad póraranyért 2 rft. 30 xr., béfogottért 2 rft. 45 xr. fizettetett, nyilvános: hogy *törvényesen* ugyan ezen ároknak lehetne most is fizettetni. És ez csakugyan magával az Aprobata fennidézett

* Minerlogische Aufsätze v. Fichtel etc. Wien. 1794.

törvényével is egyeznék, mert azon aranyliga, az az ezüsttel vegyes szabad aranyváltvány, mellynek egy aranyot nyomó arany tartalma 3 mftot ért — lehuzván tizedet 's pénzverési költséget —, kétségen kivül egy nehezéknél — melly 1 $^1/_2$ arannyal azonos — többet nem nyomott; a' szabad aranyváltványok aranybani finomsága ma is közép számitásban $^{16}/_8$ az az $^2/_3$-adnál több nem lévén. Midőn tehát a' kincstár most, egy nehezék szabad aranyért, melly még ezüstel vegyes, közrendü bányászgazdáknak 3 rftot 42 xrt. ad, — ez által valósággal többet fizet, mint törvényesen fizetni tartoznék.

C. Az Aprobáta szabályát mü nem azon értelemben vesszük, mint önnek venni tetszett; mert annak szóértelme tisztán csak az: hogy a' 3 mf. azon tiszta aranyért fizettessék, melly az egy aranyot nyomó ligában tanáltatik.

B. Szerfelett csalódnak önök ha azt hiszik; mert a' törvény ezen magyarázatából annak kellene következni: hogy a' kincstár ollyas valamiért, mi 2 mftnál 69 $^1/_2$ pénznél többet nem ért, 3 mftokat tartozott volna fizetni, vesztve tizedét 's pénzverési költségeit; a' mit feltenni képtelenség. Egy arany t. i. a' *Compilata* 37-dik edictuma szerént 4 mftot ért, ligája pedig 23 $^3/_4$ karátos volt, holott a' szabad — termés — arany, mint a' frisselt aranyligáé is, mellyben még ezüst vegyiték rejlett, 16 karátosnál finomabb, középszámitásban akkor sem lehetett; és igy az egy aranyot nyomó aranyváltvány $^{16}/_8$ az az $^2/_3$-dára (ezen aránylat szerént, 23 $^3/_4$: 4 (mf) = 16 : x) csak is 2 mf. 69 $^1/_2$ pénz jut. Nem egy aranyot nyomó aranyligáért tehát, hanem a' liga egy aranyot nyomó tiszta arany tartalmáért határoztatott volt a' 3 mft. De ez most, az 1747-diki törvény után kérdésbe úgy sem jöhet.

C. Annyi csakugyan kétségtelen, hogy a' közbá-

*

nyász távolról sem kapja meg arannyának — a' mai pagamentalis ár szerénti értekét, midőn az, az igazgatásos bányák birtokosainak, némi levonások után, telyesen kifizettetik. És ez kérdésen kivüli sérelem.

B. Sérelem, uram, csak ott lehet, hol nyilvános törvény sértetik, vagy hol valaki saját hatáskörét mások röviditésével hágja át. Önök csak méltányosságról szólhatnának, de itt az is a' kincstár mellett szóll; mert az igazgatásos bányák tulajdonosainak valamicskével több azért fizettetik, mint mennyit törvény rendel, hogy a' vállalkozók jobban rendezett bányászat folytatására ösztönöztessenek; ezt pedig, t. i. a' bányászat rendesebb üzését czélul tüzni ki, semmiből egyébből, mint nemzetgazdasági kivánatok illő méltánylatából származik.

De egyébirant is a' különbség korántsem olly nagy, mint egyelőre tetszik. Vegyék önök tekintetbe, hogy a' szabadarany-váltványok közép finomsága 16 karátot meg nem halad. Tudatik ugyanis, *) miként az 1825-től 1830-ig beváltott 's szétválasztott 15,496 gira szabad termés arany tiszta aranyban 10,454 girát, 's tiszta ezüstben 5,042 girát tartalmazott; az 1831-ben 32-ben 33-ban 34-ben 35-ben beváltott 13,486 gira szab. arany pedig tiszta aranyban 8,974 girát 's tiszta ezüstben 4,512-őt: már pedig 10,454, — 5,042-hez, és 8,974, — 4,512-hez szinte csak úgy áll, mint 16, — 8-hoz; az az 24 részben tiszta arany 16, ezüst 8. Tekintsék önök azt is, hogy, ha azon 4 pft. 36 xrból, melly ár 16 karátos arany nehezékének felel meg, tized, választási 's pénzveretési, kém 's más költségek, a' befogásra ingyen adatni szokott higany ára, 's hamisitásokból eredő károsodás czime alatt, bizonyos pcent levonatnak, a' 3 ft. 42 xr. alkalmasint meg lesz közelitve.

*) l. Erdélyi bányászat nemz. gazdasági ismértetése (Kolozsvár — Barrané és Stein. 1841) 49 's 50-dik lapjait.

C. Kételkedem, hogy midőn a' törvény a' kincstárnak tizedet ad, az aranyárból mégis minden költségek törvényszerüleg levonathatnának. Ennek nyomát az idézett törvények nem mutatják.

B. De mútatja az 1618-dik évi 7-dik tczikk 3-dik pontja, mellyben nyilván határoztatik: hogy az aranyár *„praestita jure Illustritatis regali, cusoria item et separatoria“* fizettessék ki. Már pedig b. e. ***Winkler János*** 's azt hiszem ***Biró*** és ***Mohai*** is azt tanitották, miként azon tczikkek mellyekkel az Apr. és Comp. 's azutáni törvények ellenkezőt nem rendelnek, csakugyan erejökben maradtak. Ezt kéttségbe sem lehet venni.

C. Mit mondhat ön azon *sérelemre*, hogy a' 16 karátos középtartalmon alapuló közép ár fizettetik ki például a' faczebájai 23 karátos aranyért is, vagy a' tresztiai 19 karátosért, sat. csak azért, mivel a' verespataki (például) többire csak 16 karátos finomságu? — Nem volna e' *jogszerübb*, az aranyárt vidékek szerént osztályozni, midőn tudjuk, hogy a' finomsági arány bizonyos vidékekben csaknem állandó?

B. Ez, uram, — habár mellőzzük is azt, hogy miután az 1747-diki törvény kétségen kivül tekintélyesité a' fenálló aranyárt, *sérelemről*, 's *jogszerüség* kérdéséről szó sem lehet, — megint kivihetetlen. Mert, ha minden váltványok külön kémletek alá nem vétetnek, egyik vidékből, mellynek kissebb ár felel meg, azon vidékbe özönlenének az aranyok, mellyben több fizettetik, — mi akadályozható ugy sem lehetne —; ha pedig a' váltványok kémlet alá vétetnek, ennek költségei a' fizetendő árt szállitanák leeb. De egyébként sem áll ugy a' dolog az aranyok finomsági arányárá nézve, mint néhai ***Fichtel*** tanácsnok kijelelé. Vannak t. i. ugyanazon faluhatárán is lényeges különbségek; a' verespataki bányák ad

nak néha 12 karátos aranyot is, 's termeszt faczebája, tresztia stb. olly aranyot kéttségen kivül, melly 16 karátot sem ér fel finomságában. Ha már valamelly vidék vagy falura nézve, mellyben többire magasb' tartalmu aranyok termesztetnek, középszámitásbani magasb' ár állittatnék meg; ennek az ugyanazon vidék vagy faluban termesztett kissebb tartalmu váltványokért is kikellene fizettetni, 's ki állana jót, nem fognának-e más vidékek vagy falukból is a' kissebb tartalmuak csak megint oda özönleni, az az, ugyanazon vidéki vagy falubeli bányák nevei alatt bészolgáltatni? —, 's mivel ezt akadályozni semmi mód, — ha mindjárt kémlet alá vétetnék is a' váltvány, attól a' magasb' ár megtagadható nem lehetne; mert maga ezen magasb ár is csak középszámitáson alapult. Ezáltal a' kincstár csalódnék kikerülhetlenül, midőn azon magasb' ár, melly bizonyos vidéki vagy falubeli termesztmények *praesummált* magasb' tartalma után esett magasb'ra, kéttségen kivül olly váltványokért fogna fizettetni átalán nagyobb mennyiségben, mellyeknek nagyobb része a' *praesummált* magasb' tartalmon alól van.

* * *

Tovább a' vita nem folyhatott, mert a' szokott estvéli társaság lassanként összegyülvén, egészen más tárgyak hozatának szőnyegre. Az élénk társalgásnak, mellynek nem éppen lassu moraját a' vigan szaladó *malompataka* monoton csörgése nyomá el, csak az éjjiőr' kilencz órát jelentő kelepelése vethete véget.

II.

TUDNIVALOK.

Bányák felkérése 's engedményezése iránt.

(Eredeti bányabirtok szerzés.)

1.) Ki, más bányászi vállalkozók által már törvényesen birtokba nem vett, vagy előbb fel nem kért bányák határain kivül, valamelly ásványrakódást akár előleges kutatási szabaditék mellett folytatott munkálattal, akár történetesen tanált fel, 's azt törvényesen birtokba és müvelésbe venni ohajtja, köteles ezen feltanálásróli jelentését, a' k. tartományi bányászi törvényszéknek bizonyos idő alatt, ugy nevezett *jelkö* — *Wahrzeichen* — bémutatása mellett feljelenteni, 's a' tanált ásványrakódást maga számára felkérni — *muthen.* —

2.) Ki felhagyott régi bányát akar birtokba 's müvelésbe venni, ezt megint csak a' k. t. bányászi tszéktőli felkérés utján teheti.

3.) Uj bánya felkérésében, a' bányászi jogrend 3 napi határidőt tűz ki, a' feljelentés és felkérésre; melly időnek elmulasztásával az első tanálás joga az első felkérőre száll, arra t. i. ki a' valóságos első tanálót a' felkérésben megelőzte, ha csak csalárdság 's kijátszás közbe nem jött. Meg kell azonban különböztetni, hogy mivel a' kutatási szabaditékokban, mellyeket a' k. t. bányászi tszék kiadni szokott, ezen záradék áll *„úgy mindazonáltal, hogy a' rakódást megtanálván, 's azt egy vagy két ölre hajtván* — — engedményezést — *Facultatoriat*, — kérjen a' b. tszéktől" melly utóbbi kitétel magát a' felkérést jelenti, ebből természetes azon következtetés: miként a' 3 napi határidőt talán csak azon esetre kellene áthághatlan szabályúl venni, midőn a' rakódás feltanálása történetes nem volt; másként a' kutatási szabaditék emlitett záradékánál semmi értelme sem lenne. És igy, véleményünk szerént, a' szabaditék melletti kutatással feltanált rakódásra nézve csak akkor lehetne a' 3-ad napi felkérés elmulasztása esetében, a' valóságos első tanáló tanálási jogának, az őt megelőző felkérőrei átruházását törvényszerünek tekinteni, ha a' megelőző bizonyitni tudná: hogy az első feltanáló a' feltanált rakódásoni bányamüvelést 3 na-

pig, vasár 's innepnapokon kivül félbeszakasztotta, tehát azon jogával, — mellyszerént egy vagy két ölig folytathatta a' müvelést felkérés nélkül is, — nem élt, 's a' rakódást e' szünidőben nem kérte fel. Csakugyan természetes az is, hogy mivel a' b. tszék az egész országra nézve gyakorolja ebbeli hatóságát — Abrudbánya határát, mivel ott helybéli b. tszék áll fenn, kivéve —, a' 3-ad nap, távolabb eső helységekre nézve nem a' felkérő levél beadása, hanem annak a' t. székhezi inditásáig veendő.

4.) A' felkérő levélben, a' felkérő nevének, állapotának, a' rakódás helyiségének — *localitas* —, törvényhatóság, helység, hegy megnevezése mellett, a' tanált és müvelésbe veendő rakódás átalános tartalmi minőségének, tisztán 's szabatoson bennfoglalva kell lenni; másként a' felkérő levél pótlandók pótlása végett visszautasittatik.

5.) Felkért régi bányákra nézve tudni kell: hogy ha k. kincstári igazgatás alatti bánya 14 napig törvényes haladékozáson kivül rendes müvelés nélkül hever, vagy az iránti különös tszéki engedelem nélkül csak időzési napszámokkal — ***Weilschicht*** — müveltetik; — ha továbbá kincstári igazgatás alatt nem lévő ugy nevezett közrendü bánya, (a' földészi állapotu személyekre nézve kiszabott természetes haladéki időkön tul — mellyek april. 15 dikétől majus 15-dikéig, junius 15-dikétől augustus 15-dikéig, 's september 20-kától october 20-dikáig terjednek —) törvényszéki haladékozás nélkül 4. hétig nem müveltetik, mindkét rendbeli bányák felhagyottaknak tekintetnek, 's az első felkérőnek engedményeztetnek; hacsak valamelly más társulattali egyenetlenségben közbejött törvényes bányamüvelési tiltás nem okozta a' munka-szünetet.

6.) Felkérést követi a' helyszini vizsgálat kirendelése, azon eseten kivül, midőn régi bánya kéretvén

fel, a' bányábani rakódáshoz kötés vagy falozás roskadt állapota miatt jutni nem lehet; mert ezen esetben ***kitakaritási-szabaditék*** adatik — ***Gewältigungs-Licenz,*** — a' régi birtokos az iránti figyelmeztetésének záradéka alatt. Összeütközések eseteiben a' vizsgálati kirendelés egy év után erejét veszti.

7.) A' vizsgáló biztos napidijját 's úti költségeit, királyi szolgálatbani napidijjas munkálódásokra nézve fennálló szabály szerént fizeti maga a' felkérő.

8.) Illy vizsgálatok vasár 's innepnapokon, 's a' bányászi — úgy nevezett *pán* — szünetekben, u. m. karácson, húsvét és pünkösd előtt 's után 8 napig, végh hez nem vihetők; de a' pánszünetek csak azon esetekre terjednek ki, mellyekben régi jog forog fenn.

9.) Kötelessége a' vizsgáló biztosnak: a' felkért rakódás iránya, hajlása, 's átalános ércztartalmi minőségéről, — a' tanálási jogelsőségről, 's hol régi bánya felhagyatottság — ***Auflässigkeit*** — czime alatt kéretett fel, annak valóságos felhagyatottságáról, — a' felkért rakódásnak vagy bányának a' felkért bányahatárokhozi viszonyosságáról mennyibe ez rendes mérnöki munkálat nélkül kivehető, 's hol társulati bányamüvelés czéloztatik, a' műtársulat — ***Gewenkschaft*** — köztti részvényosztásról meggyőződést szerezni magának; továbbá, a' felkérés ellen előforduló ellenmondások eseteiben — ha barátságos kibékülés, mire munkálni szinte a' biztos kötelessége, létre nem jöhet — az egyenetlenség tárgyát helyszinileg felvenni, 's a' kölcsönösön előállitott tanukat mind két fél jelen létében hit mellett kihallgatni; és mindezekről a' kiküldő b. tszéknek kimeritő véleményes tudósitást adni. Egyébiránt önként érthető: hogy a' vizsgálatnak magának minél nagyobb nyilvánossággal, az illető helység bányászi, vagy ha illyen nem lenne, tartományi előljárója, Huttmann, bányamester vagy falusbiró, 's minél számosbb szomszéd

bányabirtokosok és bányászok jelenlétében, 's szükség esetében, az egyenetlenségi tárgyról tudomással biró, nem a' felek által idézett tanuknak is kihallgatása mellett kellessék véghez vitetni.

Kettő van, mi még itt megjegyzendő.

Első az: hogy régi bányák felkérése esetében, a' fennálló utasitvány szerént a' régi birtokosokat előidézni a' biztos ugyan nem tartoznék, mert az utasitvány a' régi birtokosoknak, *ha magokat jelentik* csak kihallgatását rendelte; mindazonáltal a' régi birtokosok, mennyire kitudakolhatók, az udvari kincstártanács 1839-beli aug. 31-kén költ pótlék utasitványa szerént mindig előidéztetni is szoktak, desőt maga a' vizsgálat véghezvitele után többire egy vagy két hétig be nem adatnak a' vizsgálati tudósitások azon okból, hogy mindennek, ki a' felkért rakódás vagy bánya birtokbavételében valamelly jógsérelmet tanálna, alkalma lehessen ellenmondását megtenni, 's bizonyitásait a' biztos eleibe terjeszteni.

Második az: hogy régi bányák felkérése eseteiben, ha a' biztos a' rakódásig nem járulhatott, de azt, hogy azon bánya valósággal már egyszer engedményezve volt, tehát nem csak bitorlólag müveltetett, kétségtelen világra hozta, ugyanazon bányának — midőn csakugyan felhagyottnak tanáltatik — valóságos engedményezésére, ha pedig az eredeti engedményezés — visszavivőleg a' legközelebbi engedményezett bírtokosra — nem tudatik, csupán kitakaritási szibaditékra adhatja a' biztos véleményét.

Párokat a' vizsgálati tudósitásokból, sokszor megújitott tilalomnál fogva, a' feleknek kiadni nem lehet.

10.) Midőn az engedményezés, vagy hol ennek helye még nincs, a' kitakaritási szabaditék iránt semmi magánjogi akadály fenn nem forog, az engedmény- vagy szabaditék levelet a' b. törvényszék a' biztos tudósitása felvételekor azonnal kiadatni rendeli, és ezt semminémü ellenmondás meg nem akadályozhatja; midőn pedig bármelly okból is, akár a' biztos előtt, akár — a' tudósitás törvényszékbeni felvételéig — a' törvényszék előtt ellenmondás történt, az engedmény vagy szabaditék ki vagy nem adhatása ellenmondásos — úgy nevezett kincstári — *cameralis* — összes perfolyamtól válik függővé.

Megyjegyzendő azonban: hogy ha újbánya felkérésekor, a' biztos a' rakódás valóságos feltanálásáról meg nem győzethette magát, és egyébiránt maga a' további kutatási müvelés nincs ellenzve; — csupán a' kutatás további folytatására szokott a' felkérő utasittatni. Ha pedig régibb szomszédbirtokos teszen a' felkért rakódás vagy régi bánya engedményezése ellen ellenmondást, mivel azt saját határilletékébe esendőnek hiszi; ekkor a' tszék a' régi birtokosnak határidőt tűz ki, melly alatt határát kimérethesse, 's ha e' kimérés eredményéből kitetszend, hogy a' felkért rakódás vagy bánya az ellenmondó törvényes határ illetékébe esik, a' felkérő elszokott útasittatni. Csakugyan ez utóbbi tekintetben van némi különbség abban, vane az ellenmondó régibb szomszédnak határ már adva 's kiczövekelve vagy nincs? Ha van határ adva 's kiczövekelve, akkor az ellenmondó tartozik igen rövid mérés által, maga periratában, mellyről a' következő pontban lesz emlékezet, a' felkért tárgynak határilletékébe esését bizonyitni; ha pedig határa még nincs, akkor, a' tszék által végzéskép szorittatik határvételre, mit ha elmulaszt ellenmondása elenyészettnek vétetik. És ezen czélra, 's ezen esetben szokott a' határkimérésre bizonyos idő tüzetni ki.

11.) Az ellenmondásos bányafelkérési összes-perfolyam, mellyben t. i. a' felkérő fel — és az ellenmondó alperességet tart, csupán mindkét részről egyszeri per-

iratból áll, — mellyre a' vizsgálati tudósitás beadásakor, mindkét fél a' tszék által, hátirati rendelménykép 15 napi határidő kitüzése mellett felszóllittatik. Ezen periratok béadását követi a' törvényszék határozata 's annak kimondása, melly ellen felfolyamodásnak van helye a' hazai k. kincstártanácshoz, 's onnan az udvarihoz.

Megjegyzendők: *a.*) A' 15 nap a' hátirati rendelmény keltétől számittatik, 's ezen rendelmény kivételéről gondoskodni a' felek kötelessége. Csakugyan azon esetben, midőn a' felek valamellyike, bányásztisztséggel ellátott bányászi kerületen kivül lakik, a' felszollitó rendelmények az illető tartományi hatóság utján küldetnek át, 's illyenkor a' határidő az átadás napjától számittatik.

b.) Ha valamellyik fél, maga perirata mellett bővebb bizonyitást vagy ellenbizonyitást tenni kiván, azt a' vizsgálati biztos veszi fel. Illy utólagos bizonyitás vagy ellenbizonyitás felvételéről a' biztos egyenesen magának a' t.széknek tesz tudósitást, és ezen felvétel t.székének vétetik, 's mivel az illető ellenfél észrevételeinek méltánylatával szokott végeztetni, minden további közlés nélkül nyer birói használatot.

c.) Rövid haladék helyes okokból, az illető perirat beadására mindig engedtetik.

d.) Azon perirat, mellyet a' felkérő tesz *bizonyitónak*, az pedig, melly az ellenmondó által adatik bé *ellenbizonyitónak* neveztetik — *Weisung, Proba; Gegenweisung, Contraproba.* —

e.) Azon fél, melly maga periratát kitüzött időben bé nem adta, — az ellenfél kérésére, ha ez a' magáét külön már béadta volt, felkérésével vagy ellenmondásával rövid végzéskép elutasittatik, és ez az összes perfolyamnak véget vet.

f.) A' hazai kincstártanácshozi folyamodás beadásának, Iktató hivatali bizonyitvány általi kimutatására 2 holdnapi határidő van kiszabva; 's ha a' kimutatás ez

idő alatt bé nem adatik, a' folyamodás az ellenfél kérésére megsemmisittetvén, az illető határozás, melly ellen a' folyamodás jelentve volt maga teljes erejébe lép. Udvarhozi folyamodás határideje éppen az, melly a' nembányászi tárgyakbani folyamodásokra fenáll.

12.) A' b. tszék bányaengedményezési hatósága, eddigelé a' kénen kivül, csupán az érczekre terjed ki, minden különbség nélkül, akár fizettetik azoktól k. tized akár nem?

13.) Hely felületén okozott károk, 's a' bányászatra igényletbe vett kellékek iránt, a' föld tulajdonossával kell egyezkedni, 's ha ez nem sikerülne, az 1747-diki 2-dik tczikk szerénti kibecsülésnek van helye; miről más alkalommal. Egyébiránt minden bányászi vállalatok keletkezésénél maga a' földbirtokos előleges idvezlése megkivántatik, de a' bányászkodás jogáért 's a' bányákért magokért, mennyibe a' birtok csak földalatti, a' földbirtokosnak fizetni vagy ingyenrészvényeket adni a' vállalkozók nem tartoznak.

14.) Elévülés vagy időmulás, az engedmény nélküli bányabirtokot törvényessé soha sem teszi. Egyébiránt adás vevés, csere 's több illy utakon a' bányabirtok szintugy átszállitható másokra, mint föld — 's egyéb nem bányászati — birtoki tárgyak.

15.) Törmüvekre — *Pochwerk* — megkivántató vizhasználati pontok engedményezése iránt, mellyek szintugy felkérés tárgyai, a' perfolyam éppen az, mint bánya-felkérésnél. Felhagyottaknak vétetnek a' törmü használati pontok *általán*: ha a' már felépült törmü keréktengelyén a' vaskarikák letöredeztek, ha a' vizcsatorna 's vizvezetés összeomolva 's használatlan áll, és mindezek nem valamelly elemi vagy történetes okok, hanem húzomos használati-szünet miatt; *különösön* pedig újfelkérésü 's engedményezésü pontokra nézve: ha egy év alatt a' törmü fel nem épittetett, vagy az en-

gedmény keltétől számitva 6 hetek alatt semmi munka azon czélra nem tétetett. Törvényes haladékozás kivételt alapit.

E' szabály minden más bányászi vizmüvekre kiterjed.

C.
FIGYELMEZTETŐ.

I.

Leirása némelly, a' *bányákban előjövő ártalmas légszeszeknek*, képeztetésük okainak, 's az eszközöknek azok akadályozása, vagy kiirtása, 's a' szerencsétlenültek életre hozására. (Az 1841-diki szomolnoki, német Bányászkalendáriumból.)

1. FOJTANY.

(Azot. Stichstoff.)

a.

Előjövése, 's kiválása okai.

Szesz állapotban, a' fojtany csak azon bányákban jön elő, mellyekben holmi, az éltető léget savannyától — sauer'stoff — megfoszthatò testek tanáltatnak. Vasacs — *Eisenoxidul* — tartalmu sziklák 's ásványok, peshüdő bányavizek, állat 's növénymaradványok, főként rothadó fakötések, földalatti növényzet, égés, lélekzés, lényegesen befolynak növekedésére.

Az éltetőlég, mellyben csak 13% savány tanáltatik, szintolly viszonyban van világosság 's emberhez, mint tiszta fojtószesz.

b.

Megismerése.

A' fojtószesz megismerésének eszközei csak nemlegesek. Nem gyuladó; a' mészvizet nem zavarja meg;

szag 's iz nélküli; égés fentartására alkalmatlan; sem viz, sem savak, sem meszek által el nem enyészthető; és igy eltávolitása is csak külső eszközök által lehetséges.

Ha éltetőléggel még vegyületben van, az argánti olajlámpa égését fentartja, 's a' bányaléget csak bágyadtá teszi, kialvás előtt, reszketeg kékes láng mutatja magát, 's a' lámpabél, kialvás után is folyvást csillog. Midőn az argánti lámpa sem ég többé, akkor a' lélekzés is megakad.

Mellszorongás, rothadtság ize, feltünő bágyadtság, elgyengülés, gyakori 's szorongó lélekzés, erős izzadás és szomj, görcs, szélhüdés, tetszhalál a' következmények, mellyeket a' fojtószesz az emberi életmüre gyakorol.

c.

Eltávolitása.

A' fojtószesz képeztetésének eltávolitására, a' bányamenetek falozással ellátandók, 's a' fakötés, főként ha rothadásnak indult eltávolitandó.

A' már kiképzettet, csupán légfuvó és szivó készületekkel, természetes vagy mesterséges léghuzammal lehet eltávolitani; mellyekről tehát mindég gondoskodni kell, nehogy ezen, lélekzésre alkalmatlan szesz megtolulása által, szerencsétlenségek okoztassanak.

d.

Segély a' fuladók életrehozására.

Mivel a' fojtószesz, lélekzésre alkalmatlan, és sem viz, sem mész, sem savak által el nem enyészthető, 's más egyéb testek által sem szétbontható; igen természetes: hogy a' segélythozónak saját életbátorságára sem elég, szájját, vizben, vagy mészoldatban, vagy eczetben megáztatott kendővel kötni bé; hanem szükség, neki magának egyéb biztositó készületekkel ellátottan

jelenni meg, és igy is csak olly távolságokig hatolni egyszerre, mellyeket lélekzés nélkül áthaladhat.

Biztositó 's mentő készülettel ellátott argánti lámpa, 's zöldlősavas hamagból — *Chlorsaur-Kali* — készült gyúfák szolgálhatnak illy alkalmakkal világitóúl.

A' fuladót, oldalra fektetve, felemelt fővel 's felteszttel, azonnal szabad légre kell vinni, télben pedig olly szobába, melly csak gyengén fütetett. Ezután le kell őt vetkeztetni, testén hóval surolni, hideg vizzel fecskendeni, eczettel vagy feloldott zöldlővel mosogatni, 's miután tiszta éltetőlég vagy savany fuvatott belé, hideg viz allövettel éltetni. Ha ábrázata szederjes szint váltott, akkor vérszipók — *piocák* — alkalmazandók, 's miután életjelek mutatkoznak, málna vagy boreczet, vagy czitromlé, italul adandók.

2. SZÉNSAVAS SZESZ.

(Kohlensaur-Gas. Böser Schwaden.)

a.

Előjövése, 's képeztetése okai.

Szénsavas szesz, főként mészkő üregekben 's bányákban jön elő, mellyekben növény maradványok szeszes vagy rothadó forrásba indulnak.

Képeztetését előmozditják: égés, lélekzés, lőporrali lövés, főként fák rothadó szétbomlása, 's földalatti növényzet a' bányákban.

b.

Megismerése.

A' mészvizet téjszinre festi. Égett gyértya, ha e' szesz körébe vitetik, olly hirtelenséggel kialszik, mintha vizbe mártatott volna. Ember, e' szeszben, külsőleg levén attól övezdve, csak gyenge nyilalásokat 's éles serhab-szagot érez; de ha azt bélélekzi, a' mell összeszorulása, fülzúgás, szorongó lélekzés állanak be, 's ha

töstént nem távozik az ingerlékenység elzsibbádása után, nagy bágyadtság, szédülés, álmosság, 's tetszhalál következnek.

Midőn az űrt, mellyben tanáltatik egészben be nem tölti, többire a' legalsóbb helyet foglalja el, melly esetben a' gyértya, lefelé tartva, tösténti kialszik.

c.

Eltávolitása eszközei.

Hidegviz, mésztej, vagy hóvali befecskendés a' szénsavas szeszt elenyészthetni. Egy pint viz elenyészt egy pint szénsavat; 's egy köbláb szénsav, fél font ujjan égetett, vizben megoltott, 's mésztejjé kevert meszet kiván elenyészthetésére, de a' mellyet nem egyszerre, hanem lassan 's versenként kell a' szénsavval telt űrbe fecskendeni.

d.

Segély a' szerencsétlenültek életrehozására.

Szerencsétlenültekhez, segély hozás végett közelitni csak akkor lehet: ha a' menet, mellyen át kell hatolni, rövid 's lélekzés nélkül áthaladható; — ha a' szénsav azon űrből, hol a' segély hozandó, mésztejjel elenyésztetett, 's messzi előretartott gyértya el nem alszik; — 's ha a' segélythozó, valamelly mentő 's biztositó készülettel saját maga el van látva, 's annak kezelését tökélyesen érti is.

Világitás, mint a' fojtószesznél; 's a' szerencsétlenült kihozásában is, szinte csak azon elővigyázatok. Megjegyzendő azonban: hogy itt a' savany-befuvás leggyorsabb 's legbizonyosb' mentség. Szükség továbbá az orrot és szájűrt tollal csiklándani, — méhfűvizet, melly tiszta húgyanynyal — *Ammonium* — vegyittetett, bécsepegetni, — allövetet alkalmazni, — 's a' testet, főként a' hátgerinczen kevés húgyanynyal vegyült kámforszesszel súrolni. Savas italok, czitromlé, 's. t. illyek, itt is alkalmazhatók; de a' szeszes és hevitő italok, dohányfüst, allövet, 's hántatók, többire veszélyt hoznak.

* * * 7

Közrendü bányászoknak, nem állhat mindenkor hatalmukban, sem tehetségükben, illy szerencsétlenülések eseteiben kivánt segélyt azonnal nyujthatni; és ezen tekintetből, egyrészről, nagyobbszerü bányászatok gondnokságainak mentő és segédszerekkeli folytonos ellátása, — mellynek költségeit az illető közrendü bányászgazdák 's bányaműtársulatok, kölcsönös biztositási egyletben könnyen hordozhatnák, — másrészről, a' bányászati, nállunk csaknem egészben elhanyagolt rendészet azon ágának, melly a' bányaépitészetbeni bátorság fentartását tárgyazza, nagyobb kiterjedésbeni sikeresitése, válnak szükségesekké.

II.

Ásványkeresési-Kutatási- Vállalkozásokról (*Schürfung*)
(Anleitung zum Schürfen v. Mohs Wien. Gerold. 1838.)

Mit kelljen ásványkeresés — kutatás — alatt, a' bányászi szorgalom körében érteni, mútatja maga a' szóértelme. A' Kutatás t. i. nem egyéb, mint használható ásványrakódások — *Mineralien Lagerstätte* — felkeresése még ki nem nyitottt hegyekben, vagy azoknak, kinyitott hegyek 's bányákbani utánnyomozása. Mivel pedig csak olly ásványrakódások felkeresése vagy utánnyomozása állhat a' bányászgazda érdekében, mellyek a' további munkát 's müvelést megérdemlik; ez okból a' kutatási isméretek nevezetesb' részeül, az ásványrakódások műrevalóságának megitélése tűnik fel.

Szándékunk ezen rovat alatt, a' czimben megnevezett jeles munkából, mellyet már maga az iró neve is eléggé ajánl —, 's másokból is, a' szükségeseket, néhol saját, igénytelen észrevételeinkkel, időnként közölni; szükségesnek tartjuk mindazonáltal ebbeli közléseinket az *ásványrakódások műrevalósága* lényeges kérdésével kezdeni meg, azon okból főként: mert vannak, mint látni

fogjuk, a' rakódások műrevalóságára befolyó némelly körülmények, mellyek iránt annak, ki kutatási vállalkozásokhoz erőteljesen akar fogni, már előre tisztában kell lennie.

* * *

Legelső, mi valamelly ásványrakódás műrevalóságának megitélésében tekintetbe veendő, *magok az ásványok*, mellyek a' rakódásban előjönnek — lerakvák —, tulajdonképpen azoknak értekük, vagy *beltartalmuk* érczekben vagy más anyagokban. A' beltartalom némellykor maga az illető ásvány mivoltából, közvetlen 's külsőleg is megitélhető, némellykor nem. Szükség tehát, arról, külömbféle útakoni kémletek — *Gehaltsprobe* — által szerezni meggyőződést.

Második, a' használható *ásványok mennyisége*, mellynek a' beltartalmi becscsel megforditott arányunak, azaz, annál nagyobbnak kell lenni, minél kissebb emez: mellőzve némelly más körülményeket, mellyek egyébiránt a' rakódás műrevalóságának megitélésére befolyhatnak.

Harmadik, a' használható ásványok feloszlása maga a' rakódás tömegében. Vannak t. i. rakódások, mellyek gazdag érczvegyeket — *Erze* — nevezetes mennyiségben adnak, de ezek a' rakódás tömegében, — mellyben előjönnek —, annyira elszorvák, hogy becsük, a' kifejtési, szállitási, 's más bánya és feldolgozási költségeket koránt sem éri fel. Hol az ebbeli megitélésben, melly rendszerént nincs is különös nehézségekkel összesze kötve, némi kétség fenmaradna, 's egyébünneni tapasztalat sem adhatna kivánt világot, ott csak nagyban elintézendő kisérletek által szerezhetni, a' műrevalóság felől, bizonyosb' meggyőződést.

Negyedik, olly *ásványok jelenléte* maga, a' rakódásban, mellyek a' termesztendő ásványok használatát akadályozzák vagy nehezittik, mennyibe t. i. vagy a' kiválasztást 's feldolgozást teszik bajossá 's költségessé, vagy a' kihúzott ásványanyag mivoltára gyakorolnak káros be-

*

folyást. Legtöbb esetekben, isméretesek az eszközök, ezen nehézségek elhárintására. A' műrevalóság megitélésében nem lehet tekintet nélkül hagyni, hogy és menynyibe lehessen magunkat olly eszközökre bizni? — Kőszénágyások, — mellyekben sok, az ide 's tova elszort Kéneg — *Kies* — többek köztt például szolgálhatnak.

Ötödik, a' *rakódás vastagsága*, melly több, alább előadandó tekintetekben érdemel különös figyelmet. Kőszénágyás, mellynek vastagsága egy lábnál nem nagyobb, habár maga a' szén legjobbminőségü is, csak különösen kedvező körülmények köztt lehet műreváló. Olly ásványér ellenben, melly igen nagy vastagsága 's érczvegyei szegénysége mellett költséges müvelést kiván, kissebb vastagság mellett tán kevesebb nehézséggel lenne müvelhető. Egyébiránt önként érthető, miként igen nagy vastagság, kevésbé okozhat aggodalmat, mint igen csekély; mert az első ellen vannak eszközök, azt több esetekben minél kevésbé alkalmatlanná tenni, de a' második ellen, eszközök, mellyek azt pótolnák, nincsenek.

Hatodik, az érczvegyközegek — *Erzmittel* — nagysága, 's feloszlása a' rakódáson. Ha egyik érczvegyközektől a' másikig, nem másként, mint a' bányamező nagy részének több helyekeni keresztülvágása, vagy ereszkedők hajtása által juthatni; ugy amazoknak, ha csak kiterjedésük a' sulyegyent helyre nem üti, igen gazdagoknak kell lenniök, hogy a' költségek visszaforduljanak, kőszénágyás, melly egyébiránti előkelő vastagsága mellett, több és nagyobb meddő kőzegeket tartalmaz, vagy gyakor elnyomul, bajosan foghat nyereséges müvelést adni.

Hetedik, a' megitélendő rakódásnak, *más, nem műrevalókkali összetanálkozása*, mellyek által amaz, saját mivoltában szenved változást, vagy megszakittatik, vagy elvetődik. Ha az illy esetek igen gyakoriak, miről valóban sok is a' példa, — azok a' rakódás műrevalóságát nem csak nagyon csökkentik, sőt azt egészben

műre nem valóvá is tehetik. Gyakor átvonuló kőmegmenetek — *Gesteingänge* — kőszénsziklákban, sokszor hoznak olly eseteket elő; 's ekkor alig marad egyéb hátra, mint azon előfeltétben, hogy ama kőmegmenetek a' gyepig kivágnak, azoknak fekvéséről, külső felületi nyomozások által, lehető bizonyosságot szerezni, 's a' tájakát, mellyekben hasonló jelenetek, nagy mennyiségben mutatkoznak, kerülni.

Nyolczadik, a' rakódás mellékkömegének — *Nebengestein* — mivolta, szilárdság 's állandóság tekintetében. Keskeny érmenet — melly közép szilárdságu szikla kömegben — *Gebirgsgestein* —, egyébiránti mivolta szerént haszonnal lenne müvelhető, a' mellékkőmeg igen nagy szilárdsága által egészben műre nem valóvá válhat. Ellenben, valamelly sziklának csekély mivolti állandósága, vagy, a' mi ugyanazt teszi, igen nagy változatossága, minden egyéb hasznokat elnyelhet, mellyek a' rakódás müvelése által másként nyerendők lettek volna.

Kilenczedik, a' *sziklának vizfogyatkozása*, melly t. i. legnemesb rakódás müvelését is legyőzhetlenül akadályozhatja. Szükség tehát — hol ez akadálytól tartani lehet, — szemesen körülnézni, valyon annak eltávolitása lehettséges e, vagy nem? annálfogva

Tizedszer, az illető táj felületi viszonyai is mindég tekintetbe veendők, 's szoros meggyőződés szerzendő: vallyon istajok 's kútak alkalmazhatók, — erővizre szert tenni lehet e, —'s annak összegyüjtésére tók épithetők e? Más egyéb tekintetben is igen fontos a' felület mivoltának ismerése. Gondoskodni kell útakról, ösvenyekről, halmazok 's épületekre megkivántató helyekről, röviden mindenről, miből jövőre haszon vagy kár háromolhat. Főleg tekintetbe veendő, a' nyomozás 's megitélés alá vett rakódás fekvése, maga a' szikla magasságához képest; mert a' sziklák határt haladó magasságával, nőnek a' nehézségek 's akadályok is néha egyarányban. —

Tizenegyedszer, szem elől soha sem tévesztendők azon *kellékek*, mellyeket a' bányászat igényletbe vesz. Ezeknek legnevezetesb' részét, a' bányakötésekre, erőművek épitésére, 's szénégetésre megkivántató fanémük, 's az épületkövek teszik. Egyébiránt tekintetbe veendők: az élelem némük piaczi árai, a' munkabér, felügyelet könnyü vagy nehézsége, kohók, gyárok, 's más a' bányatermékek feldolgozásával foglalkodó intézetek közel vagy távolléte, 's igen sok más egyebek, miket itt elősorolni nem lehet. Csakugyan

Tizenkettedszer, megjegyzendő még: miként valamelly ásványrakódás, melly önmagára műre nem valónak tanáltatik, műrevalónak nyilatkozandó akkor, ha belőlle olly anyagok és szerek kifejthetők, mellyek másutti bánya 's kohó űzésre mulhatlanok, 's más útakon meg nem szerezhetők. Legközönségesb' ezen eset a' kőszénágyásoknál. Ha mindjárt a' szén rosz minőségü, az ágyás nem elegendő vastagságu, 's a' müvelés költséges is, mind a' mellett, műrevalóvá válik a' rakódás tösténT, mihelyt az, mit belőlle kifejtünk nem nélkülözhető. (Igy az arany ezüst kohászatnál, hol az olvasztási menet elősegitésére kénegek mulhatlanok, sok olly kénegbányák válnak haszonhajtókká, mellyek egyébiránt, azon mulhatlanság nem létében, csak veszteséggel lennének müvelhetők.)

Ide tartozik, a' munkási személyzet kézügyességi 's műértelmi állapota. Ha derék kővágók, ügyes bányaácsok, szerszám készitők, 's erőművészek, jó tör- és mosmüvesek, 's kitanult felügyelők nem hiányoznak, igen sok lesz felvállalható, mihez egyébként bajosan lehetett volna fogni, Ezen emberek szakmüveltségi állapota, valamelly rakódás műrevalóságának megitélésében, igen lényeges körülmény. Az ujabb bányatan sokakat foglal magában, mik a' rakódás viszonylagos nemesitéséhez járulhatnak, de még eddig vagy nem, vagy csak kevésbé vétettek tekintetbe.

* * *

A' koszorus irónak érdemei, az ásványtan philosophus lélekkeli rendszeresitésén, 's önállásu tudománynya emelésén kivül, melly tekintetben europai hirt 's méltánylatot viva ki magának, abban is feltünők; hogy miután az osztrák birodalom bányavidékeit, nem csak keresztül útazta, mint ezt minden nyom nélkül számosan teszik, hanem bányászati 's földtani szemlélődéseiben, a' tudomány roppant előrugtatására valóban fel is használta, több nevezetes férjfiak lelkében is felköltötte a' vágyat, a' tudományok ezen ágában előhaladni. Gróf Stadiont 1808-ban magyar 's erdélyországba követte, bányászati utazásaiban. Gróf Breunerrel — mostani bányászatügyi udvari kincstári tanácsnokkal, 1817-ben Freiberget, hajdani tanuló helyét, 1818-ban pedig a' Cornwallisi nevezetes bányászatokat látogatta meg. Angolhonbani legméltányosb fogadtatását, *Jameson "Manual of Mineralogy"*, nevü iratban bizonyitja. Az 1839-dik év őszhava sirba szállitá e' ritka derékségü férjfiut, 's átadá nevét a' dicsőség rendithetlen pantheonának.

Jelen munkájának párdarabjául tekinthető Tunner értekezése az érczkutatásról.* Az értekezés ismértetője, Mohs ezen munkáját ki nem elégitőnek tartja, 's azt hiszi; hogy az, tudományos érczkutatónak, geognostának, geognosiából igen keveset, 's a' kutatás gyagorlati részéből igen sokat, — ellenben, gyakorlati kutatónak, gyakorlatból igen keveset, 's geognosiai elméletekből igen sokat ad.

III.

Aranykihuzás a' kénegekből — *Kies* — **.)

(Boussingault után 10,544, 1829-beli Kincstári szám alatt.)

Némely délámérikai bányászatoknál, a' kénegek aranytartalmának kihúzására, olly kedvező sikerrel al-

* l: Berg und hüttenmännische Zeitung (Leipzig) 1843. 4-tes St. etc; és: „Die steiermärk — ständische Lehranstalt zu Vorderuberg. I. Jahrg. S. 153 ff."

**.) *Kénvas* — Schwefeleisen —, és sajátlag ennek azon faja, melly

kalmaztatik a' mosómüi feldolgozás, hogy az altal sem higanyitást — *Amalgamatio* —, sem olvasztást nem érdemlö érczvegyek is haszonnal feldolgozhatókká válnak.

A' kénegekben foglalt arany kihuzására legegyszerübb mód: a' kénegeket pörkölés által vasaggá — *Eisenoxid* — változtatni, 's az igy nyert pörkölt tömeget igen finommá örölni; mi megtörténvén, a' felmosás olly könnyen véghez megy, hogy annak segedelmével, legkissebb, egyébiránt rendes kisérlet által tüzben fel sem fedezhető aranytartalmat is ki lehet tüntetni.

Egyébiránt maga a' pörkölés legkissebb nehézséggel sincs egybekötve. Veresizzásu hévségben t. i. a' kén azonnal lángra lobban, 's a' láng eltünése után megmaradt tömeg darab ideig cseresznyeveres szinét megtartja. Ezen tömeget szakadatlan keverni kell, hogy mindenkor ujabb és ujabb felület képeződjék, mire a' tömeg szine mind inkább sötétre változván, a' munkálat azonnal bévégzettnek tekintendő, mihelyt az alkénsav szaga nem érezhető, 's maga a' tömeg, magasb' hévmérséklete daczára is elhamvadottnak látszik. Ha a' pörkölés jol vezettetett, a' vasgálicznak nyoma sem marad, 's a' kéneg egészben vasaggá változott; a' veszteség pedig, ha a' kéneg jol kitisztálva volt, mintegy 32 — 35 századra rug. Az igy nyert vasag, melly tehát az eredeti tömegnél már sokkal kevesebbet nyom, akármelly lisztelő malmon, igen könnyen legfinomabb lisztté örölhető.

Finom lisztté örölt, aranytartalmu vasagból, az arany minden nehézség nélkül kifejlik; mivel a' vasagliszt, vizben olly tökélyesen feloldható, hogy a' mosatás czélját már csak az által is el lehet érni, ha példá-

kénkénegnek — Schwefelkies — neveztetik. = Fer. sulfuri (H), gemeiner Schwk (Wr), heraedrischer Eisenkies (M). Markasit, Goldkies, stb. A' *Kénréztöl* főként abban különbözik, hogy ennél sokkal keményebb, és tüzet ad.

ul a' vasagliszt egy mozsárban bármilly kevés vizzel összerázatik; mert ezen kezelés által a' vasag nagyobb része már feloldatván, a' tiszta arany, apró vasag szemek vegyületében, — mellyek netalán tökélyesen meg nem őrlődtek, — azonnal szabadon marad.

Az aranynak higanyitás általi kiválasztása azon idegen részektől, mellyekkel a' mosómüi kezelés alatt netalán vegyületben maradt, különösön czélirányos akkor, mikor az arany igen finom por állapotban maradt hátra.

Kénegeknél, az aranynak, nem annyira mennyiségét, mint inkább jelenlétét kell mindenek előtt tudnunk; mert ha egyszer az arany jelenlétéről megvagyunk győződve, akkor már magának a' feldolgozásnak érdemessége sem szenvedhet többé kétséget.

Az arany jelenlétének megtudására, végy 40 — 50 szemert — *Gran* — az illető kénegből, 's miután azt megpörkölted, tedd a' nyert tömegecskét 5 — 6 hüvelyk hosszaságu, 's mintegy $^3/_4$ hüv. szélességü üvegcsőbe; tölts rá vizet, 's rázd vigyázva fel; és kevés percz mulva látni fogod az aranyot a' cső fenekén tisztán kivehetőleg, *ha kéneged aranytartalmu volt.*

A' kénegek nagybani feldolgozására, lehetne a' pörkölést kandallókban — *Flammofen* — éppen ugy véghez vinni, mint azon érczvegyeknél, mellyek, higanyitás végett, konyhasóval elegy pörköltetnek. Csakugyan a' halmazokbani pörkölés, mintegy 5,000 mázsányi részletekben, sokkal kevesebb költséggel mehet véghez.

Őrlésre, közönséges lisztelő malmakat is lehetne alkalmazni, maga a' mosómüi munka pedig, 3—4, emeletesen egymás felibe helyzett mosópadokon véghezvihető; az aranynak idegen részektőli kiválasztására, mint mondók, a' higanyitás levén legalkalmasb'.

* * *

Hogy Erdély hegyei, kénegekben igen is gazdagok, kétséget nem szenved. A' torjai kénbányák századok-

kal ez előtt kitünő virágzásban voltak; 's ma is mind-azon vidékekben, mellyekben aranyezüst, réz, vagy vas-bányászat üzetik, tömérdek a' kéneg-erek száma. Mivel azonban, az aranyot tartó kénegek, mint aranytartalmu váltványok, csak akkor váltatnak bé a' k. kohóknál, ha aranytartalmuk, bizonyos minimumig felrug, de egyébiránt ezen esetben is, néha maga a' kohókhozi szállitás költségei jóval felül haladnák a' nyerendő hasznot; és ezen okoknál fogva számtalan kéneg bányák hevernek müveletlen, —mert azon mennyiség, melly sajátkép az ezüstösarany felfogására, pótszer gyanánt váltatik bé a' k. kohóknál, aránylag csak igen csekély; látható: milly nagy haszonnal lehetne a' fenirt feldolgozási modort, *főként kén-termesztéssel egyesitve*, honi bányászatunkban, kivált erdőkben bővölködő helyeken, például a' székely föld felső-vidékein, mellyeknek erdőit a' hamuzsir-főzés sajnálatoson *pusztitja naponként*, — kellő alkalmázásba venni. —

D.

TUDNIVALÓK, 'S ÁLLOMÁNYI ADATOK,

a' honi bányászat ügyében. *)

I.

KIRÁLYI VÁLTÁSI KERÜLETÉK.

1.

Szabadarany váltásra.

Szabadarany váltásra, ez országban, következő királyi váltási állomások léteznek: ***Zalathnai*** főaranyváltói állomás; ***abrudbányai***, ***brádi***, ***topánfalvi***, ***csertési***, ***aljárai***, ***oláhpiáni*** alaranyváltások.

Megjegyzendők: *a.*) Egyik kerületben termesztett szabad aranynak, más kerületbeni béváltása, kivévén Oláhpiánt, hova csak az odavaló mosott arany beváltható, nem tilalmas; mivel a' váltási állomások, inkább csak a' bányász gazdák könnyebbségére állittattak fel.

b.) K. kincstári igazgatás alatti, ugy nevezett ***directios*** bányáktól, a' termesztett szabad aranyok, csak a' zalathnai k. főaranyváltásnál váltatnak bé.

c.) Mosott arany porúl, a' hegyi béfogva, azaz higanyitva, és kiégetve váltatik bé.

d.) A' munkálati felügyelet 's váltásra nézve, régebben külön vajdaság alatt volt, ugy nevezett ujparaszt aranymosó-társulatok — csapatok —, 1832-ben a' k. aranyváltási állomásokhoz osztattak, a' következő renddel: 1-ső 's 2-dik társulat a' ***zalathnai*** főaranyváltáshoz; 3-dik hunyad, 6-dik alsó-fejérvmegyében 's szászváros székben a' ***csertési*** alaranyváltáshoz; 4-dik fogaras vidékén 's szeben székben, 5-dik megygyes székben 's küküllővmegyében, 7-dik brassó vidékén 's nagysink székben, 8-dik szászsebes, szerdahely 's szeben székekben, 's alsó-fejérvmegyében az ***oláhpiánihoz;*** 9-dik zaránd 's hunyadvmegyékben a' ***brádihoz;*** 10-dik 's 11-dik thorda 's alsó-fejérben, a' thoroczkói most ***aljáraihoz;*** 12-dik belső-szolnokban 's beszterce vidékén a' ***radnai*** bányanagyi hivatalhoz.

e.) Váltási napok hetenként, minden aranyváltó hivatalnál, az illető héti vásárok napjaira esnek. Zalathnán szombat, abrudbányán hétfő, brádon csötörtök, topánfalván szombat sat.

2.

Elhasznált arany 's ezüst edények 's minden más aranyezüst némük, a' k. kincstár által, Károlyfejérvártt a' pénzverő háznál váltatnak bé.

*) Ezen czim alatt időnként, az erdélyi bánya 's kohóművállalatok leirását is szándékozunk adni, de eddigelé illy nemü közlésekkel nem szerencsélteténk. Reméljük, e' hiány jövendőre pótolva lesz.

3.

Kohó váltásra.

Erdélyben négy k. kohók állanak fen, *zalathnán, offenbányán, csertésen, 's radnán*, mellyekhez, a' k. váltásba kerülendő bányatermények— kohóváltványok—, olvasztási feldolgozás végett bészolgáltandók.

A' zalathnai egész bányakerület, 's az abrudbányai és körösbányai kerületek zalathnához közelebb eső része a' *zalathnai kohókhoz*, — az offenbányai kerület, 's a' verespataki bányászat az *offenbányaiakhoz*,— a' nagyági kerület, 's a' körösbányainak nagyobb része a' *csertésiekhez*, — a' bényesi kir. és társulati bányászat pedig a' *radnaiakhoz* vannak utasitva, azon elvből, hogy minden bánya a' legközelebb eső kohókhoz szolgáltathassa terményeit. Csakugyan, a' nagyági és offenbányai földanyos — *Tellur* — bányatermények, az ugy nevezett gazdagok, valamint a' fogaras és brassó vidéki, 's székely földi bányák terményei is kizárólag csak a' zalathnai kohókhoz szolgáltandók.

Az illető bánya termények bészolgáltatására, bizonyos napok, holdnapok szerént szoktak, egy egész évre előre kitüzetni, 's az igy meghatározott váltási-rend minden kohóknál köztudomásra kifüggesztve áll.

A' *csik szentdomokosi* kir. és társulati bányászat, maga bányaterményeit, saját kohóiban olvasztja.

II.

KIRÁLYI VÁLTÁSI ÁR-SZABÁLY 'S TÉRITÉS.

Elöleges tudnivaló. Az arany tartalom arany, a' töredék, 's minden egyéb ércztartalom, ezüst pénznemekben fizettetik ki, még pedig, az ugy nevezett közrendü bányák szabad-arany váltványain kivül, előleges tüzi kisérlet utáni értek kivetés szerént, levonván a' levonandókat.

1.

Szabad-aranyváltás.

Ez, kétfelé oszlik; *hegyi* és *mosott* arany-váltásra.

a.) A' *hegyi aranyra* nézve megint kétféle árszabály áll fen.

A' kincstári igazgatás alatt levő bányák aranynyai valóságos beltartalom szerént fizettetnek, melly a' zalathnai k. kémhivatal által fejtetik ki. Áll pedig ezen fizetés, minden gira tiszta aranytól 366 p. forintokban 's $53^{53}/_{71}$ xrokban; a' tiszta ezüsttől 24. p.forintokban.

Levonások: tized 's pénzveretési — és választási — költségek.

Kincstári igazgatás alatt nem levő, közrendü bányák aranynyaiért, mellyek termés állapotban, ezüst belvegyitékkel együtt méretnek bé, fizet a' kincstár, minden előleges tüzi kisérlet nélkül, — hacsak ezt a' váltvány gyanus volta magával nem hozza —, minden nehezék után 3 pftot 42 xrt. Béfogásra, maga a' váltás alkalmával, higanyt a' kincstár ad; 's az ugyanakkori kiégetés is a' kincstár költségén történik magok a' bészolgáltatók által.

b.) A' *mosottarany*-váltásra nézve 3 féle árszabály áll fen; 's a' béváltás itt is nehezék szerénti. Az óláhpiániért, átalános magasb' finomsága miatt fizettetik 4 pengf. 40 xr.; az ujparasztokeért 3 pf. 30 xr.; minden másokeért 3 f. 42 xr.

2.

Elhasznált arany 's ezüst némük a' k. pénzverőháznál, beltartalom szerént, éppen ugy fizettetnek, mint 1. alatt a' kincstári igazgatás alatti bányák váltványairól mondatott, azon különbséggel: hogy itt tized nem vonatik le, mivel az illy portékákról feltétetik, hogy eredetben, már megtizedelt anyagból készültek.

3.

Kohó váltás.

A.

Érecz-ár.

Arany girája 366 pf. $53^{53}/_{71}$ xr. ***Ezüst*** girája 24 pf. ***Higány*** mázsája 200 pf. ***Réz*** mázsája 34 pf. 20 xr. ***Ólom*** fontja, 28 fontos egy egy mázsa bányaterményre számitott beltartalomtól, 35 fontig, 3 p.xr.

36-tól 45 fontig, fontja $3^3/_4$ p.xr.
46 „ 55 „ „ $4^1/_4$ „
56 „ 100 „ „ $4^1/_4$ „

Megjegyzendő: 1.) Arany 's ezüstnél 5%, réznél 3%, mint *tüzapadék*, az ércz árából levonatik. 2.) Rezet tartó bányatermények, ha ezeknek mázsája, $1^2/_4$ fontot nem tartalmaz, bé nem váltatnak.

B.

Árszámitás.

Mindenek előtt tudnivaló: hogy a' k. kohóváltás, a' higany-váltást ide nem értve, 4 felé oszlik, u. m. *aranyezüst* váltásra, *aranyezüstös ólom* váltásra, *aranyezüstös-réz* váltásra, s csupa *réz* váltásra.

Abból, mi a' béváltott bányatermények ércztartalmának egész árából, a' tüzapadék levonásával fenmarad, még a' következő czimek alatti költségek szoktak levonatni, 's illetőleg, a' kincstár számára bétudatni, u. m:

A. *Az aranyezüst váltásnál.*

1.) ***Olvasztási költség,*** mázsa (száraz suly) számra, az 1836 óta ideiglen fenálló díjszabály szerént; mellynél fogva, azon bányatermények, mellyeknek aranyezüst tartalmuk árából, ha kénvadók — *lechgiebig* — 37 peng.xr., ha pedig nem kénvadók, 1 pf. 8 xr. olvasztási költség, 's ezen felül kém és pénzveretési költségek, 's tized ki nem telnek, kohóváltásra érdemetleneknek, az az, ezen váltásban semmit érőknek tartandók.

Ezen dijszabály szerént, legkisebb olvasztási költség mázsánként, midőn t. i. egy mázsa bányatermény 2 pftot az aranyezüst tartalom árában felér, — a' kénvadókra nézve 37 pxr., nem kénvadókra nézve 1 pf. 8 xr.; legnagyobb pedig megint mázsánként, — midőn t. i. egy mázsa bányatermény 15 pftot az aranyezüst tartalom árában felér, — a' kénvadókra nézve 2 pf. 32 xr., nem kénvadókra nézve 2 pf. 40 xr.

15 ftos tartalmon felül, minden kénvadási különböztetés nélkül, legkissebb olvasztási költség 2 pf. 45 xr., midőn egy mázsában 16 pftos aranyezüst tartalom van; legnagyobb pedig 3 pf. 16 xr. mázsánként, midőn egy mázsa 24 pftot 's annál is többet tart aranyezüstben.

2.) ***Kémköltség***; még pedig: egy *aranyezüstrei* tüzi kémletért 18 peng.xr.; egy *aranyválasztási* kémletért három fokozat szerént, u. m. 4 latos aranytartalomig egy egy aranyválasztásért 1 f. 9 xr, 4-től 8 latig 46 xr., 8-tól legmagasb' aranytartalomig 23 xr; egy *kénv kémletért* 18 xr.

3.) ***Pénzveretési — pénzverőházi — költségek;*** u. m. Választási költség minden gira arany ezüsttől 30. xr.; 's pénzverési költség, arany tartalomtól $^1/_2$ %, ezüst tartalomtól $1^1/_2$ %.

4.) *Tized.*

B.) *Aranyezüstös ólomváltásnál.*

Olvasztási költség nem fizettetik; 's miután az ólomrai kémletért 21 xr, az aranyezüst kémletért pedig a' rendes kémköltségek — A. 2. — levonattak, az aranyezüstbeni beltartalom árából csupán a' pénzverőházi költségek esnek el — A. 3—.

C.) *Aranyezüstös rézváltásnál.*

Levonatnak, 1.) a' *tiszta réz árából*: *a*) $^1/_{17}$-ed tized helyett; *b*) réz előállitási költség, minden mázsa tiszta réztől 2 ft. 52 xr.; *c*) 21 xr. kémköltség, minden kémletért.

2.) *az arany és ezüst árából*: *a.*) olvasztási költség a' következő díjszabály szerént;

Osztályi rend-szám.	aranyez. ár. mázsán-ként.	kénvadókért mázsánként fizetendő	nem kénvadókért mázsánként fizetendő
	ft.	xr.	xr.
1	2	30	60
2	3	37	68
3	4	45	75
4	5	55	83
5	6	62	92
6	7	71	100
7	8	80	108
8	9	89	116
9	10	98	124
10	11	107	130
11	12	116	136
12	13	125	142
13	14	134	148
14	15	143	154

Osztályi rend-szám.	aranyez. ár. mázsán-ként	Kénvadási különbség nélkül mázsánként
	ft.	xr.
15	16	160
16	17	165
17	18	170
18	19	175
19	20 21	180
20	22 23 24	185
21	24 fton tul	190

b.) Kémköltség — ₰ 2 —; *c.*) pénzverőházi költség — ₰ 3 —; *d.*) tized.

D. *Rézváltásnál.*

Levonatnak a' tiszta réz árrából: *a*) tizedfejében $^1/_{17}$-ed; *b.*) nyersolvasztási költség, minden béváltott mázsától 13 $^1/_4$ xr, 's további olvasztás és tisztálási költségek a' tiszta réz minden mázsájától 3 f. 21 xr.

* * *

Higany tartalmu bányatermények — czinnabor — egész Erdélyből, csak a' zalathnai kohóknál váltatnak bé, 's égettetnek ki. Levonások: *a.*) tized; *b.*) egy kemenczébeni égetésért, melly 60 nyiláson egyszerre 2 mázsa higanyt csepegtet, 4. f.

Kénegek, mellyek csak mint pót-szer az ezüstös-arany felfogására váltatnak bé, a' következőleg osztályozvák. Egy mázsaért fizettetik, ha 50 font kénvet ad, 50-től 52 fontos tartalomig, 21 xr; 53 fontos tartal. mon felül pedig, *még* minden fonttól $^1/_4$ xr.

Megjegyzendő: 1.) A' kénegváltás folytonossága függ a' k. kohók abbeli szükségeitől. 2.) Magánvállalati kéntermesztésből a' kincstárt tized illeti.

III.
BÁNYÁSZI SULYMÉRTÉKEK.
ARANYEZÜST VEGYÜLET.

A.
Közmértékek.

1 mázsa = 100 font, = 3,200 lat, = 12,800 könt., = 51,000 pénz - *den.* -
1 font = 2 gira, = 32 lat, = 128 könt., = 512 pénz.
1 gira = 16 lat, = 64 könt., = 256 pénz, = 288 szemer.
1 lat, = 4 könt., = 16 pénz = 18 szemer.
1 könt., = 4 pénz, = 4 1/2 szemer.

B.
Nehezék — piseta — mérték.

1. nehezékben *) van 10 pénz nehezék mértékben, 's $1\,{}^{3}/_{4}$ könt. köz mértékben; 1 girában van $53\,{}^{17}/_{19}$ nehezék, tehát egy fontban $107\,{}^{15}/_{19}$.

C.
Aranyfinomság.

Az aranyot tisztán, vagy más anyaggal vegyületben tartalmazó tömeg, 24 részre osztottnak képzeltetik; annálfogva, az egészben tiszta arany 24 karátosnak, — mellyben pedig 23 rész arany, 's egy rész idegen vegyiték van, 23 karátosnak mondatik és igy tovább. A' karátok 12 szemerre oszlanak, töredékes jelentéseül az arany finomságnak.

D.
Ezüst finomság.

Az ezüst finomság lat szerént fejeztetik ki; és igy, egészben tiszta ezüst 16 latosnak, — mellyben pedig csak 1 rész idegen vegyiték van, 15 latosnak mondatik, és tovább.

E.
Aranyezüst vegyitéki egyenletek.

1-ső Eset. Midőn valamelly aranytömeg kissebb finomságra szállitandó, $\left(\frac{a-c}{c}\right) m = x$. Ezen egyenletben, a a' tömeg finomságát teszi karátokban; c azon finomságot mellyre a' tömeget le akarjuk szállitani; m a' finomságban leszállitandó tömeg sulyát gira mértékben; x a hozzáolvasztandó elegyiték sulyát, melly kerestetik.

P. o. 45 gira 23 karátos aranyot akarnál ezüst vagy réz vegyitékkel 20 karátosra szállitani; *kérdés:* mennyit kelljen ezüstből vagy rézből hozzá olvasztani? Az egyenlet lesz: $\left(\frac{23-20}{20}\right) 45 = x = 6\ {}^{3}/_{4}$ gira.

*) A' nehezék régibb időkben 1 1/2 vert aranyot nyomott.

2-dik Eset. Midőn valamelly arany tömeg nagyobb finomságra emelendő; $\left(\frac{c-a}{b-c}\right) m = x$. Ezen egyenletben. b a' hozzá olvasztandó tiszta arany finomságát teszi $= 24$.

3-dik Eset. Midőn két rendbeli arany tömeget kell összeolvasztani, bizonyos finomságnak bizonyos sulymennyiségbeni előállitására, de a' mellyeknek egyikök sem felel meg a' finomságnak, mellyben azon mennyiség éppen feldolgozandó; $\left(\frac{a-c}{a-b}\right) m = x$. Ha tudva van, mennyi szükséges az egyikből, a' másik önként kiadja magát.

IV.
ÁLLOMÁNYI ADATOK.

1.
ÉRCZTERMESZTÉS
1842-ben.

A.
Szabadarany.

Több évi kimutatások csalhatlanul mutatják, miszerént a' szabadarany-váltványok tiszta aranytartalma, alkalmasint két annyinál több, mint a' kohó-váltványok tiszta aranytartalma szokott lenni. Továbbá kétséget nem szenvedő tapasztalat az is, hogy a' szabadarany-váltványok ezüst tartalma, csak félannyi, mint az aranytartalom. Mivel tehát 1842-ben mint látni fogjuk, a' kohóváltványok aranytartalma 1,236 gira azaz 618 font volt, felvehető, hogy a' bévváltott *szabadaranyok aranytartalma* 2,472 girát felért, és igy ezen aranyváltványok ezüsttartalma lesz 1,236 gira; azaz: bé kellett váltatni szabadaranyban 3,708 girának, melly az arany és ezüsttartalom pénzbeni felszámitása szerént, tészen (az aranyot csak 366 ftjával, az ezüstöt 24 ftjával számitva) . . . . . 934,416 pftot.

B.

Arany, ezüst, réz, ólomtermesztés — K. Kolóváltási. —

Beváltva	Váltványok száraz sulya		B e n n ö k												Pénzértek, levonások nélkül.	
			arany			ezüst			réz			ólom				
	mázsa	font	gira	lat	könt	gira	lat	könt	mázsa	font		mázsa	font		pft.	xr.
Zalathnán	11,868.	55¾	720	1	—	1,473	—	1	5	91¼		310	59		287,829	37
Cserésen	20,590.	51¾	205	2	3	1,302	13	3	20	96¾		781	4		106,250	32
Offenb.	29,067.	40	311	9	1	1,608	2	2	148	26		1,129	36		164,186	42
Együtt	61,526.	47	1,236	13	—	4,389	—	2	175	14		2,220	99		558,266	51

Ezekben a' radnai váltás is.

C.

Higany.

A' zalathnai kohóknál kiégetett czinnabor adott 27 mázsa 74 font higanyt, mellynek pénzérteke levonások nélkül 5,548 pft. — xr.

D.

Réz.

— k. kohóváltáson kivül. —

Csik Szentdomokoson termesztett 's kiolvasztott rézpénzértéke, 49—50 ftjával . 58,760 „

A. volt . . . . 934,416 „

B. „ . . . . 558,266 „

Arany, ezüst, réz, ólom, higany, *Összesen* 1,556,990 „

E.

Vas.

Vajda-hunyad	termesztett	mintegy	17,000	mázsát.
Thoroczkó	—	—	8,500	„
Zalasd	—	—	2,200	„
Hatszesel	—	—	1,200	„

Vastermesztés mindegyütt 28,900 mázsa.

* * *

Ha visszapillantunk régibb adatainkra, mellyek szerént 1825-től kezdve 1830-ig, tehát 6 év alatt, az arany, ezüst, réz, ólom, 's higany termesztés mindössze 6,532,029 pftot tett; látható lesz, hogy ez összegnek hatodát — melly azon 6 év alatt, 1 évre csik 1,088,671 pftot, 11 év lefolyta után, az 1842-iki termesztés csaknem felével multa felül. Az érczek azóta felemelt árai, a' különbséget távulról sem egyenlitik ki.

2.
NEVEZETESB' BÁNYÁK JÖVEDELMEZÉSE*)
1842-ben.

Nagyági k. és magántársulati arany ezüst bánya adott
jövedelmet . . . . 187,110 pftot,
költött . . . . . 151,808 pftot;

felesleg . . . . . 35,302 pf. — x.

Topliczai Abraham bánya (arany ezüst.)
jövedelmezett . . . 6,154 pftot.
költségezett . . . . 1,844 „

felesleg . . . . . 4,310 „

Csertési Reginabánya (ar. ez.)
jövedelmezett . . . 11,306 pftot.
költségezett . . . . 3,041 „

felesleg . . . . . 8,265 „

Offenbanyai Ferenczbánya (ar. ez.)
jövedelmezett . . . 23,755 pftot.
költségezett . . . . 18,262 „

felesleg . . . . . 5,493 „

Offenbányai Borbálabánya (ar. ez.)
jövedelmezett . . . 13,457 pftot.
költségezett . . . . 9,595 „

felesleg . . . . . 3,862 „

Boiczai k. és társulati (ar. ez.) bánya.
jövedelmezett . . . 29,370 pftot.
költségezett . . . . 27,147 „

felesleg . . . . . 2,223 „

Rudai 12 Apostolbánya (ar. ez.)
jövedelmezett . . . 70,206 pftot.
költségezett . . . . 47,534 „

felesleg . . . . . 22,672 „

*) Értetnek a' kir. kincstári igazgatás alattiak.

Vulkoji P.Pálbánya (ar. ez.)
jövedelmezett . . . 12,652 pftot.
költségezett . . . . 9,883 „

felesleg . . . . . 2,269 pf.

Cs. Szentdomokosi rézbánya
jövedelmezett . . . 58,760 pftot.
költségezett . . . . 49,685 „

felesleg . . . . . 9,075 „

Mindössze, ezen 9 bányászatnál:
jövedelem (nagyággal) 412,770 pft.
költség . (nagyággal) 318,799 „

felesleg dto . . . . 93,971 „

3.
ADÓILAG ÖSSZEIRT, KIVÁLTSÁGOS BÁNYÁSZI SZEMÉLYZET.
1842-ben.

Alsó jejér vmegyében.

Zalathna	672.
Preszáka, Fenes, Galacz, Petrozsán	60.
Bucsum	756.
Abrudbánya	651.
Verespatak	693.
Abrudfalva	420.
Korna	273.
Kerpenyes	242.
Muska	32.
Topánfalva 's a' szomszédfaluk	249.
Offenbánya	519.
	4,567.

Zaránd vmegyében.

Felvácza	19.	
Riska	46.	
Czebe	135.	
Karács	85.	
Kazanesd	7.	
Körösbánya	22.	
Zdrapcz, Fellunkoj, Kurety, Czereczel, Pogyel, Bukuresd, Kristsor, Ruda, Brád	252.	
Boicza, 's némelly közellevő faluk	504.	
Dupepiátra, Sztanizsa, Bucsesd	82.	
		1,152.

Hunyad vmegyében.

Nagyág	693.	
Csertés-Hondol	462.	
Fűzes	132.	
Magura	118.	
Almási járás	567.	
V. Hunyad 's vidéke	850.	
		2,822.

Torda vmegyében.

Rodna	216.	
Szolcsva 's vidéke	210.	
Toroczkó	460.	
Lupsa	27.	
		913.

Aranyos székben.

Várfalva 's vidéke	195.	
		195.

Csik székben.

Szentdomokos	215.	
Sárogág	16.	
		231.

Szászsebes székben.

Oláhpián	225.	
		225.

Szászváros székben.

Sebeshely sat.	305.	305.
1.) *Összes-szám*		10,410.
2.) *Adóilag össze nem irt személyzet*, de a' melly magok a' bányász helységekben, élelmét alkalmasint a' bányászatból 's ahoz tartozó munkákból keresi, a' fennebbi összegnek körülbelől $^1/_3$-át teszi		3,471
Együtt		13,881.
3. Nők, gyermekek, cselédek, ezen személyzethez, csak 3 annyira számitva		41,643.
		55,524.
4.) Az ezen személyzetet, élet szükségeivel ellátó kereskedők, mezei gazdák, kézművesek száma, magokban a' bányász és legközelebbi helységekben, az irt összegnek $^1/_{10}$-ét feléri	5,552.	
5.) Nők, gyermekek, cselédek, ezen személyzethez, 4 annyira számitva	22,208.	
		27,760.
6.) Körül 's távolabb vidéki kereskedők, mezei gazdák 's t. e' félék száma, kik a' bányász helységekkel, állandóbb kereskedési összeköttetésben állanak, 's ezeknek házi személyzetök, a' csak most feljegyzett összeg harmadával számitva		9,253
Lesz, a' *bányászatból közvetve, 's közvetlen élő lelkek száma*		92,537.

4.

1842-ben KIADOTT KUTATÁSI SZABADITÉKOK.

Alsó fejér vmegyében.

1.) ***Zalathna*** határán.

„ Fácza Dumbrévi la Vurvu „ nevü helyre 1
„ Hoanka Dumbrévi „ „ „ 1
„ Dumbráva la Jáz, ketze válya Aringeli „ . „ „ 1
„ Bebuja la kolcz „ . „ „ 1
„ Dimbó „ . . . „ „ 1
„ Dumbráva szubt Bája Mokenyestyilor „ . „ „ 1

2.) ***Bucsum*** határán.

„ Kobonye „ . . „ „ 1
„ Petrisoara „ . . „ „ 1
„ Konczu Zmeuris „ . „ „ 1
„ Vurvu Korebü „ . „ „ 1
„ Fácza Frászenuluj la Csertés „ „ 1
„ Vurvu Konczuluj din szusz de Hoanka Lupestyilor „ „ „ 1
„ Izbite in pereu Krutsi „ „ „ 1
„ Fraszen la Csertés, gye ketze Abruzel „ . „ „ 1
„ Csertés „ . . „ „ 1
„ Trinkonyelilor szubt Pola Fraszenuluj „ . „ „ 1
„ Korabie „ . . „ „ 1
„ Pereu Krutsi „ . „ „ 1

3.) ***Offenbánya*** határán.

„ Gura Feredeuluj „ „ „ 1

Zaránd vmegyében.

4.) ***Bukuresd*** határán.

„ Fácza Frunzilor „ . . . 1

5.) ***Pogyel*** határán.

„ Gyalu Korniczeli „ nevü helyen 1

6.) ***Örmingye*** határán.

„ Gyalu Blidáruluj „ . . 1

7.) ***Tresztia*** határán.

„ Lélia nevü helyen . . . 1

8.) ***Kristsor*** határán.

Sztenia n. helyen . . . 1

9.) ***Sztanizsa*** határán.

„ Gyalu Unguruluj la Fácza Kakezi „ 1

Hunyad vmegyében.

10.) ***Voja*** határán.

„ Pereu Beji szubt Gyalu Buhi „ 2

11.) ***Nagyalmás*** határán .

„ Podu Hanesuluj „ . . 1
„ Gyalu Unguruluj „ . . 1
„ la Tyiva „ 1

12.) ***Kisalmás*** határán.

„ Csicsera „ 1
„ Koszta Beszericsi „ . . 1

13.) ***Porcura*** határán.

„ Gyalu Krutsi „ . . . 1

14.) ***Tekerő*** határán.

„ Fericsel „ 1

Kolozs vmegyében.

15.) ***Retyicze*** határán.

„ Válya Zsinzsinyészi „ . . 1

Torda vmegyében.

16.) ***Kisbánya*** határán.

Vádpataka, Gyibuj völgyére . 1

Udvarhely székben.

17.) ***Lövéte*** határán.

Vészmart n. helyre . . . 1
Özeresztő „ „ 1

Gyergyó székben.

18.) *Visszaszerzett havasok* határán.
„ Fácza Borászuluj „ , . . . 1

Fogaras vidékén.

19.) *F. Szombat* határán.
„ Nemája „ n. helyen . . . 1

Mindössze 40

Megjegyzendők: a) A' tanált érczerek beltartalmára, ingyen vitetnek véghez a' kisérletek, a' zalathnai k. kohóhivatalnál; de az ezen úton kifejtendő tartalom, a' váltási ártéritésben tekintélyi erővel nem bir, 's csupán a' vállalkozók maguk irányzására szolgál.

b) Okszerü bányamüvelés elintézésében, a' rendes kincstári igazgatás megnyeréseig is, a' tartományi k. bányamérnök ád utasitást, ki e' czélra kincstári költségen tartozik kiszállani, ha azt a' vállalkozók kivánják.

5.

1842-ben ADOMÁNYOZOTT BÁNYÁK. *)

Alsó-fejér vmegyében.

1.) *Zalathna* határán.
„ Dumbráva„ helyen, *Borbála* védnév alatt, *higanyra* . . . 1
„ Gyalu Féczi roczi „ *Sz.háromság* vn. 1
„ Bráza la Ploptyis „ *Miklós* vn. 1

2.) *Bucsum* határán.
„ Gyalu Bei albe „ *Mária. György. k. János* . . . 3
„ Vulkoj Korábia „ *40 Szentek* vn. 1

*) Abrudbánya 's Verespatak határát ide nem értve.

Zaránd vmegyében.

3.) *Kristsor* határán.
„ Válcarszuluj „ *Hubanek* név alatt, a' *k. kincstárnak* . . 1

4.) *Herczegán* határán.
„ Magura „ *Miklós. Pál, Irma.* 3

5.) *Tresztia* határán.
„ Dumbráva „ *Demeter* vn. . 1

Hunyad vmegyében.

6.) *Glód* határán.
„ Gyob „ nevü helyen, *Ferdinánd, Gáspár Menyhárt 's Boldizsár* véd nevek alatt, *Cselanyra — Mangan* — 2

7.) *Gsertés* határán.
„ Koránda „ *Demeter* vn. . , 1

8.) *Füzes* határán.
„ Piczigus „ nevü helyen, *Jakab* vn. alatt, a' *k. kincstárnak* . 1

9.) *Kisalmás* határán.
„ Virva Mori „ *Erzsébeth* vn. 1

Kolozs vmegyében.

10.) *Hidegszamos* határán.
„ Válya száka „ *István* vn. . 1

Udvarhely székben.

11.) *Lövéte* határán.
„ Bányaösveny „ *Szentkereszt* vn. *vasra* 1

Gyergyó székben.

12.) *Holló* határán.
„ Fácza Borászuluj „ *Oskár, Victoria, István* vn. *ólomra* . . 3

Fogaras vidékén.

13.) ***F. Szombat*** határán.
„Nemája„ *János és Helena* vn. *ólomra* 1.
14.) ***Zernest*** határán.
„Guravoj„ *Márton* vn. *ólomra* . . 1.
15.) ***Sárkaicza*** határán.
„Sárkaicza„ *Konstántin és Helena* vn. *ólomra* . . . . . 1.

Brassó vidékén.

16.) ***Brassó határán.***
Csiga hegyen, *Alajos* vn. *vasra* . . 1.

mindössze 26.

J. Hol nyilván megnevezve nincs, aranyezüst, 's réz vagy ólom vegyületü aranyezüst, a' termesztés tárgya.

6.

1842-ben ADOMÁNYOZOTT VIZHASZNÁLATI PONTOK, TÖRMÜVEKRE.

Alsófejér vmegyében.

1.) ***Zalathna*** határán.
az ompolyra, Podisor n. helyen . . 1.
a' propényi tó alatt, 6 nyilra . . . 1.
2.) ***Bucsum*** határán.
a' Válya Nyegrilészire . . . . . 2.
3.) ***Kerpenyes*** határán.
a' Válya Virtopulujra, 6. 6. nyilra . 2.
„Gátu Iszpeszenyilor„ vizére 6 nyilra 1.
4.) ***Abrudfalva*** határán.
Keczina és Szelistye patakokra, 6. és 9 nyilra . . . . . 2.
5.) ***Ponor*** határán.
a' Válya kákulujra — szubt Leurgy — 1.

Zaránd vmegyében.

6.) ***Krecsunesd*** határán.
Kájan-patakára 1

Hunyad vmegyében.

7.) ***Csertés*** határán.
törmüvek vizére . . . . . 2.

Torda vmegyében.

8.) ***Kákova 's Ivánfalva*** közt.
Vádpatakára . . . . . 1.

Kolozs vmegyében.

9.) ***Hidegszamos*** határán.
Szamos vizére . . . . . 1.

Fogaras vidékén.

10.) ***F. Szombat*** határán.
Roncsa és Nemája hegyek közt, Borszabája patakára, 6 nyilra . . . 1.

mindössze . 16.

J. Nyilak száma csak ott szokott megállittatni, hol a' viz használati pont iránt egyenetlenség keletkezett, vagy a' megállitás önként kéretik.

7.

MÜVELÉSBEN LEVŐ BÁNYÁK 'S FELDOLGOZÁSI MÜVEK FELSZÁMITÁSA.

1.) Bányák.

a.) Kincstári igazgatás alatt levő ugy nevezett, nagyobbszerü bányák száma, mellyekről a' tartományi bá-

nyászi törvényszéknél rendes birtokkönyv vitetik 47.

b.) Nem igazgatás alatti közrendü bányák, de a' mellyek birtókossainak lajstromai a' tartományi bányászi törvényszékhez béküldettek 103

c.) Közrendü bányák, mellyek birtokossainak lajstromai bé küldve nincsenek, és pedig:

Bucsum határán mintegy . . . 150.
Abrudbánya, *Verespatak* határán mintegy . . . . . 250.
Zalathna-dumbrávai — czinnabor, *Nagy és kisalmási* ar.e, *Tekeröi* ar.e, réz és kéneg, *Sztanizsai* ar.e, *Muneseli* ólom, *Pojána-moruluji*, *Ujsinki*, *Holbáchi*, *Zernesti* ólom. *Lövetei*, *Thoroczkói* vas, 's. tb' más bányák száma mintegy . 350 750.

Összes szám . . . . 900.

2.) *Feldolgozási müvek.*

Törő 's mosómüvek, kohók, hámorok s. t. e. f. száma a' bányák összes számát nevezetes arányban felül múlja, midőn némelly műtársulatak 4—5 törmüvek birtokában is vannak, 's csak igen kevés az olly bányák száma — Abrudbánya 's Verespatakon kivül, — mellyekhez egy egy törmü is ne tartoznék; annálfogva nem hibázunk, ha a' munkálatban levő *feldolgozási müvek számát* 1,500-ra számitjuk.*)

3.) Lesz tehát a' müvelésben levő *bányák 's feldolgozasi müvek összesszáma ez országban* mintegy 2400.

* * *

Ha már, a' bányászi személyzet összes számát melly adóilag összeirva tanáltátik —, tehát kereken 1000-et, 2400zal

* 1836ban, csak a' bucsum volgyében munkáló törmüvek száma 552 volt.

elosztunk, jönni fog, minden megkülönböztetés nélkül, egy egy bányaműbirtokra kereken 4. kiváltságos személy. Ezen szám, „tekintve, egyfelől azt, — hogy a' bányatermesztmények tiszta ércztartalmából a' kincstárnak tized fizettetik, és igy a' bányászgazdák, valóságos adót fizetnek némi kiváltságaikért, — másfelől azt, — hogy a' bérmunkási személyzet alkalmasint azok sorába tartozik, kikre nézve a' bányászi ipar elkerülhetlenség bélyegét viseli, tekintve végezetre azt is, hogy a' bányászi törvényhatóság minden költségeit maga az ércztizedet vevő kincstár, tehát közvetve a' bányászi személyzet hordozza„ — szerfelettinek csakugyan nem tetszhetik.

8.

TÖRVÉNYSZÉKI STATISTIKA.

I.

A' tartományi k. bányászi törvényszéknél, 1842-ben tárgyaltattak:

1.) Bánya 's törmüi-vizpont adományozása, 's bányahatár kiadása iránti ügyekben, összes, ugy nevezett kincstári eljárás utján előfordult béadatok, számszerént 981.
2.) Szóbeli perek . . . . . 15.
3.) Egyszerü panaszok 's kérlevelek . . . . 712.
4.) Tudósitó feliratok a' k. kincstártanácshoz . 181.
5.) Időszaki béadatok . . . . . 34.
6.) Felsőbb helyekről lejutott folyamodások . 84.
7.) Irásbeli perek, és pedig,
eldöjtve . . . . 82.
eldöjtetlen . . . 12.
felebb vittek . . 16.
. . 110.
8.) Egyéb hivatali béadatok . . . . . 56.

mindössze . . . . 2,173.

II.

Büntető perek 1837-ben 1838-ban 's 1839-ben ellát-

tattak ugyancsak a' tart. k. bányászi törv. széknél, szám-szerént . . . . . 52.
(Ezek közt bányászi tolvajságért 27.)
1840-ben 1841-ben 1842-ben . . . . . 34.
(Ezek közt bányászi tolvajságért) 13.)

mindössze 6 év alatt 40 . . . 86.

E.

ERDÉLYI, KINCSTÁRI IGAZGATÁS ALATTI BÁNYÁK

BIRTOK-KÖNYVE.

1843. MÁJUS UTOLJÁNNI ÁLLAPOTBAN.

I.

ZALATHNAI KERÜLET.

1.) *Dumbrávai Demeter bánya* (czinnabor.)

Mütársak:

Lukács Thodor Simon	100	részvény.
Háportoni maradékok	16	„
Dobra Sándor mar.	8	„
Sláfkovics testvérek	4	„
	128	„

2.) *Vulkóji Laur. Mária bánya* (ar. ez.)

Mütársak:

Grünwald Antal mar.	24	részv.
Melczer maradékok	12	„
Kalmár „	10	„
Reinbold Ignácz	10	„
Henni Ferencz mar.	8	„

Háportoni mar.	8	részvény.
Aáron Sándor mar.	8	„
Albert György	6	„
Pál András mar.	5	„
Dávid Thodor mar.	5	„
Záknófi Antonia	4	„
Lukács Gergely Lukács	8	„
Orbán Antal	2	„
Ujvári Ádám	2	„
Borsai született Szabó Veronika . .	4	„
Dobokai „ Borsai Veronika . . .	4	„
Téglási „ „ Aloyzia . . .	4	„
Sláfkovics István	4	„
	128	„

3.) *Vulkóji Mihály bánya* (ar. ez.)

Bruckenthal Zsofia bárónő	$7^1/_9$	részv.
„ Johanna „	$7^1/_9$	„
Kráy bárónő	24	„
Vécsey Agoston gróf	10	„
Chamare grófnő	10	„
Kun László gróf	$1^7/_9$	„
Sláfkovics István	57	„
Bruckenthal Mihály báró	11	„
	128	„

4.) *Vulkóji Péter Pál bánya* (ar. ez.)

Bruckenthal Zsofia bárónő	$12^8/_9$	részv.
„ Johanna „	$12^8/_9$	„
Kráy grófnő	28	„
Vécsey Ágoston gróf	14	„
Kun László gróf	$3^2/_9$	„
Sláfkovics István	39	„
	*	

Pataki Daniel	$2^4/_{10}$	részv.
Mauks maradékok	$1^6/_{10}$	„
	128	„

5.) *Vulkóji nep. János bánya.* (ar. ez.)

Reinbold Ignácz	6	részv.
Szentpéteri János mar.	8	„
Sláfkovics István	114	„
	128	„

6.) *Botesi Jakab 's Anna b.* (ar. ez.)

Leo Anna	10	részv.
Lukács Thodor Simon	10	„
Wieland Therezia	8	„
Ötves Jakab	6	„
Záknofi Antal	6	„
Daniel Erzsébet	6	„
Daniel Antal	4	„
Daniel Mária	4	„
David Thodor mar.	4	„
Novák Simon	4	„
Wieden	2	„
Pap Konstantin	4	„
Mailand Samuel	3	„
Binkova Venczel	3	„
Bradacs Károly	3	„
Bradacs Sámuel	3	„
Plésch Károly	3	„
Angermayer György	$2^1/_2$	„
Hensel Fer. mar.	$2^1/_2$	„
O'Donel grófnő	2	„
Saurau gróf	2	„
Lázár Elek	2	„
Manicatti Sofron	2	„

Plésch Katalin	2	részvény.
Stemmer György	$1^1/_2$	„
Lukács Daniel	1	„
Másvilági Izsák és Péter	1	„
Bécsi özvegyek egylete	1	„
Brenner Daniel	$^1/_2$	„
Konrád József	7	„
Tövissi Gergely	10	„
Orbán Antal	8	„
	128	„

7.) *Bucsumi Ó György b.* (ar. ez. réz.)

Bruckenthal József báró	12	részv.
Angermayer György	11	„
Izekucz Antal	16	„
Toth Antal	8	„
Virágnő	11	„
Hollónő	6	„
Tartler János mar.	4	„
Heydendorf András	4	„
Dávid Thódor mar.	$5^2/_3$	„
Kenderesi Mária	$4^4/_{15}$	„
Kosotán Mária	3	„
Jámbor Rozalia	3	„
Baumann Károly	$1^1/_3$	„
Bogdánfi Kristóf	1	„
Vizkeleti Dorottya	1	„
Daniel Mária	1	„
Zelenkay Anna	$^4/_{15}$	„
Kuncz Erzsébet	$^4/_{15}$	„
Szentpéteri János mar.	$^8/_{15}$	„
Zsombori Anna	$20^2/_3$	„
	128	„

8.) *Faczebájai Laur. Mária b.* (ar. ez.)

Grünwald Antal mar.	16	részvény.
Reinbold Ignácz	12	„
Lukács Thódor Simon	21	„
Heinrich Ferd. mar.	10	„
Lukács Gergely Lukács	10	„
Baumann Károly mar.	9 2/4	„
Pecher Francziska	8	„
Simoni Károly	8	„
Rébay Károly mar.	7	„
Borsai maradékok	6 2/4	„
Chamare grófnő, 's Vécsey Ágoston gróf	6	„
Winkler Károly	6	„
Hippmann József	6	„
Vogt maradékok	6	„
Izekucz csődtömeg	6	„
Graf János	6	„
Kagerbauer mar.	4	„
Wittmann Daniel mar.	4	„
Novák Simon	6	„
Ötves Jakab	6	„
Kopacz György	4	„
Schlauf Venczel	3	„
Wilhelmb mar.	2 1/4	„
Lázár Albert	2	„
Steer Antal	2	„
Thurnfeld Venczel	2	„
Sláfkovics mar.	2	„
Márton Dániel	2	„
Szikora János	2	„
Zelenkay Anna	2	„
Leó Anna mar.	2	„
Kápdebónő	2	„
Lőrincz Pál	24	„

Konrád József	8	részvény.
Mayer Károly. *Zállagbirtokos* Nikolási Károly	3/4	„
Sláfkovics István	24	„
Koch Ignácz	1	„
Hrobonyi Ludmilla	2	„
Orbán Antal	9	„
	256	„

9.) *Fericseli naziánzi Gergely b.* (ar. ez.)

Teleky Grófnő	16	részvény.
Baricz János	21	„
Baumberg kisassz.	8	„
Kalmár Borbála	6	„
Zink	6	„
Eissmann József	6	„
Matócsi mar.	6	„
Hainke özvegy Vodjánszkinő	5	„
Schlauf Sebestyén mar.	4	„
Karaszek József mar.	4	„
Moruvek Norbert	4	„
Sláfkovics István	42	„
	128	„

II.

NAGYÁGI KERÜLET.

10.) *Nagyági földany- 's ar. ez-bánya.*

— kir. 's társulati —

CS. K. URALKODÓ HÁZ	16	részvény.
K. Kincstár	32	„
Alstern Antal *Zállagbirtokos* Willczek gróf	8	„
Basseli Aloyzia grófnő	6	„
Montag Pál	2	„
Born Ferencz mar.	8	„
Schmiedburg József báró	4	„
Kohler született Born Antonia bárónő mar.	3 1/7	„

dela Motte gróf . . . . . 8 részvény.
Wratizlaw gróf . . . . . 2 „
Pribilla József . . . . . 2 „
Sardagna József báró . . . . . 16 „
Ferrari Angyal gróf . . . . . 16 „
Favetti Lajos gróf . . . . . 1 „
Favetti Kajetán mar. . . . . 1 „
Gail János . . . . . 6/7 „
Bereczkó Ferencz báró jogán B. Ferd. b.
's nővére Auersperg grófnő . . 2/3 „
„ József jogán Grimpel Therezia 2/3 „
„ Lajos „ . . . . . 2/3 „
128. „

11.) *Hajtói Péterbánya* (ar. ez.)

K. Kincstár . . . . . 128 „

12.) *Csertési Leopoldbánya* (ar. ez.)

K. Kincstár . . . . . 128 részvény.

13.) *Csertési Mária segitts! b.* (ar. ez.)

Pipos Lázár . . . . . 128 részvény.

14.) *Csertési Regina bánya* (ar. ez.)

Pipos Lázár . . . . . 64 részvény.
Pipos Péter . . . . . 64 „
128 „

15.) *Fűzesi Sz. 3-ság bánya* (ar. ez.)

Senden Lajos báró . . . . . 4 részvény.
Moldován Demeter ifj. . . . . 2 „
K. Kincstár . . . . . 122 „
128 „

16.) *Fűzesi Borbála b.* (ar. ez.)

Velicska Demeter . . . . . 120 részvény.
Léderer Anna született Wildburg bárónő 4 „
Léderer Ludovica „ „ „ 4 „
128 „

17.) *Fűzesi szent György b.* (ar. ez.)

Debreczeni Jakab . . . . . 128 részvény.

18.) *Fűzesi Mála Mária Victoria b.* (ar. ez.)

Demeter Moldován ifj. . . . . 128 részvény.

19.) *Topliczai Abrahám b.* (ar. ez.)

Pipos Lázár . . . . . 128 „

20.) *Topliczai Péter Pál b.* (ar. ez.)

Pipos Lázar . . . . . 128 részvény.

21.) *Topliczai János bánya* (ar. ez.)

Pipos Lázár . . . . . 123 5/6 részv.
K. Kincstár . . . . . 1 1/2 „
„ „ . . . . . 2 2/3 „
128 „

22.) *Topliczai Loboda és György b.* (ar. ez.)

K. Kincstár . . . . . 128 részvény.

23.) *Porkurai Sz. 3-ságbánya* (ar. ez.)

Schmidt Fédor . . . . . 64 részvény.
Lehrman Antal . . . . . 64 „
128 „

Kiesett a' K. Kincstár igazgatása alól.

III.

KÖRÖSBÁNYAI KERÜLET.

24.) *Czebei király bánya* (ar. ez.)

Kir. Kincstár . . . . . 128 részvény.

25.) *Rudai 12 apostol bánya* (ar. ez.)

Toldalagi Ferencz gróf . . . . . 72 részvény.
Teleki grófok, 's Bruckenthal Mihály báró 56 „
128 „

26.) *Zdraholczi ev. János b.* (ar. ez.)

Batternay Imre mar. . . . . 228 részvény.

27.) *Felső Lunkoji 3 király b.* (ar. ez.)

Batternay Imre ifj. (most id.) . . . . 112 részv.

Dozsa Farkas	14	részvény.
Gáti Demeter	2	„
	128	„

28.) *Váleárszuluji Gergely b.* (ar ez.)

K. Kincstár	128	részvény.

29.) *Váleárszuluji János b.* (ar ez.)

Botta János	28	részvény.
Spátes Konstantin	28	„
Mákra János	28	„
Mocz János	28	„
Knöpfler mar.	4	„
Pálfy Leop. Károly Ferd. grófok	4	„
Nádasdy Leopold gróf	4	„
Csár Antal	4	„
	128	„

30.) *Váleárszuluji Márton b.* (ar. ez.)

Bárbu, született Biluska Czeczilia	128	részvény.

31.) *Gaineli Simon és Judás b.* (ar.ez.)

Petkó Lázár	78	részvény.
Maureli Anna	5	„
Bruckenthal József báró	4	„
Lichtenstein Antonia herczegnő	2	„
Hajos Krisztina grófnő	1	„
Társulati közös részvények	38	„
	128	„

32.) *Boiczai ugy nevezett főbánya* (ar. ez.)

Petkó Lázár	$39\frac{1}{3}$	részv.
Moldován Demeter id.	$39\frac{1}{3}$	„
Moldován Péter	$39\frac{1}{3}$	„
K. Kincstár	10	„
	128	„

33.) *Válemikai Daniel b.* (ar ez.)

Eissler Ferencz mar.	128	részvény.

34.) *Szvregyeli László b.* (ar. ez.)

Herczeg János	$42\frac{2}{3}$	részv.
Vipf János	$85\frac{1}{3}$	„
	128	„

35.) *Szvregyeli Katalin b.* (ar. ez.)

Moldován Demeter ifj.	118	részvény.
K. Kincstár	10	„
	128	„

36.) *Drájkai Ferencz b.* (ar. ez.)

Behr József	64	„
Zborai Miklós	64	„
	128	„

37.) *Tresztiai Ferencz 's Anna b.* egyesülve *„György lovag“ öröklő istájjal* (ar. ez.)

Vass György gróf mar.	128	„
Haszonbérlője Moldován Demeter (ifj.)		

38.) *Dolyai II. József b.* (ar. ez. réz.)

K. Kincstár	80	„
Nagyhalmágyi uradalom — *ingyen részvényes*	4	„
Társulati	44	„
	128	„

IV.

OFFENBÁNYAI KERÜLET.

39.) *Offenbányai Borbála b.* (ar. ez.)

Angermayer György	22	„
Patrubán Márton	12	„
Pataki Daniel	6	„
Mauks mar.	4	„
Korosi János	7	„
Dipp Máxin	5	„

Császár György mar.	1½	részv.
Held Magdolna	5	„
O'Donel grófnő	3	„
Lukács Gergely Lukács	4½	„
Lukács Thódor Simon	4	„
Wilhelmb Erzsébet	2	„
Bacsáni Gabriela	3	„
Gerlin Therézia	2	„
Battyáni grófnő	2	„
Schuhmann Ignácz	1	„
„ Ferdinánd	1	„
Baumann Károly mar.	2	„
Prunetter János	2	„
Molnár Péter	2	„
Roth Keresztély mar.	2	„
Thúri József	2	„
Offenbányai rcath. egyház —*ingyen részv.* —	2	„
Held Antal	2	„
Teiber Fédor	1⅚	„
Akácz Anna	1	„
Máyer Károly. *Zállagbirtokos* Nikolási Károly	1	„
Pálfy Ferdinánd gróf	1	„
Boruszki Antal	1	„
Kunczelmann Ferencz	1	„
Schelling mar.	1	„
Teiber József	1⅚	„
Luczer Albert	1	„
Teiber Lajos	⅚	„
Guttenberg József lovag	⅚	„
Teiber Borbála	⅚	„
Téglási szül. Borsai Aloyzia	½	„
Igyián József	9½	„
Held Moricz	4	„
Schäden János	1⅚	„
	128	„

40.) *Offenbányai Sz. Száy b.* (ar. ez.)

K. Kincstár . . . . . 128 részv.

41.) *Offenbányai „nem remélt szerencse“ b.* (ar. ez.)

K. Kincstár . . . . . 128 részvény.

42.) *Offenb. József b.* (ar. ez.)

K. Kincstár . . . . . 128 részv.

43.) *Offenb. István b.* (ar. ez.)

K. Kincstár . . . . . 128 részv.

44.) *Offenbányai Ferencz b.* (a. e.)

O'Donel Moricz gróf	8	részv.
Wilhelmb Erzsébet	6½	„
Angermayer György	5	„
Bacsáni szül. Baumberg Gabriela	7	„
Schobeln szül. Schrám Józéfa	4	„
Tischer János	4	„
Kalmár József	2	„
Schulz szül. Benkő Józéfa	4	„
Akácz Anna	3¼	„
Battyáni szül. Eszterházi Philippina grófnő	2	„
Heydendorf András és Baussner mar.	2	„
Pataki Daniel	1²/₁₀	„
Mauks maradékok	⁸/₁₀	„
Schelling mar.	2	„
Schuhmann Ignácz	1	„
Schuhmann Ferd.	1	„
Baumann Károly	2	„
O'Donel szül. Kláry Károlina grófnő	3	„
Krizsán János	1	„
Braulik Therézia	1	„
Held Antal	1²/₉	„
Lukács Gergely Lukács	1	„
Orbán Antal	1	„
Tartler János	½	„

Oberdorfer Therézia	1/2	részv.
Kern szül. Wappner Therézia	1/4	„
Wappner Lőrincz	1/4	„
Stöhr János mar.	1/4	„
Wappner János	1/4	„
Held Károlina	2/9	„
Held Vilma	2/9	„
Held Ágoston	2/9	„
„ Mihály	2/9	„
„ Fédor	2/9	„
„ Edvárd	2/9	„
„ Moricz	2/9	„
Milicski mar.	16 2/9	„
Teiber Fédor	2/9	„
Teiber Lajos	1 4/6	„
Guttenberg József lovag	1 2/6	„
Teiber József	1 2/6	„
Teiber Borbála	1 4/6	„
Kagerbauer szül. Marschitsek Rózália	2 2/6	„
Beringer Ignácz	2 2/3	„
Lerchenfeld szül. Marschitsek Erzsébet	2 2/3	„
Máyer Károly. *Zállagbirtokos* Nikolási Károly	2 2/3	„
Kunczelmann Ferencz	3 1/4	„
Koch Ignácz	1	„
Hrobonyi Ludmilla	4 1/3	„
Truppe Katalin	8 2/3	„
Igyián József	2	„
Rudolf József és Józéfa	2	„
Schaden János	4	„
	2 4/6	„
	128	„

V.

RODNAI KERÜLET.

45.) *Isten remény bánya.* (ólom.)

K. Kincstár	128	„

46.) *Bényes bánya.* (ólom.)

K. Kincstár	96	részvény.
Deschán család	32	„
	128	„

VI.

SZÉKELY FÖLDÖN.

47.) *Csikszentdomokosi bánya.* (réz.)

K. Kincstár	8	„
Zachariás Antal	118	„
Cs. Sz. domokosi r. cath. egyház — *ingyen r.*	2	„
	128	„

VII.

48.) *V. Hunyadi kerületi k. Vasbányászat.*

F.

SZABÁLYOZÓ RENDELETEK

AZ ERDÉLYI BÁNYÁSZI REND, ÉS TÖRVÉNYKEZÉS KÖRÈBŐL 1842-ben.

(az illető felsöbb rendeletek kelte szerént.)

I.

Hazai k. kincstár tanácsi rendelet, 1842 junius 30-dikáról 4284 sz. alatt a' t. k. bányászi törvény székhez, mellyben azon, a' k. fökormányszékkel egyetértőleg béhozatott szabály adatik tudtul: hogy a' kiváltságos bányász személyzet évenkénti összeirására, a' helybeli esküdtek és bányász előljárókon — huttmannokon — kivül még nehány közbányászok is hivassanak meg.

II.

Hazai k. kincstár tanács rendelete 1842. august 1-sejéről 5038 sz. alatt a' t. k. bányászi t. székhez.

Ide julius 15-dikén 1169 sz. alatt tett tudósitás eldöjtéseül visszairatik a' t. k. bányászi t. szeknek: hogy az n. n. műtársulat által feljelentett egyéneknek, a' haszonbérlő bányászoktól várandó érczlisztek felgyüjtésérei felhatalmazása, 's azon czélrai felesketése is abban hagyandó, — 's az innen, idei 7907 sz. alatt kőlt rendszabaly, „mely a' bányászgazdáknak, 's más akárkiknek, érczliszt-gyüjtésrei felhatalmazását és felesketését tilalmazza„ — legszorosb'an megtartandó.

III.

Hazai k. kincstártanács rendelete, 1842. september 30-dikáról 6368 sz. alatt, a' t. k. bányászi t. székhez.

Azon károk megelőzése tekintetéből, mellyeket a' bányatermesztmények 's bányászati kellékek kivitelére vagy behozatalára, eddig adatni szokott szabadlevelek, kereskedési, közgazdasági, 's közjövedelmi tekintetetben magok után huznak, folyó holdnap 5-dikén $^{12'105}/_{1275}$ sz. alatt költ udvari rendelet által határoztatott: hogy jövendőre illy szabadlevelek, semminemü kincstári vagyon kivitelére vagy béhozatalára ne adassanak, hacsak ezen, a' bányászi hivatalok által igényletbe veendő szabadság, régibb kőtelezvényi viszonyon nem alapul. Miről a' t. k. bányászi törv. szék, tudás, alkalmazás, és kihirdetés végett értesittetik.

IV.

Hazai k. kincstár t. rendelete 1842. october 13-ról 6699 sz. alatt, a' t. k. bányászi t. székhez.

A' t. k. b. széknek idei september 15-kén 1538 sz. alatt költ jelentésére. — melly által, mivel a' perköltségeknek, 5377 idei sz. alatti rendeletnél fogva, ezutánra, az illető végrehajtó biztos általi törvényesittése, az eddigi gyakorlattal ellenkezőnek tanáltatik, — utasitást kiván az iránt: nem lenne e inkább az eddigi gyakorlat, — melynélfogva t. i. az illető végrehajtó biztosra csupán a' végrehajtás alatti költségek törvényesittése szokott bizatni, ezutánra is megtartandó? — ezennel visszairatik: hogy a' kérdésben levő, perköltségi törvényesittések iránt, idei julius 16-kán $^{7745}/_{632}$. udv. sz. alatt kőlt, 's innen ugyancsak idei 5377. sz. alatt tudtúl adott szabályt, minden habozás nélkül szorossan tartsa meg.

V.

Hazai k. kincstár t. rendelete, 1842 decemb. 16-ról 8143 sz. alatt, a' t. k. bányászi t. székhez, melly által meghagyatik: hogy a' k. törvényszék az itéleteket, kitűzött napokon, ha mindjárt senki az illető felek közül meg nem jelent volna is, nyilt ajtóknál hirdettese ki, 's azon szokástól, mellynél fogva a' meg nem jelenő (mind két) félnek ujabb kihirdetési határnap tűzetett volt ki, álljon el.

* * *

VI.

Ugyan csak 1842-ben apr. 28-dikán 684. b. törv. széki szám alatt, ***a' tilalmas aranyvásárt, 's egyéb, k. váltás elleni áthágásokat illető törvények 's rendeletek,*** a' bányász kerületekben, fennsőbb rendelés következtében ujra hirdettettek, következő rendben:

1.)

Approbáta II-dik része 9-dik czime, 2-ik czikke:

„Minden rendek — — — kereshessenek és készithessenek kénesőt, illy módok alatt mindazonáltal — — másodszor: hogy senkinek másnak eladni szabados ne legyen, hanem csak a' Fiscus tárházába avagy ka-

marájába tartozzanak bészolgaltatni, mellynek mázsájáért in parata pecunia fl. 75 tartozzanak adni a' Perceptorok. Ha ki pedig bé nem adná, — — mind az adó, mind pedig a' vevő — — — ötszáz fton convincáltassanak külön külön, és a' nállok tanáltatott kénesőt is amittálják"

2.)

Approbata II-dik része, 16-dik czime, 1. 2. czikke:

„Plickben avagy mivekben nem forgott egyéb matériákban, senki ez országból aranyot és ezüstet kivinni ne merészelyen, kit ha cselekednék valaki, rajta érettetvén, azon materiát elveszesse, és tőlle elvétetvén, Fiscus számára a' tárházba bészolgáltassék, azon felül — — — 200 ftal büntettessék, ehez semminemü törvényfolyás nem kivántatván"

„Müben levő aranyat és ezüstet, az ország lakósin kivül való embereknek venni, és az országból kivinni, sem a'féléknek adni szabados ne legyen különben, hanem úgy, hogy vagy materiában, vagy pedig, vert jóféle arany és ezüst pénzben fizesse az árát, — azon marhának elvesztésének büntetése alatt; mellyben való büntetésének is módja és rendi a' szerént legyen, mint felyebb vagyon irva, a' Plickben levő materiák felől.

3.)

A' k. fő Kormányszéknek 1788 decemb. 9-dikén 10,025 sz. alatt költ körlevele, mellyben többek közt ezek rendeltetnek:

„Azon udvari Normálé, melly 23dik octoberben 1773-ban, ezen dolog iránt költ, az arany 's ezüst dolgában merészelt praevaricatorokat hatképpen különbözteti; mert azok, vagy ollyanok,

1.) a' kik a' rendelt tized részt az aerariumnak bé nem fizetik;

2.) a' kik az aranyot vagy ezüstet elegyitéssel meghamisitják;

3.) a' kik aféle aranyot lopva adnak, vagy vesznek, — kik a' még ki nem tisztitott aranyot porúl megalkudják, és azután azt kénesővel feleleygitvén megtisztitják, hogy azt a' maga belső becsüje felett nagyobb áron, az aerariumnak valamelly csonkulásával béadhassák;

4.) a' kik az országból lopva az aranyot kihordják;

5.) A' titkon aranyas köveket (stufákat) adók vevők; végre

6.) a' kik titkon érczes köveket vagy porokat (Slich) olvasztanak: mellyben eshető sokféle praevaricatióknak meggátolása végett, akár mosott, akár másféle aranynyal légyen a' praevaricatio, részszerént aranynyok confiscatiojával, és még az articularis 500 mftokkal, vagy legalább 200 mftokkal leendő büntetéssel, vagy a' környülállásoknak különbözése szerént tömlöczczel is, vagy más testi büntetéssel bizonyos ideig büntettetnek — — —. Ezután a' mosott vizi aranynak csupa megolvasztása is büntetésre méltó praevaricatio gyanánt vétessék".

Az ezen körlevélben emlitett 1773-beli legfensőbb szabályozó rendelet, az arany 's ezüstváltás kirekesztő joga elleni áthágásokat következőleg osztályozza: 1.) Kincstári tized eltartoztatása; 2.) aranyhamisitás; 3.) nyers — termés — aranynak 's ezüstnek, királyi váltáson kivüli alattamos eladása 's vevése, — vagy, annak közvetlen 's egyenesen a' királyi váltásba nem szolgáltatása, hanem részenként, nagy mennyiségbeni összegyüjtése, béfogása, 's a' kincstárba minden nehezéktől mintegy 12 xr. nyereség melletti beszolgáltatása; 4.) nyers, és fel nem dolgozott arany 's ezüstnek az országból kivitele; 5.) tiszta arany vagy ezüstel elegy köveknek — stufáknak —, bányásztisztek hirén kivűli alattamos eladása 's vevése, 's azokkali nyerészkedés; 6.) ércztartó ásványok alattamos olvasztása.

*

4.)

1810-ben februar 22-kén 528 szám alatt, a' t. k. bányászi törv.székhez intézett k. kincstártanácsi rendelet:

„A' főméltóságu udvari Kincstártanács, mult holdnap 10-dikén 358 sz. alatt költ leirata által, azt méltoztatott rendelni; hogy a' honi bányászgazdáknak a' t. k. bányászi törv.szék által adassék tudtokra: miként a' bányatermesztményeknek a' műtársulatok közti adása 's vevése átalán, különösön pedig, midőn az adó a' vevőnél, a' k. váltásban. csekélyebb ártéritési osztályhoz tartozik, szorosan tilalmas, — 's már maga a' csupa ajándék utjáni átengedés is, mint áthágási tett büntetendő. Miről, a' t. k. b. t.szék legpontosb' teljesités végett ezennel értesittetik".

G.

SZÉTTEKINTÉS

A' TESTVÈR- ÉS KÜLHONI BÁNYÁSZAT KÖRÉN.*

I.

TESTVÉRHON.

1.

Uj higanyitási modor.

— Lill szomolnoki k. bányásztiszt tanálmánynya —
(Gewbl. f. d. königr. Hannover.)

Arany 's ezüstel vegyes anyagokból, arany 's ezüstrei feldolgozási munkák hulladékaiból, — mellyekben

*) Szándékunk ezen czim alatt, bányászatot érdeklő állományi adatokon kivül, olly javitások 's feltanálások leirását is *adni* vagy *kijelelni*, mellyek a' honi bányászati ipart illethetik, egyéb, a' bányászatot tárgyazó érdekesb' intézmények tudatásával.

ezen érczek termés állapotban tanáltatnak ugyan, de olly csekély mértékben, hogy olvasztás utjáni kifejtésök szerfelett költséges lenne, — az arany 's ezüst kifejtése, *legegyszerübb higanyitás* utján következőleg történhető.

Végy egy meggörbitett kétszáru csőt, egyenlő, 's egyenes vonalban párhuzamos szárakkal; mellyek kicsinybeni alkalmazásra, erös üvegből készültek, mintegy $2^1/_2$ hüvelyk átmérőjüek, 's $1^1/_2$ — 2 láb hosszaságuak lehetnek. Állitsd e' csőt szilárd talapra ingatlanul 's függőlegesen; 's töltsd meg szélültig higanynyal. Lehetnek a' cső szárai egymástól 6 hüvelyknyi távolságban; 's végeiknek nyitva kell hagyatniok. Alkalmazz a' cső felibe egy hengert, melly viziranyos állásában, szilárd alapon nyugvó tengelyével, valamelly fogantyu által, tetszés szerént sebessen vagy lassan forgatható légyen, — 's ezen forgás által egy reá tekert végnélküli kötélfonatnak, a' szárakban levő kettős higanyoszloponi folytonos áthuzódását eszközölje. A' kötélfonat csak kevéssel legyen keskenyebb mint a' csó átmérője.

A' cső nyiladékainak egyikével — mellynek ezen czélra kissé tágabbnak is kell lennie, — tégy ugyanazon oldalról, valamelly tölcsér alaku edényt összefüggésbe, — a' feldolgozandó, finom porrá tört 's átszitált arany 's ezüstes anyag felvételére. Egy kis tolószer segedelmével, igen könnyü lesz, a' feldolgózandó anyag egy részét, folytonoson egyenlő mennyiségben a' higany felületére ereszteni. Mivel tehát az erőmű ezen szerkezetében, a' végnélküli kötélnek, magán a' higany felületét ellepő pórtömegen kell keresztül húzódni; igen természetes, hogy az, bizonyos részét a' pórtömegnek szakadatlanul magával fogja ragadni, 's ezen ragadmányt a' cső másik végéig ugyanazon mennyiségben magával viszi, hol aztán az, valamelly, oldalvást alkalmazott edényben megint felfogható leend. A' higanynak, a' feldol-

gozandó anyag egyes részecskéiveli szoros érintkezése által, összeköti magát a' higany, ez utobbiakkal, sajátlag, az azokban létező arany 's ezüst részecskékkel; és e' czélra maga, a' higanyoszlopok nyomása igen kedvező befolyást gyakorol.

Ezen kisded erőmű segedelmével, rövid idő alatt, nevezetes mennyiséget lehet feldolgozni; 's mivel annak müködtetése csak csekély erőalkalmazást kiván, lehet e' czélra, a' henger fogantyujával hajtókereket hozni egybeköttetésbe, 's e' kerék folytonos hajtására kutyát tanittni bé.

Ugyanazon higany tömeg mind addig szolgálatot tehet, mig közelebbi kisérlet meg nem győz arról, hogy az már elegendő mennyiségü nemes érczczel jollaktatva van. Ezután, az egész tömeg bőrön keresztül sajtolandó, hogy az amalgám a' felesleges higanytól elváljon, 's amazt, szokott párolgatás utján higanynyától külön választani lehessen.

* * *

Nem lehet ez uttal sajnálatunkat ki nem fejezni, hogy azokról, mik a' testvérhonban, olly közel hozzánk, 's többire ugyanazon egyének közbejöttével történnek, kiket velünk némileg, néhai akademiai baráttság lánczai kötnek össze, — csak külföldi ujságlapok 's folyóiratok utján nyerhetünk bizonyos tudomást. Milly könnyen lehetne ezen elkülönzésen, bányászati tudományos egylet alakitása által segittni, maga a' bányászi ipar tetemes gyarapitásával! —*)

2.

Vaskohászat ügye f. magyarországon.

(Berwerksfreund, V N. 28.)

Mig, a' közelebb mult évtized közepén, magyarország nyersvastermesztése, 6 évi középszámitás szerént

*) l. Erdélyi bányászat nemz. gazdasági ismertetését (1841. Kolozsvár — Barráné és Stein.) 65. — 70. l.

csak 201,677. m. 83 fontot tett, a' rúdvasé pedig 26,981 m. 58 fontot, mellyből több mint $^4/_5$, f. magyarországra esik; ezen összeg jelenleg félannyival magasbnak mutatja magát, 's évről évre folytonoson nő. A' fának, kevés kivétellel, évenként növekedő hiánya, igen nagy akadályul szolgál, az össztermesztés emelkedésében; de ha a' szükség által előhozott tűzanyagi takarékosságot, 's a' már kezdetet vevő jobb erdőmüvelést tekintjük, lehetetlen azon reményt nem táplálnunk kellünkben, miként f. magyarország roppant vaskőágyásai, halt tőke gyanánt heverni többé nem fognak.

A' vaskohászat legnagyobb élénkségét, a' *magura* havasvölgyeiben, 's a' már nagy részént galaczországhoz tartozó *koczieliskó* völgyben tanáljuk. Itt kelepelnek szünetlen munkásságban a' frisselő — 's nyujtó tüzek kalapácscsai, mellyeknek termesztményeit nagy részben a' szomszéd galaczország fogyasztja.

Szénégetés egészben a' régi modor szerént, 's mivel a' roppant erdőség igen nagy takarékosságra nem kényszerit, nem is leggazdaságosabban üzetik. De egészben változott állapotot mútat e' tekintetben a' szepesség síkfölde; 's csupán a' ***Királyhavas*** magassági vonala 's annak keleti ágazatai vezetnek erdősebb vidékekbe.

A' sajó — garam — 's gölliczvölgyi faszegény vidékekben, nem kevés kisérletek tétettek a' szénégetés tökélyesbitésére, 's látszanak lassankénti javitások nyilvános nyomai.

Jó kőszenekre, fájdalom, nem nagy a' kinézés. A' sajóvölgyén feltanált, 's okszerü müvelésbe vett *barnaszén*-ágyások — mellyek egyébiránt elegendő mennyiségü szenet adhatnának —, nagyobb keresettség hiánya miatt, nem müveltetnek nagyszerü kiterjedésben. Csak ugyan, a' keresettségi hiánynak főoka abban is keresendő, hogy ezen szénfaj eléggé szurkos nem levén, *ko-*

aks — a', melly a' nyers olvasztáshoz és frisseléshez megkivántatnék, bajosan engedi magát átkészittetni.

Némelly kohóknál már béhozatott a' nyersvas előleges felmelegitése, 's hevitett fúvólég alkalmázása a' frisseléshez. *Fabre du Faur* ismeretes tanálmánynya igen nagy kiterjedésü alkalmazást nyert, 's a' kincstári vasgyárok részéről minden elkövettetik ezen modor alkalmazásának minél közönségesbbé tételére.

Dobschau bányaváros határa látja el vaskővel *·) az egész f. magyarországot. Mázsája $3^1/_2$ — $4^1/_2$ xr. pengőben. Ezelőtt 25 évvel a' legjobb vaskőbányák, külön határtagokban, csak néhány forinton is kaphatók voltak; ma már vannak esetek, hogy egyes bányahatárok 8-12,000 pfoton adattak el. A' vaskő utáni kutatás ezen vidéken mindennapivá vált, vaskő itt minden beszéd, minden kereskedési szemlélődés visszhangja. A' bányamüvelés, többire kövágási modorban kivülről, t. i. a' gyepről vezetve **·) olly könnyü, hogy némelly szorgalmas bányász havanként 500 mázsát is kivághat, és igy, mázsáját — mint rendszerént fizettetik — 2 pengő xral számitva, 16 pforintal is többet kereshet: magának a' bányatulajdonosnak nyeresége is mázsánként $2^1/_2$ xra felrughatván. És ez, tekintve a' bányászkodás könnyüségét, 's a' kibányászott vaskő tömeg nagy mennyiségét, valóban nem megvetendő hasznokat hajt.

Kissebb vasgyárok, nem termesztnek többet évenként egy pár ezer mázsa rúdvasnál. Öntvény igen kevés, átalán disztelen 's mindennapi czikkekre szoritott. Dicséretes kivételül szolgálnak a' *munkácsi*, *pohorelli*, *rhoniczi* kincstári, 's *dernöi* vasgyárok, mellyek — főként a' munkácsi — igen diszes öntvényeket adnak. Finomöntés többire csak erőmüi szerekre látszik szoritva

*·) Többire *vaskovács* — Spatheisenstein—. A' Székelyek *kótének* nevezik.

**·) Aufdeckarbeit. Carriéres.

lenni, de a' rúdvas igen jó minőségü, 's a' hires stájerországinak sem áll utánna.

A' nyersvas melly a' kereskedésben „*Gänze*" néven fordul elő, 2 — $2^1/_4$ fton kél; a' rúdvas, különböző finomsága szerént 7 — 10 fton. Fuvar pestig — mintegy 24 mföld — rendszerint 1 f. mázsánként.

3.

Magyarhoni vasgyártás

mint az, az 1842-diki első magyar iparmű kiállitásban képviselve volt.

(Jelentés, az első m. iparmükiállitásról 1842. *Kossuth* Lajostól. — Pest 1843. Landerer 's Heckenast —)

— Az első magyarországi iparmű kiállitáson — „Csak 4 vashámor 's illetőleg vasöntő gyár volt képviselve, nevezetesen:

1.) *A' munkácsi uradalom* *·) vasgyára különféle vasöntvényeket küldött bé.

2.) *Hoffmann* testvérek és Maderspach Károly, ruszkabányai bányaműgyár-tulajdonosok, zöld és vörös ásványmázt (*Glätte*) szitálttan és darabokban, — különféle nagyságu szétárut, *vasöntvényeket*, u. m. bográcsokat, arczképes szelenczét — továbbá egy takarék kályhát, 's több darab vasérczet és nyersvasat.

3.) *A' szilvási* vasgyár: keréksin 's rúdvasat, és öntött vascsöveket.

4.) *A' pesti* József *hengermalom* vasöntő gyára: sz. István szobrához az esztergomi nagy templom számára öntött 2 öl 's 2 láb hosszu vaskardot; 's több rendbeli öntött vaskerekeket 's géprészeket.

*·) A' munkácsi nagy uradalmat, 's a' vasgyárokat most *Schönborn* gróf birja. Vasügyi előado az uradalmi Igazgatóságnál Rombauer Thodor; Főfelügyelő Dragonszky József; Bányasáfár Rottmayr Józs. Hámorsáfár Stark Andr. Mintamester Willesech Vál.

A' *munkácsi* vasgyár gyönyörü öntvényei, közöttök több magas müvészi tökélyü díszdarabok, bármelly pompás lak szobaszerei közt is díszelegni alkalmasak, a' kiállitás fénypontjai közé tartoztak; 's a' műbirák egyhangu itélete szerént akármelly külföldi müvekkel is bátran versenyezhetőknek találtatván, a' munkácsi vasgyár *arany-emlékpénzzel*, gyáriparos érdemei méltánylatának legfőbb jelével, mellyet az egyesület nyujthat, kitüntetendőnek itéltetett. Sajnálnunk kell, hogy ezen gyárnak, a' magyar műipar egyik fénypontjának bővebb ismertetését a' jövő iparműkiállitásra kell halasztanunk; reméljük, hogy akkor a' nagyérdemü gyárintézet remek müveinek kiállitásával erre díszes alkalmat nyujtand.

Hoffmann testvérek és Maderspach Károly urak bányamű-gyártulajdonosok *Ruszkabányán*, zöld és vörös ásványmáz, 's különféle szétáruikért, vasgyáruk méltánylatának kiemelése mellett ezüst *emlékpénzzel* tiszteltettek meg.

A' *pesti* József *hengermalommal* kapcsolatban levő *vasöntvénygyár* készit mindenféle géprészeket, architecturai ékesitvényeket, ugy vasból, mint speaterból, erkélyrostélyt, emlék-oszlopot stb. A' gépmühely pedig, melly még nem olly terjedt, hogy a' torlódó megrendeléseket kielégithesse, készit mindennemü gépeket, hydraulicai 's könyvnyomtató sajtót, hengergépeket, fecskendőt, szivattyut, mindennemü csavarokat, nemkülönben földmüvelő szerszámokat, 's gazdasági gépeket és eszközöket, a' magyar gazdasági egyesület által kiszolgáltatandó minták szerént. Ezen nagyszerü intézetből az első magyar iparmű kiállitás több jeles müveket mutathatott, mellyek közt különösen egy csavaros sajtó orsója vonta magára a' műbiráló választmány figyelmét, mellyért, 's a' kiállitott, és részrehajlatlan vizsgálat után tökéletesen jónak tanált liszt nemeiért, az egyesületnek örömére válik teljes méltányolatát *ezüst emlékpénzzel*, az érdemelismerés szerény jelével tanusitani„ — Ezek tulajdon szavai a' fen idézett Jelentésnek.

Volt-é Erdély' bánya műipari tekintetben képviselve az emlitett első magyar iparmű kiállitáson?

E' kérdésre egy szomoru ‚*nem*'-mel kell felelnünk!

4.

Keletkező higanytermesztés magyarhonban!

(Pannonia 1843. N. 60.)

Hogy a' természet adományaival olly bőven megáldott magyarhon, hegyeiben előjövő érczek közlt *higanyt* is számlál, alkalmasint tudva van; de hogy ezen ércz termesztése, közelebbi időkben, a' nemzeti gazdagság igen nevezetes forrásává alakult, csak igen kevesek előtt ismeretes: és ez az, mit közhirré tenni kivánunk.

Már *Klaproth* kimutatá, miként a' porais-völgyi *fakóérczvegy**) 6 % higanyt tartalmaz; de azon érczvegyek higanyrai feldolgozása mindeddig — noha aziránt már 50 évekkel ezelőtt tétettek a' bányaműtársulatok, 's a' váltó k. kincstár részéről többféle kisérletek — korántsem sikerülhete, mi, magok az ezen czélra felállitva volt kezelési műhelyek felhagyását húzta maga után. Csak 1839-ben, a' *fakóérczvegyek*' egészben más czélbóli pörkölése alkalmával, gerjeszthete ezen tárgy, szomolnoki k. főkohónagy *Kovarcz Károly* derék hazánkfiában bővebb figyelmet; és ezen, maga munkálódá-

---

*) Fahlerz Cuivre gris (H), Swarzgiltigerz (Hsm), Tetraedrischer Kupfer-Glanz (M). Megjegyzendő, hogy mü a' '*metallum*,ot *érznek*, 's azt, mit a' német '*Érz*,nek nevez, '*érczvegy*,-nek nevezzük. Mind ebben, mind egyebekben, czélirányosb' magyaritásokat örömmel fogadunk.

saiban, minden fitogatás nélkül, nyugalommal haladó értelmes kohász, nem is múlatta el, a' kohótisztek közremunkálásrai ébresztése után a' kérdéses ércz termesztésére megkivántató készületeket elintézni. Különbféle akadályok 's kezelési módositások köztt, kedvező siker követé a' kitűrő munkásságot, mellynek eredménnyei a' következők:

1839-ben termesztetett	12	mázsa	tiszta	higanyt;
1840-ben	„ 50	„	„	„
1841-ben	„ 63	„	„	„
1842-ben	„ 175	„	„	„
1-ő 2-k évn. 1843-ban	„ 242	„	„	„
együtt . . . 4 2/4 év alatt	. 542	„	„	„

A' kinézések olly kedvezők, hogy a' fakóérczvegyet hozó rakódások kiterjedéséből itélve, ezutánra mintegy 111,500 pftnyi évenkénti váltás remélhető. Fizettetett pedig az eddig termesztett 542 mázsaért, a' kincstár által 120,866 pf. Az illető bányaműtársulatok, *Kovarcz* főkohónagynak, e' tárgybani érdemei méltánylatául, mindjárt az első ártérités kivételével, egy díszes ezüst billikomot, hálás köszönetüket kifejező oklevél mellett adának át.

5.

Ruszkabánya 's bányaműipara.

(Az első, magyar iparműkiállitásróli Jelentésből.)

„*Ruszkabánya* fekszik az oláhbánsági határőrezred vidékén; 's *Hoffmann* és *Maderspach* uu. **) bányászatában 4000 ember tanál munkát 's élelmet. Ezen bányamű aranyat, ezüstet, rezet, ól'mat, vasat, 's ásványmázat producál; van terjedelmes vasnyujtó hámora (Walzwerk) gép 's öntvény gyára, ***) szerszámműhelye stb.; termékei 's gyárművei most már évenként mintegy 800 márka [1]) ezüstre, 6000 mázsa ólomra (többnyire szét), szintannyi ásványmázra, 12,000 mázsa kovácsolt rúd vasra, 's 10,000 mázsa vasöntvényre mennek. *Hoffmann* és *Maderspach* urak 1820-ban inditották meg nagyszerü munkálataikat, 's termékeik értéke 1841 végeig már 2,565,406 pftra ment; az ezüstet Károly-fejérvárra szállitják; egyéb ércz 's ásványműveikből pedig Orsova, Bukarest, Krajova, Widdin, Belgrád, stb. sokat fogyaszt elannyira, hogy 1828-tól 1841-ig ezúton 300,000 pftnál több készpénz jött az aldunai tartományokból honunkba; a' k. kincstárnak pedig bányászatuk megnyitása óta ércztized fejében 99,469 pftot fizettek a' nevezett bányatulajdonosok."

**) *Hoffmann* 's *Maderspach* testvérek' bányaműtársulata nyitotta erdélyben fogaras vidékén, *pojánamoruluj* falu határán, pereu drákuluj hegyen az ismeretes ólombányákat; 's ugyan ezen műtársulat gyergyó székben *holló* határán, 's *zernesten* ólom, *déván* pedig réz, 's *hátszezsden* (hunyad vm) vasbányászatot nyitott nevezetes tőke befektetésével.

***) Ugyanezen öntvénygyárból került, a' vulkoji (a.fejér vm) vizerőmű vas-szerkezete is.

1.) A' Jelentés 800 mázsát emlit, de ennek sajtó hibának kell lenni, mert 800 mázsa ezüst már magára 3,840,000 pfrt. értéket ád.

6.

Magyarország bányavidékek szerénti felosztása, 's bányák felszámitása.

(Állgemeiner mont. Schematismus 1843 — Wien —)

I.

Selmeczi vidék.

Ide tartoznak:

Pozson, nyitra, trenchén, árva, liptó, túrocz, zolyom, bars, esztergom, hont, nográd, pest, bara-

nya, tólna, sümegh, zala, vas, veszprém, sz. fejér, komárom, györ, sopron, *vmegyék*; tóthország 's croatia, ugyanazok határőri részeivel. Van e' vidékben 74 *arany, ezüst, réz, 's ólom* bányászat; 14 *vas*, 5 *kőszén* (1843-ban.)

II.

Szomolnoki vidék, [2])

Ide tartoznak:

Szepes, gömör, heves, borsod, torna, abauj, sáros, zemplén, ungvár *vmegyék*. Van e' vidékben *ez. 's réz* bányászat 462; *vas* (a' dolgozó birtokosokéit nem számitva) 78; *dárdany* (Antimon) 22; *rémany* (kobalt) 13; *timsó* 2.

III.

Nagybányai vidék.

Ide tartoznak:

Beregh, máramaros, ugocsa, szathmár, k. szolnok, kraszna, szabolcs, *vmegyék*, 's *erdélyből* b. szolnok, kővárvidékével. Van e' vidékben *arany, ezüst, réz, 's ólom* bányászat 277; 's munkácson *vas* és *timsó* bányászat.

IV.

Oraviczai vidék.

Ide tartoznak:

Bács, bihar, békes, csongrád, csanád, arad, *zarand,* krassó, temes, torontál *vármegyék,* 's a' bánsági határőri részek. *Arany, ezüst, réz* bányászat 104; *vas* 10; *kőszén* 34.

M. J. A' zaránd vmegyei bányászat nincs még átcsatolva.

Bányászatok összes száma: Ar. ez. ólom 's réz 917; vas 103; dárdany 22 (többi az első osztályban); rémany 13; timsó 3; kőszén 39.

2.) *A' felső magyarországi bánya 's kohászati egylet* czélja, sikere 's szerkezetéről, l. Pesti hirlap 1843. 1-sö félév 244. szám.

II.
KÜLHON.

1.

Német vámszövettségi állományok vastermesztése, népességi arányban; 's idegen vasbévitel.

Állományok nevei:	Esik egy személyre *nyers-vas termesztés* font:
* Kelet 's nyugoti poroszh.	
* Pózen	0, 29.
* Pomeránia	
Slézia	31, 65.
* Brandenburg	3, 42.
* Szász herczegség	4, 25.
Rajnai — poroszh. 's Westphália	22, 17.
Bajor orsz.	5, 95.
Würtenberg	8, 29.
Szászország	5, 38.
Haszszia (vál.)	8, 78.
Haszssia (nagy hercz.)	9, 59.
Naszszau	28, 57.
Báden	1, 60.
Thüring: Altenburg	——
Thüring: Weimár	1, 73.
Thüring: Meining	18, 51.
Thüring: Kóburg 's Gótha	6, 61.
Thüring: Schwarzburg 's Rájsz	19, 00. / 22, 00.
Anhalt	10, 29.
Hohenczoll	18, 67.
Lippe	——
Waldeck	14, 73,
H. Hamburg	17, 95.
Frankfurt	——
Lichtenstein	——
Közép számitásban	10, 15.

A' *-gal jegyzett *porosz tartományok*, 10 évvel ezelőtt 6,977,308 lelket számláltak, — a' *vastermesztés* pedig tett 12,449,519 fontot (nyersv.); [1]) mivel tehát a' német-vámszövetségi állományokban, szoros állományi felszámitás szerént, egy lélekre — a' porosz tartományokat illetőleg — 10 font *vasfogyasztási szükség* esik,— ez pedig az emlitett népességhez képest, együtt 69,773,080 fontot tesz; látható: hogy a' porosz tartományok vastermesztése 57,323,561 fonttal kevesebb volt, mint mennyire szükségök lett volna. Ez összeg mázsákban, tesz 573,235-öt.

* * *

Ezen összeillesztések olvashatók a' *lipcsei bánya-'s kohászati ujságlap* 1842-dik (1-sö) évi 18-dik számában, *Hasse* szászországi k. főtizedlőnek 1836-ban megjelent illy czimü munkája után: „Die Eisen erzeugung Deutschlands aus dem Geschichtspuncte der Staatswirthschaft betrachtet.“ —

Nem csuda tehát, — igy folytatja szemlélődéseit a' nevezett ujságlap — hogy *angol-honból és svédországból* 90,000 nyers, és 100,000 mázsa rudvas *vitetett bé* (ugyanazon időben, a' fen nevezett porosz tartományokba) —; de ez nem azért történt, mintha a' többi szövetségi állományok, a' porosz fogyasztási szükséget pótolni képesek nem lettek volna, mert csupán Slézia magára, mellynek termesztési lélek-aránya mint a' fennebbi kimutatásban látszik 31, 65 font, — 2,414,000 népessége számára 21 fonttal termesztett többet fejenként számitva, mint mennyire szüksége lett volna, a' mi együtt 506,940 mázsára rúg; hanem történt az ide-

1.) Ha t. i. a' *-gal jegyzett tartományok külön népességi mennyiségei, a' fennebbi kimutatás szerént reájok eső különtermesztési lélekarány-számokkal sokszoroztatnak, az eredmények összege éppen 12,449,519-et fog adni.

gen vas béhozatala azért, mivel annak mázsája nehány garassal olcsóbban adatott, a' *béviteli-vám igen csekély volt*, 's a' szokott vizi szállitás sem került sokba.

Ezen körülmények továbbszövése által igyekezik az irt ujságlap, slézia 's a' rajnai por. tartományok bányaműtulajdonosainak azon, maga illető helyére jutott kérésüket támogatni, melly a' *vas béviteli-vám felemelését* tárgyazza.

2.

Lengyelország mostani vastermesztése.

(Berg und Hüttenm. Zeitung 1842. 21 St.)

Ha a' lengyelhoni, kincstári 's magántársulati vaskohók teljes munkálatban léendenek, tenni fog az évenkénti vastermesztés:

nyersen	1,047,000	mt-lengyel,	's	908.000	m.	porosz mért-ben
rudakban	577,000	„ „	's	500,000	„	„ „
együtt	1,624,000	„ „	's	1,408,000	„	„ „

3.

Oroszország arany 's nehézany — Platin — termesztése 1841-ben.

(Berg und Hüttenm. Z. 1842. 37. St.)

Arany, ezüsttel.

a.

Urál.

Kincstári term.	134	púd,	33	font	40	solotn. [1])
Magánterm.	168	„	33	„	14	„
együtt	303	„	26	„	54	„

b.

Sziberia több részeiben.

Kincstári term.	37	púd,	—	font,	17 solotn.
Magánterm.	318	„	—	„	44 „
Együtt	355	„	—	„	61 „

1.) 1 púd, vagy 40 orosz font = 35 porosz font vagy 70 gira; 1 font (orosz) = 96 solotnik.

Tehát az *a.*) alatti összeggel, az egész birodalomban . . . . . 658 púd, 27 font, 19 solotn.

Ezüst termények aranynya . . .	31 „	20 „	— „
mindössze	690 „	7 „	19 „

Nehézany.

Kincstári termesztés 3 púd, 13 font, 56 solotn.

Magánterm. . .	105 „	7 „	25 „
Együtt . .	108 „	20 „	81 „

Előbbi évekkeli összeillesztésből azon eredményre jutunk, hogy, míg az uráli aranytermesztés bizonyos nyugponton maradni látszik, addig a' belszibériai évről évre nagyszerü haladásnak indul.

4.

Kongsbergi ezüst termesztés Norvégiában.

(Berg und Hüttenm. Z. 1842. 37. St.)

1829-ben . .	2,861	gira	15	lat finom ezüst.
1830-ban . .	8,200	„	$10^3/_4$	„ „ „
1831-ben . .	9,220	„	13	„ „ „
1832 „ . .	21,565	„	$4^1/_4$	„ „ „
1833 „ . .	43,843	„	$3^3/_4$	„ „ „
1834 „ . .	27,215	„	$5^1/_4$	„ „ „
1835 „ . .	17,353	„	$4^1/_4$	„ „ „
1836 „ . .	28,202	„	$7^1/_2$	„ „ „
1837 „ . .	24,974	„	$8^3/_4$	„ „ „
1838 „ . .	20,031	„	7	„ „ „
1839-ről nincsenek adatok.				
1840-ben . .	31,484	„	13	„ „ „
1841-ben . .	25,097	„	12	„ „ „

5.

Osztrák birodalmi vas osztrák vasútra.

Midőn bécsben 1842-ben, az osztrák vasút számára

145,000 mázsa sinvas iratott ki, hat, osztrák birodalmi kohók részéről tétettek ajánlatok, 's az egész összeg szolgáltatása, a' karinthiai *prevoli*, *wolfsbergi*, *'s neubergi**) kohóknak adatott át. A' sinvas mázsájának ára egész a' vasútig $10—10^1/_4$ rf. peng. Két angol házak tettek volt ajánlást 3 forintjával, a' mi sajátlag egy osztrák mázsára béviteli vám nélkül, szállitással együtt 4 pftot tett volna; de a' kormány a' beltermesztés érdekeit, szem elől itt sem téveszté. E' szerént csak 10 pftjával számitva, megmarad a' birodalomban 1,450,000 pft., és ez több éveken át, nagy mennyiségü népségnek fog jótékony kereset alapjául szolgálni.

Megjegyzendő itt még, hogy az angol vasúti sinvas, a' cs. kir. vasútigazgatóság hiteles jelentése szerént, 25%-tel kevésb'é tartós, mint a' belbirodalmi (*neubergi*, *prevoli*, és *wolfsbergi*).

6.

Luxemburgi nyersvas termesztés.

(Zusammensetzung technisch statistischer Bemerkungen, über die *Industrie des Königsreichs Belgien.* Gesammelt v. Dr. *Heeren* auf einer, auf Anordnung der k. Hannöver'schen Regierung im J. 1841. unternommenen Reise.)

Heeren tanár, fenemlitett iratában jelenti: miként Belgiomban, 20, *'coacks*, al 's 50, faszénnel működő kemenczékben, középszámitással, mintegy 1,700,000 porosz mázsa nyersvas termesztetik évenként.

Azon vaskohók, mellyek faszénnel működnek, többire *namur* és *luxemburg* tartományokban tanáltatnak.

Hasse, 1836-ban megjelent állományi kimutatásaiban luxemburg 300,000 népességére 40,000 mázsa évenkénti vastermesztést számit. E' szerént jut egy lélekre 13, 33 font.

---

*) A' birodalmi cs. k. kormány, a' vasműgyártás tökélyesitésének nagyobb terjesztése végett, neubergen 1840-ben, mustra vasműgyárt állitott fel.

A' Luxemburgiak panasszában, mellyet az angol nyersvas vám nélküli béhozatala iránt tőnek, többek köztt nyilvánittatik: miszerént luxemburg évenként 160,000 mázsát szolgáltathat nem csak, söt a *saarbrücki* szenek felhasználása 's egyéb kézügybeni eszközök alkalmazása által, azon összegnél tizszer is többet termeszteni képes lenne.

Luxemburg most a' német vámszövetséghez van csatolva.

7.

Kőszén termesztés az osztrák birodalomban.

(Frankenstein 's Fabrichs — Bilder — Atlas 7. Lief. Juli 1842.)

Évenként term. *magyarország*	mintegy	500,000	mázsát
belső osztrákorsz.	„	900,000	„
Osztrákorsz. az *Ensen alul és felül*		700,000	„
Csehország .	„	4,300,000	„
Morvaorsz .	„	700,0000	„
Tirolis	„	50,000	„
Lombardia . .	„	40,000	„
együtt .	„	7,190,000	„
1833-tól 1837-ig termesztett az egész birodalom *évenként* mintegy . . .		4,500,000	„
Több most .		2,690,000	mázsával.

8.

Királyi bánya- 's kohászati termesztés Szászországban 1840.

64,702 $^1/_4$	gira	finom ezüst.
357 $^1/_4$	mázsa	finom réz.
6,062 $^5/_8$	„	ólom.
6,590 $^3/_8$	„	máz.
11.004 $^3/_8$	„	kék festék.
4,821 —	font	bátrany (Wismuth)

394 —	mázsa	ledérany (Nickel)
105,743 —	„	nyersvas: ebből
56,649 —	„	öntvények
94,206 —	teher	rúdvas.
7,165 —	mázsa	fekete lemez.
889 —	„	fejér lemez.
976 —	„	szerszám vas.
320 —	„	Sodrony.
2,338 —	„	ón.
1,530 —	„	férjany lisztben (Arsenik).

9.

Némelly újabb kisérletek 's javitásokróli tudósitások kijelelése.

hol lehet az eredeti kútfőkhözi utasitással, 's különös tekintettel a' honi bányászatra.

1. Javitások 's változtatások a' *vasfrisselésben*	*Berg und Hüttenmännische* Z. 1842. 18 St. etc.
2. Chinai *szénégetési* modor .	Annuaire du *Journal des mines de Russie* 1841. p. 375. *Polytechn. Centralbl.* 1842. N. 16
3. *Lölyukak töltése 's befojtása* bányákbani repesztő munkáknál, az eddiginél egyszerübb gyorsabb 's bátorságosb'	*Karstens Archiv.*, Bd. 16. S. 272. etc. Polytechn. Centrbl. N. 18. (1842.)

4. Főeredményei, a' *hevitett fúvó-lég* alkalmazásának, *vaskohászatban* . . . . . Innerösterr. *Industrie und Gewerbebl.* 1842. N. 20.

5. *Hevitett szél, 's vizgőz' alkalmazása a' Harzi* vasgyártásnál. Az „*Annales des Mines*“ 17-dik kötetében, bányamérnök *Callontól* (1842).

6. Különbféle *védlámpák* sikeréről kisérletek . . . . *Karsten's Archiv* Bd. XVI. S. 205 etc. Polytechn. Centralbl N. 19.

7. Franczhoni *szénégetés kohótüzek hév-feleslegével* . . *Wiener Zeitung* 1842. v. 5. März.

8. Munkasiker különbözései a' *vitlávali szállitásnál* — Förderung mit dem Hornhaspel — . . . . . *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1842. 35 St.

9. Némi javitások a' *lógépelyekkeli szállitás körül* . . *Polytechn. Centr.* 1842. N. 42.

10. Leldarabok — Fundstufen — utáni *kutatási rendszer* . Innerösterr. *Industrie und Gewerbebl.* N. 64. (1842) *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 4. etc.

11. Kémtani vizsgálatok a' Gieszen környékében előjövő *cselany-érczvegyről* — Manganerz — . . . . . *Wöhler u. Liebig's Annalen* d. Chemie und Pharmacie, Bd. 43 (1842) S. 185 — 200.

12. *Fuvó-szélleli szénégetés* . Innerösterr. *I. u. Gewerbbl.* 1842. N. 56. Polytechn. *Centrabl.* 1842. N. 73.

13. *Coaks'* alkalmazása, a' pénzverőházaknáli *ezüst-beolvasztáshoz* . . . . . *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 4.

14. *Anthracit* (kovacs timsó 's mésszel, néha vassal elegy szén) *mint tűziszer*, gőzerőmüvek fűtésére, vas-kovácsolásra, 's nyersvas átolvasztására; — alkalmazási kisérletbe véve *oroszországban* . . . . . *Moniteur industriel*, 1842. N. 650. *Dingler's* Polytechn. *Journal* Bd. 86. S. 292.

15. *Vizmérés* egyszerü modora. *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 5. A. d. *Gewerbebl.* f. d. Königr. *Hannover.*

16. *Szivócső* — Heber — *bányaviz kiszivására* alkalmazva a' szászországi bányászatnál (Gersdorf, Adolf-istaj.) *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 5. A. d. *Jahrb. für den Berg. und Hüttenmann.* 1843.

17. *Gyeptőzeg* — Torf — *szeni-*

tése (szénnévváltoztatása — Verkohlung) nagyban . . *Mechanics Magazin.* Jul. 1842. *Dingler's Pol. Journ.* Bd. 86. S. 289. ff.

18. Ujabb *kikészitése a' higanyitásra szánt ezüstércvegyeknek*, Aranyidkán felső magyarországon . . . . . *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 8. A. d. *Bergwerksfreunde* Bd. V. S. 25. etc.

19. Érdekes tudósitások, *a' Kainsdorfi* (szászországi) *vasmüggyár* keletkezéséről . *Gewerbebl für Sachson* 1843. N. 7.

20. *Aranymosási modor keleti sziberiában* . . . . . *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 8. 14.

21. Leirása a' *Kolywáni ar. ezüstkohászatnak* (sziberiában, chinai mongolorsz. határszélén), melly igen szegény, közép számitásban mázsánként $^3/_4$ latot (ezüstben) tartalmazó bányatermékeket is haszonnal feldolgoz (évenként mintegy 3,000,000 púdot. vagy 1,000,000 mázsát) . *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 9.

22. Javitások, a' *réz-érczvegyek felolvasztása ügyében* . Hesslers *Jahrbuch* 1843. *Berg u. Hüttenm. Z.* St. 11. (1843).

23. *Rúdvas-készités* a' vaskövekből *közvetlenül* (felső sleziában Winkler vasmüggyáraiban) . . . . . *Innerösterr. Ind. und Gewerbbl.* 1843.

24. Tanuságos leirása a' *szászországi köszén bányászatnak* . . . . . , *Karstens und v. Dechen's Archiv.* Bd. 16. *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 12.

25. Az *Anthracit-szén* amerikában *vaskohászatra* is alkalmaztatik . . . . . *Echo du Monde Savant.* 26. Jan. 1843. *Ausland* 8. Febr. 1843. *Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 12.

26. *Fojtólég* legbizonyosb' 's leggyorsabb eltávolitása *a' bányákból* forró viz alkalmazása által. . . . . *Dr. Mayer, bergmänn. Miscellaneen. Berg und Hüttenm. Zeitung* 1843. St. 12.

27. Igen könnyü mód, a' kemenczékből kifolyó *toroczk* — Schlacke — szapora és folytonos *eltávolitására* . . *Berg und Hüttenm. Zeitung.* 1843. St. 14.

28. *Különös figyelmet igényel* Becquerel tanálmánya, az egyébaránt Kohászat utján feldolgoztatni szokott bányatermékek ércztartalmának, igen egyszerü, de hatásában bizonyos és szintolly gyors, mint roppant működésü *electrochemicai* készület általi olcsó kifejtésére. Lásd eziránt: *Dingler's Polytechn. Journal* Bd. 69. N. 54. és Bd. 77. N. 71.

Mindezeknek utánolvashatni többire, az annyiszor idézett „ *Berg und Hüttenm. Zeitung*“ 1842 's 1843-beli folyamában is; 's nem kétlyük, miként a' zalathnai olvasótársaság, örömének fogná tartani, ezen általa birató ujság lapból, azoknak, kik bányásztiszteink 's bányászgazdáink közül kivánnák, saját költségükön máslatkivonatokat szolgáltatni. A' 28-dik sz. alatt idézett *Dingler*-féle kötetek offenbányai k. kohónagy *Reinisch Agoston* barátunknál tanálhatók. Ezeket megjegyezni annál szükségesb'nek tartók, minél nagyobb azon fájdalomteli meggyőzödésüuk, hogy az irt folyóiratok hazánkba alkalmasint gyéren jártatnak.

III.
IRODALMI ÚJABB JELENETEK.

A. (1842. 1843.)

Der geschwind, und richtig *rechnende Markscheider* oder Fafeln für den prachtischen Markscheider. Von K. W. *Böbert.* Mit I. Kupfertafel. 2. vermehrte und verbesserte Auflage. Quedlinburg 1842, bei Ernst. 92 S. gr. 4. (n. $1\frac{1}{3}$ Thlr.)

Annales des *sciences geologiques.* (Kiadó: Reviere.) *Havi-irat.* Évi fizetés 25 fr.

Archiv f. Mineralogie, géognosie, Bergbau und *Hüttenkunde.* Herausg. v. Dr. C. I. B. *Karsten* und Dr. H. v. *Dechen.* Bd. 16. H. 1. (gr. 8. Berlin. Reimer) $2\frac{1}{2}$ Thlr.

Neues Jahrbuch f. Mineralogie, Geognosie, Geologie, und *Petrefacten-Kunde,* herausg. v. Dr. K. C. v. *Leonhard* und Dr. H. G. *Bronn.* Jahrg. 1842. H. 1. (gr. 8. Stuttg. Schweizerbart). Ára egy évre $4\frac{5}{6}$ Tallér.

Steinbeck (Bergrichter), zur Erläuterung des provinciellen Bergrecht's in Schlesien und ober Lausitz. (Gr. 8 Breslau, Max u. Comp. $6\frac{1}{2}$ B. $\frac{1}{2}$ Thlr.)

Innerösterreichisches *Industrie und Gewererbeblatt.* Herausg. v. Carl. v. *Frankenstein* zu Grätz. Ezen, minden héten kétszer megjelenő derék folyóirat ára, könyvkereskedési úton 6 pengf (4 Tallér), cs. k. postahivatalok útján pedig 7 pf. ($4\frac{2}{3}$ Tallér). Igen érdekes, bánya — 's kohászati tekintetben is.

Berzelius, Jahresbericht über die *Fortschritte der physischen Wissenschaften.* Aus dem Schwed. v. Wöhler. 21. Jahrg. *Tübingen,* Laupp.

Hartmann Carl, Handbuch der *Mineralogie.* 2. ganz ungearbeitete und sehr vermehrte Ausgab. in 26 Vorlesungen 2. Bde. 8. *Weimar,* Voigt.

Walter de St. Ange und *Le Blanc,* practische Eisenhüttenkunde. 2. verm. und verb. Aufl. der deutschen Bearbeitung v. *C. Hartmann* 2. Bde. gr. 4. (ugyanott).

Vorträge über Maschinenbau. Im Auftrage des Hohen Finanz Ministerii für den Unterricht in der königl. Allgem. Bauschule, und im Königl. Gewerbe-Institut, bearbeitet von W. *Salzenberg Berlin,* in Commission bei Düncker und Humblot, 1842. gr. 4. 5. Thlr.

Auszug *aus dem Tagebuche eines Reisenden durch Grossbrittanien und Belgien,* im Jahre 1841. Berlin, 1842. Gedrukt auf Kosten des Vereins zur Beförd. d. Gewerbfl. in Preussen. gr. 4.

Rammelsberg. C. Lehrbuch d. Stöchiometrie u. d. allgem. theoret. Chemie. *Berlin,* Lüderitz. gr. 8. geh. 2. Thlr.

Heeren, Dr. Fr. Zusammenstellung technisch statistischer Bemerkungen *über die Industrie des Königr. Belgien,* und d. letztjährige Gewerbe-Ausstellung im Brüssel, auf einer im Auflr. d. k. Hannov. Ministeriums, im Herbste 1841. gemachten Reise in Belgien gesammelt. *Hannover* (Hahnsche Hofbuchh) gr. 4.

Mayer, Dr. Clavis analytica zur *Bestimmung der Mineralien* nach einer einfachen und sicheren Metho-

de, nebst einer vollständigen Characteristik. Tabellarisch bearbeitet. 4-te Lief. gr. 8. *Prag.* Borrosch et André. Geh. $^3/_4$ Thlr. *Complet 3 Thlr.*

Zippe, die *Steinkohlen, ihr Werth*, ihre *Wichtigkeit* im Allgemeinen, und ihre *Verbreitung in Böhmen.* Ugyanott. $^5/_8$ Tallér.

Leschner (C. F. K. Sächs. Markscheider). Fafeln zur *Ausrechnung der Seigerteufen und Sohlen* der Flachenschnüre *bei dem Markscheiden.* Für zehntheilige Einth. des Längenmaasses zusammg. Herausg. v. C. W. *Weinhold* gr. 4. *Freiberg.* Engelh. geh. $1^2/_3$ Thlr.

Geologie auf einen Blick! Tableau auf starkem feinem Velin, 32 Paris. Zoll hoch, und 38 P. Zoll lang. Verl. Buchhandlung v. *Fridrich et Scholz* in *Siegen und Wiesbaden.*

Hasse, die *Eisen erzeugung Deutschlands* aus dem Gesichtspunkte der Staatswirthschaft betrachtet. Nebst Angabe der Ursachen ihrer Verminderung, und einigen *Vorschlägen zur Vermehrung derselben.* gr. 8. geh. $2^3/_4$ Thlr. *Leipzig.* Rein.

Der Bergwerksfreund. Herausgeber. C. J. Heine. Bd. V. (N 1.) gr. 8. Egy kötet ára — 36 szám — $2^2/_3$ Tallér. *Eisleben.*

Lehrbuch der Mechanik in ihrer Anwendung auf die physischen Wissenschaften, die künste und Gewerbe, von Carl *Bresson.* 6 Lieferungen per $^1/_2$ Thlr. *Leipzig* C. B. *Polet.*

Naturgeschichte des Mineralreichs nach den Vorlesungen des Dr. Joh. Nep. *Fuchs*, Prof. der Mineralogie an der Universität zu München etc. *Kempten, T. Dannheimer.* gr. 8. 1 Thlr.

Ergänzungen und Erläuterungen des Preussischen Bergwerks-Rechts durch Gesetzgebung und Wissenschaft. Gesammelt und herausgegeben von A. *Steinbeck* Königl. Ober-Berg-Rathe. Mit Supplementh. gr. 8. geh.

25. Sgr. Das supplementh. einzeln. gr. 8. geh. 5. Sgr. *Breslau.* Aderholz.

Reise nach dem Ural, dem Altai und dem Kaspischen Meere, auf Befehl Seiner Majestät des Kaisers v. Russland im Jahre 1829. ausgeführt von A. v. *Humboldt*, C. G. *Ehrenberg*, und G. *Rose.* Mineralogisch — geognostischer Theil und historischer Bericht der Reise v. G. *Rose.* Mit Kupfern, Karten, und Holzschnitten. *Berlin* 1842. Sandersche Buchh. (G. E. Reimer) gr. 8. br. $4^1/_2$ Thlr.

Schnitzler, de la création de la richesse et des intérêts matériels en France. 2. Vol. in 8-vo *Paris.*

C. G. Ehrenberg, Das unsichtbar wirkende organische Leben. Eine Vorlesung, im Vereine für wissenschaftliche Vorträge gehalten zu Berlin am 12 Febr. 1842. gr. 8. *Leipzig* L. Voss. $^2/_3$ Thlr.

Wichtige, von der Bundesversammlung mit 100,000 *fl. honorirte Erfindung.* Die *Dampfkraft ersetzt* durch eine neue, mindestens Zehnmal wohlfeilere (45 Pferde = 2 Thlr. täglich) und dabei *ganz gefahrlose kraft.* 7-te verm. Aufl. 12 Gr. od. 54. kr. *Leipzig.* C. B Polet.

Schweizerisches Gewerbeblatt. 3-ter Jahrg. 1842. Redig v. Dr. P. A. *Bolley* und O. *Möllinger.* 2 Thlr. 16 g. Gr. sächs. (in allen Buchhandlungen).

Grundzüge zu einer allgemeinen Naturansicht für höhere Schulen und das gebildete Publikum. Erste Abtheilung. *Die Erde als Organismus* von F. J. *Hugi.* gr. 8. geh. 2 Rthlr. 6 g. Gr. *Halle.* E. Anton.

Torfbüchlein, oder Eigenschaften, Gewinnung und Benutzung des Torfs, nach den neuesten Quellen und praktischen Erfahrungen bearbeitet. Mit Abbildungen von Torfpressen, Torfverkohlungsöfen, etc. geh. $11^1/_2$ N. gr. *Leipzig* Rob. Binder.

Studien des Göttingischen Vereins bergmännischer Freunde. Im Namen desselben herausgegeben v. Joh.

Fr. Ludw. *Hausmann*. Bd 5. Hft. 1. Mit 1. lithogr. Tafel, u. 1. geogn. Karte (gr. 4) gr. 8. *Göttingen*. Dietrichische Buchh. n. $^5/_6$ Thlr.

Anleitung zur Grubenzimmerung nach Dingelstedt von Dr. J. B. *Mayer*. *Mainz*, bei Kupferberg. 1843. $18^3/_4$ Sgr.

Montanistischer Wegweiser durch den Amtsbezirk des k. k. Berggerichtes für *Oesterreich ob und unter der Enns zu Steyr*, nach der General — Quartiermeisterstabs — karte unter berggerichtlicher Leitung gezeichnet v. *Peter Altenburger* k. k. Bergger. Kanzellisten. (Pr. Verl?)

Broek (Victor van den). *Traité de docimasie*; ou résumé des leçons données á l'école des mines du Hainant, accompagné de 16 planches de figures, dont 13 color avec le plus grand soin. Gr. in 8. de 228 pag. *Mons*.

Archiv für Mineralogie etc. *Bergbau* etc. Herausgg. v. *Karsten* und v. *Dechen*. 17 Bandes 1-stes Heft. *Berlin*. 1843. G. Reimer. $3^1/_4$ Thlr.

Bergmännische Miscellaneen für Theorie und Praxis. Von Dr. J. B. *Mayer*. *Coblenz*. 1841. Hergt.

Mayer, Dr. J. B. „Eingangszoll auf ausländisches Roheisen und Stabeisen ist für Deutschland notwendig?" Versuch einer umfassenden Behandlung dieser Zeitfrage. Preis circa 8 - 10 g. Gr. od. 36—45 kr. *Mainz*. V. v. Zabern.

Berzelius, De l'emploi du chalumeau dans les analyses chimiques et les déterminations minéralogiques. Trad. du Suédois par F. *Fresnel*. Paris. $6^1/_2$ Fr.

„Annales des mines" 1843beli folyama.

v. Benningsen - Förder, das Zahlengesetz in den Gesteins formationen, in Bezug auf Vertheilung von Thälern, Quellen, fliessenden Gewässern, Erhöhungen und Ortschaften, vornehmlich in Nord-Frankreich. Nebst Andeutungen über das Verhältniss der Geologie zur speciellen Länder Kunde in Orohydrographischer Statistischer, und geschichtlicher Hinsicht. *Berlin*. Reimer. $4^1/_2$ Thlr.

Schlesische original Mittheilungen über *Berg und Hüttenbau*. 2te Aufl. 1843. *Breslau* Hirt. 4. geh. $^3/_4$ Thlr.

Bulletin de la Société géologique de la France-folytattatik.

Humboldt Sándor' illy czimü munkája: *„Asie centrale*. Recherches sur les chaines de montagneset la climatologie comparée" megjelent Párizsban, 's az egész, mintegy 114 $^1/_2$ ivet tevő (8ad rétü) munka 30 frkon megszerezhető *‚Gide'* mühelyében.

Berg und Hüttenm. Zeitung — héti irat — folytattatik.

A' *Jegeczisme* elemei. Rose G. után *Mihálka Antal* (nyom. 1843-ban Budán Gyurián és Bagó betüikkel) Pesten, Emich Gusztáv bizománya. 1 f. 30 x. p. p.

* * *

B. (*Némely régibb irodalmi jelességek a' bányászati jogügy tárgyában.*)

Corpus Juris et systema rerum metallicarum, oder: Neu verfasztes Bergbuch, bestehend aus allerhand, so alten als neuen Collectaneis von Bergwerkssachen. *Frankfurt a. M.* 1698.

Sammlung des Baierschen Bergrechts, mit einer Einleitung in die Baiersche Bergrechtsgeschichte; von J. G. *Lori*. *München*, 1764.

Corpus Juris metallici recentissimi et antiquioris, Th. Wagnerii. *Leipzig*. Heinsius. 1791.

Sechshundert Bergurthel, Schied und Weisungen, bei vorgefallenen Differenzen unterschiedenen Orten, sowohl informatorie, als ad acta gesprochen, neben bergmännschen Bericht bei jedwedem Titul und Materie. Allen Bergw — Liebhabern zu Dienst zum Druck gegeben, Anno 1636. durch *Sebastian Span. Zwickau*·

Otia metallica oder Bergmännsche Neben — Stunden (Von *Beyer*) Th. I—III. *Schneeberg*, 1748. 1751. 1758.

F. A. Cartheusen, Grundsätze der *Bergpolicey— Wissenschaften. Giessen*, 1776.

F. Schulz Handbuch des Preussischen Bergrechts. Essen, 1820.

J. Tausch, das *Bergrecht des österreichischen Kaiserreiches* (2. Th.) Klagenfurth, 1822.

Recueil des lois, arrêtés et instructions sur les mines, minières, carrières et *usines*, contenant toute la legislation en cette matiére, depuiset compris la loi du 28 juillet 1791, jusqu' a ce jour. *Mons.* 1824.

Dr. C. J. B. Karsten 's Grundriss der deutschen Bergrechtslehre, mit Rücksicht auf die *französische Bergwerksgesetzgebung. Berlin.* Haude und Spener. 1828.

Darstellung der Grundlagen der Sächsischen Bergwerksverfassung, aus dem Gesichtspunkte des Rechts und der Staatswirthschaft. v. C. F. G. *Freiesleben*, aus dessen Nachlass herausg. v. Friedr. *Bülau* Prof. an. d. Univ. Leipzig. *Leipzig*, 1837. Otto Wigand.

Cours de droit administratif, appliqué aux travaux publics, ou, traité theorique et practique de legislation et de jurisprudence, concernant: 1-o — — — , 2-o — — — 3-o *L' exploitation des mines et dépendances*, etc; II-de édition. Par *M. Cotelle.* I. II. III. *Paris, Potelet*, Libraire, rue Hautefeuille, nro 4. 1838. 1839. 1840.

* * *

Magyar 's Erdélyországot illetők.

Institutiones Juris Metallici in usum M. Principatus Transsilvaniae, opera Alexii *Sófalvi* de eadem, Assessoris R. Jud. M. Trann. *Claudiop.* Typis Lycei R. 1834. 1838. (Tomi 2.)

Chronologisch-systematische Darstellung der Berggesetze der österreichischen Monarchie. Zweite Abtheilung: *Berggesetze* der Könige reiche: *Ungarn, Kroatien, Dalmatien, Slavonien*, und des Groszfürstenthums *Siebenbürgen.* v. Franz Ant. *Schmidt* (jetzt k. k. Hof Secretair bei der Münz und Bergwesens Hof Stelle) 25 Bd. *Wien.* k. k. Hof- und Staats-Aerarial Druckerey. 1837.

Erdélyi bányászat ismértetése, nemzetgazdasági, köz és magánjogi tekintetben. Irta 's kiadta k. *Szentkirályi Zsigmond*, az erd. k. bányászati törvényszék rendes ülnöke a' magyar nemzet részéről. *Kolozsvártt.* (Barráné és Stein-nál) 1841. (2 f. peng.)

II.

ELEGYTÁR.

* * *

VAJDAHUNYADI K. VASGYÁRÁRUK, — ERDÉLYBEN —.

(*árultatnak* a' kincstár által *V. Hunyadon, Sebeshelytt*, és *Kudzsiron*, 2274. 1843-beli kincstári sz. alatt kiszabott áron.)

	Suly.		V. Hunyadi ár peng.			
			régi.		uj.	
	m.	f.	f.	xr	f.	xr
I. NYERSVAS.						
Fövenybe *öntött közönséges czikkek*	1	—	3	30	3	30
Fövenybe *öntött finom czikkek*	1	—	6	30	6	30
Bagyik (Flosseneisen) „	1	—	2	50	2	50
II. KOVÁCSOLTVAS.						
1. Osztály.						
Közönséges kurta sinvas $2^1/_4$ —$2^1/_2$ láb hosszuságu, 8—10 da-						

	Suly.		V. Hunyadi ár peng. régi.		uj.	
	m.	f.	f.	xr	f.	xr
rab egy 50 fontos kötetben, brassai és zernesti húzott, és nem húzott sinvas, — hosszu kerékvas, — kapavas, — félig kész ekevas, 's csoroszlya, forrasztatlan kolcsvas	1	—	8	—	7	40
Közönséges sinvas, 11–13 darab egy 50 fontos kötetben	1	—	8	10	7	50
„ „ „ 14—16 „	1	—	8	20	8	—
Kemény aczélnemü sinvas, 8—10 darab egy 50 fontos kötetben	1	—	8	20	8	—
2. *Osztály.*						
Kocsikerékvas — forrasztatlan —, minta szerént	1	—	8	30	8	10
3. *Osztály.*						
Közönséges rostély — kerékagykarika — abroncs — és fúróvas	1	—	9	10	8	50
4. *Osztály.*						
Kész ekevasok, 's csoroszlyák	1	—	12	10	11	50
III.						
FÉLIG KÉSZ KOVÁCS-ÁRUCZIKKEK.						
1. *Osztály.*						
Fáin rostély — kerékagy-karika — abroncs — és fúróvasak, — lyukverő — feszitőrúd — forrasztott kocsikerék és kolcsvas, — fahasitó ékek, katlantisztitó rúdak, tekerőszarvak, sima kolcsok egy füllel, — marokvas, — kalaptéglázóvas, — félig kész malomrúdak, keresztek és csapok, hidszegek, kapcsok, és téglázóvas	1	—	14	20	13	—
2. *Osztály.*						
Kétfülü sima kolcsvas, pénzverőházi nyújtó-hengerek, félig készfürészek, sulymértékek 11—100 fontig, köszörült mozsárütők	1	—	15	50	14	—
3. *Osztály.*						
Villás és füles kolcsvasok, papirmalmi vaslapóczok, malomserpenyök, mellyek 50 fontnál nem nehezebbek	1	—	17	20	15	—
IV.						
EGÉSZBEN KÉSZ KOVÁCS-ÁRUK.						
1. *Osztály.*						
Kézi vagy véső sulyog, kecskeláb, tűzmacska, kalapács, ablak forgattyuk, aczélzott zuzó nyilvas, kész malomvasszerek, kettős szárnyu csapok, posztónyiró lapóczok, kész aczélzott ülők — kovácsok, rézmüvesek 's lakatosok számára, csákányok, kettős ütközők — *doppelte Krampen* —, kész - kissebb 's nagyobb bányaszekér-tengelyek, öntökék — *Ingusseisen* —, vas kolomp	1	—	14	20	13	—

	Suly.		V. Hunyadi ár peng. régi.		uj.	
	m.	f.	f.	xr	f.	xr
vagy tóka, frisselő 's nyujtóhámori kalapácsok 's ülők, illynemü nagyobb kalapácsokhoz megkivántató csap, — és talp— vagy rugó karikák, zúzalják — — *Schabotten* —, kerékkötő talpak, kész fürészmalmi fürészvas	1	—	20	10	18	—
2. *Osztály.*						
Szélcső-kasok — *Schmelzforme* —, ólomtálak, meritő kalánok 1—10 fontosok, kész csavarsajtó — *Schraubenstock* —, horgonyok, — malomkő-vágók, aczélzott kalapácsok, papirmalmi (hollándi) kések, vagy rongyzúzó hengerek, közönséges bádog v. lemez, — tüzbóltvas, — zárszaruk, — harangütők . .	1	—	21	50	19	—
3. *Osztály.*						
Szénégetői-fejszék, közönséges fejszék 1—3 fontosok, ásók, kapák, rakókapák, lapátok, kútfúrók	1	—	25	10	22	—
4. *Osztály.*						
Kész papirvágókés (köszörült), fúvócsők, szekerczék, vésőfejszék, keresztfejszék, ácsfürészék, kézi fürészek, konyhakések villákkal, tüzütőaczélok	1	—	30	40	24	—
5. *Osztály.*						
Stájer módra készült fafürészek *darab számra*	—	—	3	—	3	—

	Suly.		V. Hunyadi ár peng. régi.		uj.	
	m.	f.	f.	xr	f.	xr
V.						
ACZÉLNÉMÜK.						
Közönséges aczél	1	—	8	50	8	—
Egyszer falkázott aczél (gegärbter Stahl)	1	—	14	20	14	—
Minta szerént fáinra vert falkás-aczél, — czirkalom 's késcsinálók számára	1	—	17	—	16	40
$^1/_4$ — $^1/_2$ hüv. vastagságra kovácsolt közönséges aczél.	1	—	10	30	10	30

M. J. Minden czikk ára, Sebeshelyt 's kudzsiron 12 xrral magasb'.

* * *

Ausztriában, a' vas- és aczél-sodrony-bévíteli tilalom 1842-ben megszünt, 's ezen czikkek mázsájára 6 pf. vám rovatott. (Allg. Ztg. 350. (1842).

* * *

A' *horgany* — Zink — europaszerte kerestetik. Angliába 1842-ben bévitetett 119,000 mázsa, onnan ki csak 38,000 m. Belfogyasztás = 56,000 mázsa. Ára Londonban (21 Febr. 1843) 23—22 L. pr. Ton. (20 mázsa); Hamburgban (14 mart. 1843) $13^1/_2$ MK. — mintegy 35 ez. xr. egy mk —

* * *

Az ***almádai*** — spanyolországi — bányák évenként mintegy 23,000 mázsa higanyt termesztenek.

* * *

Spanyolország bánya 's kohászati szorgalma csaknem $1^1/_2$ millio léleknek ad élelmet 's keresetet. Ezüst, higany, ólom, vas.

* * *

Lengyelország növekedő vas-bánya 's kohászati szor-

galma alkalmasint nélkülözhetővé fogja tenni az angolvasat.

* * *

Tarnowiczból 1843-ban (martz.) két bányásztiszt hivatott meg a' kisázsiai kőszén bányamüvelés igazgatására, melly a' fekete tenger mellett ***Skutari*** és ***Sinope*** köztt üzetik. Eddig angolok igazgatták ezen bányászatot, 's mivel Konstantinápoly igen sok angolszenet fogyaszt, a' bányák pedig nem igen sokat termesztettek, azon gyanu támadt, hogy ez utóbbi körülmény az angolszén külfogyasztási érdekével összefüggött. Most reméllik, hogy az uj igazgatás alatt az angolszén fogyasztása a' nagyúri városban alkalmasint meg fog szünni.

* * *

Rajnai lapok szerént a' ***Stólberg*** vidéki ***horganytermesztés*** ma már 36 helyett 100 kohókban üzetik.

* * *

Nehány évek alatt szerfelett nőtt a' ***higany ára Spanyol honban.*** 1830-ban fizettek a' vállalkozók a' kormánynak $37^1/_2$ piasztert (1 piaszt = 2 f. 5.47 x. peng.); 1834-ben fizetett a' ***Rothschild*** ház 54 piasztert (mázsájaért); 1838-ban felhágott 60-ra, később 75-re; ma már a' ***Salamanka*** ház fizet $81^1/_2$ piasztert (martz. 1843.). A' vállalkozók nyeresége is nagyszerü lehet: mert csupán az ezüst termesztésre megkivántató higany ***Veracruzban*** és ***Cantonban*** 140—170 piaszteren kelt.

* * *